

P. III. 589

REVISTA BIBLIOTECILOR*

REVISTA BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR*

REVISTA BIBLIOTECILOR

ANUL XXIV NR. 1 IANUARIE 1971

Publicație a Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă

REVISTA

BIBLIOTECILOR

REVISTA BIBLIOTECILOR

Publicație a Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă

ANUL XXIV

Nr. 1

IANUARIE 1971

SUMAR

M. BENIUC : Biblioteca militantă.	1	Livia BACĂRU : Noțiunea de carte rară în trecut și în prezent.	23
Simion CUTIȘTEANU : Literatură politică socialistă din anii premergători creării P.C.R. (1918—1921).	2	Sevastia BALĂȘESCU : În discuție : titlurile reeditărilor.	28
În cinstea aniversării partidului. În centrul atenției comitetelor județene pentru cultură și artă : propaganda cărții	5	George VLĂDESCU : În centrul preocupărilor actuale ale biblioteconomiei mondiale : Planificarea și normarea activității bibliotecilor (II).	34
AL. OPROESCU : Activități educative a bibliotecii municipale, cadrul organizatoric corespunzător. Reorganizarea Bibliotecii municipale din Buzău.	7	Drăgoș VILCEANU : 150 de ani de la Revoluția din 1821. Bibliografie selectivă din lucrările închinată revoluției de la 1821 și conducătorului ei.	40
A. MILCU : „Lectura tinerilor din comună — o preocupare constantă a bibliotecii noastre”	11	Cronică.	42
A.M. : Orice acțiune își are importanța ei.	12	ISTORIA CĂRȚII ȘI A BIBLIOTECILOR	
Ce proiecte are editura dv. ? Răspunde Teodor Virgolici, redactor șef al Editurii Minerva	13	Aurel VASILIU : „Aurora Română”, sursa de inspirație a lui Eminescu	45
* Grigore C. MOISIL : Lipsuri generale ale bibliotecilor speciale	14	Corneliu DIMA-DRĂGAN : Noi date asupra lecturii lui Mihai Eminescu (Un document inedit)	47
Antoaneta CORVĂTESCUTOFAN : O veche idee absolut nouă : colaborarea dintre biblioteca comunală și cea școlară.	16	BIBLIOTECI DE PESTE HOTARE	
Ioana TĂUTU : Profilul unei biblioteci specializate din sistemul învățământului universitar. Biblioteca Facultății de biologie din București	19	Eugenia ȘTEFAN și N. CULEA : Prelucrarea în grup a publicațiilor. Metoda aplicată în bibliotecile din R.P. Polonă.	48
		G.V. : 1972 — Anul internațional al cărții	54
		* Lucrări de specialitate.	56
		Fișier.	60

Biblioteca militantă

M. BENIUC

Comuniștii care au activat pe cînd partidul era ilegal își amintesc de formula de pe tipăriturile noastre cu caracter revoluționar scose în secret: „Citește și dă mai departe!” sau cam așa suna. Autorul era cunoscut: P.C.R. „Secretul” din manifest, din vreo broșură sau din Scintila de pe atunci trebuia să fie secretul tuturor. Cu adevărat secretă rămînea tipografia și cei care lucrau în ea sau în afară, ilegal. În fond munca aceasta era o activitate de bibliotecar, militantă. E o muncă începută aproape cu jumătate de veac în urmă, căci puțini ani de la înființarea sa P.C.R. (1921) a putut activa legal în România monarhică.

La ce indemnă acest bibliotecar anonim ca persoană (erau multe, nu una și umblau cu capul în mînă!) se știe. — lupta împotriva împilării, pentru revoluția socialistă, pentru un alt viitor al țării.

În mod firesc, după 23 August 1944 și mai ales de la alungarea regelui și întemeierea republicii, în cei peste 20 de ani ai ei de existență în tot mai impetuos avînt de construcție socialistă, biblioteca nouă trebuie în spiritul ei să continue, ca spirit militant munca revoluționarilor din ilegalitate, dar cu mijloacele ce le pun la îndemînă clasa muncitoare și P.C.R., la putere fiind.

Desigur nu mai poate fi vorba doar de promovarea strictă a marxism-leninismului și de cărțile conducătorilor de partid. Să nu uităm ce spunea Lenin, în anii de după Marea Revoluție din Octombrie 1917, anume în ce consistă tăria marxștilor: valorificarea și continuarea bunurilor culturale realizate de omenire în ultimele trei milenii. Or, în cea mai mare parte aceste bunuri ne-au rămas în cărți de filosofie, știință, literatură, în scripse deci. — aceste „așezăminte” mai durabile decît palatele împărătești, decît Ninive, Babilonul ori chiar vechea Romă.

Dar spusa lui Lenin are o semnificație mai adîncă decît aceea de a salvărdă ceea

ce trecutul ne-a lăsat ca zestre valoroasă, necesară progresului. Iată anume ce semnificație: Tot ceea ce nu ne este dușmănos — eu mă restring aici la carte și literă scrisă ori tipărită — și poate contribui la pluridimensională dezvoltare a personalității omului nou ca factor de propășire pe drumul socialismului și comunismului, nu este contra noastră, ci cu noi, de la Homer și pînă la cele mai noi opere literare sau științifice ale geniului uman. Numai militînd în acest spirit vom fi adevărați protagoniști ai ideilor marxism-leninismului, capabil să se sustragă oricăror sclerozări dogmatice, dar și oricăror infiltrări ale ideologiilor adverse.

Bibliotecarul este chemat să fie un astfel de militant al spiritului leninist prin cartea pe care o pune la îndemînă cititorului și mai ales prin indemnuri la noi lecturi care să contribuie la formarea personalității acestuia, ascultîndu-l și lămurîndu-l. Dar cu aceasta numai jumătate din sarcina sa este dusă la îndeplinire, — cealaltă jumătate, poate mai grea, cere din partea sa luptă cu răbdare și fără preget. Bibliotecarul nu poate fi cu eficiență militant decît dacă și biblioteca sa este organizată și inzestrată în spirit militant. Astfel bibliotecarul trebuie să lupte pe două fronturi: 1) acela de a nu cădea victimă inerției și de a deveni un simplu executant al comenzii cititorului, mai ales cînd acesta se dovedește precar informat și slab orientat; și 2) acela de a stăruia la inzestrarea optimală a rafturilor sale cu tot ceea ce ar putea contribui la atingerea scopurilor culturale în România socialistă, în conformitate cu liniile trasate în această privință de conducerea Partidului Comunist Român.

Cine a reușit să cîștige un cititor pentru o carte bună este un semănător de idei și aceasta nu e mai puțin decît să sămene cereale. Ideile răsar din fapte umane și contribuie la nașterea de fapte noi.

* 5 5 0 0 1 6 1 2 6 *

5702778 0

01 SEP 2023

1

Literatura politică socialistă din anii premergători creării P. C. R. (1918 - 1921)

După o întrerupere de cîtiva ani, cauzată de primul război mondial, literatura politică socialistă, cu vechi tradiții în mișcarea muncitorească, re apare la sfîrșitul anului 1918.

Reapariția mijloacelor de propagandă scrisă — presa și literatura — are loc în climatul social-politic al epocii. Procesul de radicalizare a maselor și de clarificare ideologică, reorganizarea Partidului Socialist și a sindicatelor, intensificarea activității aripii de stînga a mișcării muncitorești și socialiste cereau cu stringență prezența cuvîntului scris.

Creșterea numerică a Partidului Socialist, care ajunsese la aproximativ 100 000 de membri, și a sindicatelor la peste 200 000 de membri impuneau de asemenea crearea unor condiții pentru educarea socialistă, revoluționară a acestora.

În poiză condițiilor precare vād lumina tiparului în acești ani un impor-

tant număr de cărți, broșuri, care fac cunoscută maselor largi de muncitori ideile socialismului științific. Sînt publicate în traducere lucrări integrale sau parțiale ale clasicilor marxismului, cărți de popularizare a ideilor fundamentale ale socialismului scrise de militanți ai mișcării muncitorești internaționale și din țara noastră. Sînt reluate, în ediții noi, o seamă de lucrări apărute în anii anteriori în *Biblioteca Socialistă*.

Privind retrospectiv sumarul lucrărilor apărute în anii 1918—1921, avem în față un tablou de lucrări de literatură socialistă cu o tematică variată, reflectînd problemele majore ale epocii.

Una din temele de primă însemnătate abordate de literatura socialistă din acei ani o constituie demascarea exploatării capitaliste, a orînduirii burgheze. Astfel, apare broșura *Capitalul* de Karl Marx — un rezumat scris de Carlo Cafiero (fost în tinerețe adept al lui Marx, cu care se cunoscușe la Londra, iar apoi la Neapole, membru al secției Internaționalei I) — tradusă în limba română de D. Fabian, unul din militanții de vază pentru crearea P.C.R.

Rezumatul lui Cafiero la volumul I al *Capitalului* ... e foarte bine venit, întrucît pune la îndemîna muncitorilor, într-o formă ușoară teoria marxistă în partea ei privitoare la relațiile dintre muncă și capital", se spune în prefața Cercului de Editură Socialistă, unde apare în anul 1919.

Pe aceeași linie, a explicării științifice a exploatării capitaliste, se înscrie și reeditarea broșurii Tatiane Grigorovici, intitulată *Teoria lui Karl Marx asupra valorii și plusvalorii*, care apare în ediția a II-a (1919) și ediția a III-a (1920) în cadrul Cercului de Editură Socialistă. De același autor, tot acum apar în Biblioteca Socialistă edițiile a III-a (1919) și a IV-a (1920) ale lucrării *Lupta de clasă*.

Biblioteca Socialistă mai publică în această perioadă (1920) lucrarea *Influența industriilor asupra sănătății lucrătorilor*, semnată de Dr. Ecaterina Arbore, militantă de seamă a mișcării socialiste din țara noastră. Autoarea broșurii relua un studiu publicat anterior în *Viitorul social*.

în care demasca cu fapte și date totală lipsă de protecție a muncii din întreprinderile capitaliste, precum și consecințele grave asupra sănătății muncitorilor.

Un alt militant al mișcării socialiste, Dumitru Pop, publică studiul *Scumpetea*, un aspru rechizitoriu în cifre la adresa capitalismului, privind nivelul de trai al maselor muncitoare în primii ani post-belici.

Menționăm de asemenea apariția unui număr de broșuri scrise într-o formă accesibilă celor mai variate pătri populare. Așa de pildă broșura *Cartea robilor* (1918), în care un muncitor vorbind la persoana întâi povestește despre propria-i exploatare, modul în care a luat cunoștință despre plusvaloare, cauzele sărăciei, ale războaielor, precum și despre căile de organizare a luptei împotriva orînduirii capitaliste.

Din seria acestor cărți, fac parte și *Catehismul muncitorului* (1919), *Să fie lumină* de M. Vincevschy (1919), *Problemele vremii* de Leon Gheller (1919), *Discursul unui agitator socialist* de Upton Sinclair (1920), ediția a III-a a povestirii *Mașina de treierat* (1919), adresată maselor țărănești. *Călăii* — scenă de la 1907, de I. Neagu-Negulescu (1920), destinată soldaților. Din suita lucrărilor amintite, prima nu precizează editura în care apare, următoarele patru se tipăresc în *Biblioteca Socialistă*, iar ultima în *Biblioteca noastră* nr. 1, a Editurii Universității populare socialiste din Cîmpina.

Un loc deosebit l-a ocupat în literatura politică socialistă a anilor 1918—1921 propagarea marxismului. Se scot noi ediții ale *Manifestului Comunist* (ed. a II-a, 1919 și ediția a III-a, 1920). Ambele ediții cuprind prefața din 1906 a lui Karl Kautsky, sînt traduse de socialistul român Ioan Sion și apar în *Biblioteca Socialistă*.

Moment de mare însemnătate l-a constituit apariția unor lucrări ale lui V. I. Lenin. Cercul de literatură socialistă publică în *Biblioteca Socialistă*, în 1920, lucrările *Democrația burgheză și dictatura proletară* și *Problemele puterii sovietice*. În tipografia Brănișteanu, din București, apare articolul lui Lenin *Eroi*

Internaționalei de la Berna, iar în Editura „Lupta de clasă”, în 1921 apare, sub titlul *Menirea Tineretului Comunist* de V. I. Lenin, discursul rostit la cel de-al III-lea Congres al Comsomolului din Rusia.

Subliniind interesul pe care-l suscitau tezele referitoare la dictatura proletariatului, nota Cercului de editură arăta: „Pentru a lămuri pe cititorii noștri asupra acestei chestiuni, pentru a arăta motivele pentru care proletariatul rus în lupta sa de dezrobire a recurs la această armă, am crezut că este necesar să dăm cuvîntul unuia din cei mai de seamă conducători ai proletariatului rus, tovarășul Lenin”.

Remarcăm preocuparea de a face cunoscute maselor muncitorești personalitatea și opera marilor corifei ai socialismului științific. Apare o nouă ediție *Karl Marx* — schiță biografică, de Dr. Otto Călin, cu un portret pe prima pagină, în *Biblioteca Socialistă* (1919). Biografia *Friedrich Engels, viața, activitatea și scrisorile lui*, scrisă de Karl Kautsky în 1877 și revăzută în 1908, este tradusă în limba română de S. Emil și apare în *Biblioteca Socialistă*, în 1920.

E. Iaroslavsky semnează biografia *Lenin, marele conducător al revoluției mondiale*, ce apare în nr. 14 din *Biblioteca comunistă* (1919).

Lucrările remarcabilului teoretician socialist al mișcării muncitorești din România C. Dobrogeanu-Gherea apar în noi ediții de larg tiraj. Se reeditează *Ce vor socialisții — expunerea socialismului științific* (ediția a II-a, 1918 și ediția a III-a, 1920) și *Socialismul în România. Este socialismul la noi o plantă exotică?* (1920), care apar în *Biblioteca Socialistă*. În editura librăriei „Casa Poporului” apare în 1920 *Concepția materialistă a istoriei*, de același autor.

Un apreciabil număr de cărți de popularizare a socialismului și comunismului apar în vitrinele librărilor. Relevăm *Cine sînt comuniștii?* de Stehlov, în *Biblioteca marxistă* nr. 1 (1920), *Cum se va înfăptui socialismul* de Lucien Deslinieres, în traducerea lui D. Fabian, în *Biblioteca Socialistă* (1920), *Din istoria so-*

cialismului. Utopiștii de Charles Rapoport, în *Biblioteca Socialistă* (1920), *Socialismul și intelectualii* de Paul Lafargue, tradusă de I. N. Armașu, în *Biblioteca socialistă* (1920), *Calea spre socialism* de Otto Bauer, în traducerea lui Ilie Horodniceanu, în *Biblioteca Socialistă* (1920), *Scrisori către țărani*, nr. 1, colecție ce apare sub egida secțiunii București a Partidului Socialist, *Factorii revoluției sociale* de I. Neagu-Negulescu, în *Biblioteca noastră* (1920), a Editurii Universității populare socialiste din Cimpina etc.

În tematica literaturii socialiste ce a apărut în anii 1918—1921 un loc important îl ocupă popularizarea Rusiei Sovietice, primul stat socialist din lume. Încă în 1918, cu prilejul primei aniversări a Revoluției din Octombrie, apare broșura *Un an de la Revoluția Rusă*, semnată: *Muncitorii Comuniști din România*. În Editura Comitetului Comunist revoluționar român se publică *Constituția Republicii Socialiste Federative a Sovietelor din Rusia*.

De o largă circulație s-a bucurat broșura *Pace cu Rusia Sovietică*, semnată M. Frasin, pseudonim al militantului socialist M. Gh. Bujor, apărută în 1920 sub egida Secțiunii București a Partidului Socialist. În anexă sînt publicate un important număr de documente privind pacea cu statul sovietelor și politica de pace a acestuia, emise de guvernul sovietic, mișcarea muncitorească din Franța, Anglia, România etc..

Pe aceeași temă, a popularizării Revoluției din Octombrie, se înscrie și broșura intitulată *Cum s-a deșteptat poporul rus* de W. Karpinsky, care apare în nr. 2 al *Bibliotecii marxiste* (1920). Ea s-a bucurat de o mare răspîndire în București, Birlad, Tr. Severin etc.

Un spațiu corespunzător l-a acordat literatură socialistă a epocii problemelor mișcării muncitorești internaționale. Secțiunea București a Partidului Socialist editează și difuzează în 1920 broșura intitulată *Internaționala Comunistă*, care cuprinde articolul lui Lenin *Insemnătatea istorică a Internaționalei a III-a* (crimei), manifestul și principiile Internațio-

nalei Comuniste, primul congres al Internaționalei Comuniste, adeziuni ale unor partide și grupări la Internaționala Comunistă. În Editura revistei *Lupta de clasă* apare lucrarea *Lumea capitalistă și Internaționala Comunistă* (1920), în care se publică manifestul lansat către proletariatul mondial de cel de-al II-lea Congres al Internaționalei Comuniste.

Dintre lucrările privind mișcarea muncitorească internațională mai amintim *Internaționala Oportunistă și Internaționala Comunistă* de Lorenzo Vanini, în traducerea lui D. Filipescu, ce apare în tipografia „Brănișteanu“ din București (1920). Sub titlul *Un program de luptă comunistă* se popularizează, în broșura care apare în 1920, programul Partidului Spartakist din Germania.

Printre temele abordate în literatura socialistă se numără și cele de etică și despre familie. Tratarea acestora se impune cu atît mai mult cu cît adversarii comunismului calomniiau concepțiile marxiste privind familia, libertatea de conștiință. Astfel apare în *Biblioteca Socialistă* (1920) o nouă ediție a lucrării lui Raicu Ionescu-Rion, intitulată *Religia, familia, proprietatea. Din epoca revoluției franceze*. În același scop se publică în *Biblioteca Socialistă* lucrarea intitulată *Familia și statul comunist* de Alexandra Kolontay (1920).

Amintim și alte titluri de lucrări ca: *Măi frați soldați!* (1919), broșură semnată „Un schilod de la Oituz“, care demască caracterul de clasă al armatei burgeze și cheamă la înfrățirea soldaților cu cei ce muncesc; *1 Mai, sărbătoarea muncii* (1920), în *Biblioteca Socialistă*, ce cuprinde un istoric al acestei zile de solidaritate a proletariatului mondial etc.

Laolaltă cu celelalte mijloace de propagandă, literatura socialistă a anilor 1918—1921 și-a adus contribuția în complexul proces de făurire a P.C.R. Ea a contribuit la activitatea de educare socialistă a maselor și la clarificarea ideologică ce s-a intensificat în această perioadă în rîndurile mișcării socialiste.

Simion CUTIȘTEANU

ÎN CINTEA ANIVERSĂRII PARTIDULUI

ÎN CENTRUL ATENȚIEI COMITETELOR JUDEȚENE PENTRU CULTURĂ ȘI ARTĂ : PROPAGANDA CĂRȚII

Publicăm, în continuare, spicuri din planurile comitetelor județene pentru cultură și artă privind acțiunile pe care le întreprind bibliotecile în cinstea aniversării partidului.

BIHOR

Plan complex, obiective precise, toate acțiunile având drept scop principal ridicarea calitativă a muncii de propagandă a cărții. La realizarea materialelor destinate organizării unor manifestări de popularizare a cărții a fost antrenat colectivul Bibliotecii municipale din Oradea. O culegere, intitulată *Partid, stegar al faptelor și visării*, cuprinde : seara literară *Lup-tind l-a făurit poporul* (în limbile română și maghiară), tematica pentru un concurs *Ce știm despre comuniști ?* și pentru o expoziție de cărți, prezentări de cărți. O altă culegere, destinată acțiunilor organizate cu copiii, intitulată *Partid, părinte al tinereții*, cuprinde textul unei serii literare, *Prinos partidului*, al unei călătorii pe harță, *Sub steagul partidului*, și prezentări de cărți. O parte din acțiuni au și avut loc. Pentru asigurarea reușitei tuturor manifestărilor prevăzute în plan, Comitetul județean pentru cultură și artă organizează acțiuni model și consfătuiri cu bibliotecarii în bibliotecile comunale din Lugasu de Jos, Vadul Crișului, Mădăraș, Tulcea, Dobrești, Holod, Suplacu de Barcău, Săcueni și Cîmpani de Jos. Cu aceste prilejuri bibliotecarilor li se fac expuneri care au drept temă lupta și activitatea P.C.R. în cei 50 de ani de glorioasă existență.

BOTOȘANI

O parte din acțiunile prevăzute în planul Comitetului de cultură și artă al județului Botoșani au și avut loc. Un aport deosebit la realizarea lor l-a adus colec-

tivul Bibliotecii municipale din Botoșani. Enumerăm câteva : montajele literare — *Slavă partidului comunist și Cîntare pă-mîntului străbun* ; concursul „cine știe, ciș-tigă” pe tema P.C.R. 50 de ani de luptă și înfăptuiri oglindite în literatură (s-a desfășurat în două etape : comunală și județeană) ; expoziția de cărți — *România pe drumul construcției societății socialiste multilateral dezvoltate*. În cursul acestei luni, se organizează, la biblioteca municipală, o expoziție cu tema — *Tehnica în sprijinul modernizării producției*. O altă expoziție — *Pagini glorioase din istoria mișcării muncitorești* — va poposi și în câteva biblioteci comunale în cursul următoarelor luni. Tot în luna ianuarie, bibliotecile comunale vor găzdui cîteva acțiuni cu caracter de evocare : *Figuri de eroi ai luptei clasei muncitoare, Desăvîrșirea unității naționale*. Pentru lunile următoare sînt prevăzute : consfătuiri cu cititorii — *Cartea și problemele actuale ale educației, Femeia în familie și societate* (organizată în colaborare cu comisia de femei, la Botoșani) ; recitaluri de versuri — *Partidul, expresie vie a gândirii și voinței noastre, Cu gândul și cu fața mereu la tine, țara mea* ; montajele literare — *Te slăvim partid iubit, Contemporani cu viitorul*. De asemenea, toate bibliotecile din cuprinsul județului sînt în întrecere. În perioada noiembrie 1970 — mai 1971, pentru titlul de „Biblioteca cu cea mai bună activitate”.

HUNEDOARA

Dintre acțiunile prevăzute de către Comitetul de cultură și artă al județului Hunedoara pentru a fi organizate în bibliotecile de pe cuprinsul județului, consemnăm în rîndurile de mai jos cîteva din ele.

În toate bibliotecile comunale vor fi organizate concursuri gen „cine știe, răspunde” pe tema *Pagini din lupta și activitatea P.C.R.* Ele sînt pregătite pe baza materialului selectat și indicat de colectivul Bibliotecii municipale Deva. În zece localități din județ va fi organizată săptămîna poeziei hunedorene „Sarmis” în cadrul căreia membri ai cînaclurilor și ai cercurilor literare vor prezenta cele mai frumoase poezii patriotice.

Tot la indicația comitetului pentru cultură și artă a fost organizată în toate bibliotecile publice de stat decada cărții pentru copii (decembrie) și vor fi organizate decada cărții beletristice (ianuarie), decada cărții agrozootehnice (februarie) și decada cărții social-politice (aprilie). În cadrul acestor decade se organizează expoziții de cărți, seri și șezători literare, consfătuiri cu cititorii, concursuri literare, recitaluri de versuri închinare partidului și patriei, înfîlniri cu scriitorii.

Începînd cu luna decembrie 1970, în diverse localități au loc întîlniri ale cititorilor cu vechi militanți ai mișcării comuniste, cu activiști de partid și de stat. Prima întîlnire a avut loc la Deva, urmînd, în ordine, localitățile: Orăștie, Băcia (ianuarie), Pricop (februarie), Hațeg, Certej (martie), Baia de Criș și Baru (aprilie).

PRAHOVA

Colectivul Bibliotecii municipale „N. Iorga” Ploiești își propune să realizeze următoarele acțiuni dedicate semicentenarului Partidului Comunist Român: *Partid iubit, inima țării* — culegere de versuri și biografii pentru organizarea unor seri de poezie dedicate partidului (Materialul va fi multiplicat și trimis tuturor bibliotecilor publice din județul Prahova); *Cîntare Partidului* — grupaj de versuri ce va fi prezentat la Stația de radioficare a orașului Ploiești, săptămînal, în luna aprilie și mai; *Din tradițiile mișcării revoluționare muncitorești din județul Prahova, Județul Prahova, pe drumul progresului continuu sub înțeleapta conducere a Partidului* — bibliografii de recomandare pentru pregătirea și susținerea unor manifestări de masă din județ; *Întîlniri cu scriitorii* — autori de lucrări inspirate din viața și lupta poporului român sub conducerea partidului; *50 de ani de lupte și victorii ale Partidului Comunist* — expoziție ce va fi organizată în cadrul bibliotecii; *Partid iubit, părinte drag* — culegere de versuri cuprinzînd creația membrilor ce-naclului literar pentru copii de pe lângă Biblioteca „N. Iorga” Ploiești; *Biblioteca — instituție de educație și propagandă comunistă* — consfătuire în cadrul cercu-ului de referate și comunicări al bibliotecarilor din județul Prahova.

SĂLAJ

Ca și în celelalte județe, pentru realizarea unor materiale care să fie folosite de către bibliotecile comunale s-a apelat la ajutorul colectivului bibliotecii din capitala județului, respectiv la Biblioteca orașenească Zalău. Au fost întocmite și trimise tuturor bibliotecilor comunale textul unei serii literare intitulată *Poezii cîntă partidul* și planul unei expoziții axate pe realizările obținute de poporul nostru în construirea socialismului sub conducerea partidului comunist. În cadrul bibliotecii orașenești se va organiza în curînd o expoziție pe aceeași temă și un concurs pe tema *Pagini din istoria P.C.R.*

Alături de aceste acțiuni sînt prevăzute și unele măsuri de îmbunătățire a condițiilor materiale în care funcționează bibliotecile. La Zalău se va deschide în cu-

rînd secția pentru copii a bibliotecii orașenești, la Biblioteca orașenească din Ce-hul Silvaniei se va introduce accesul liber la raft al cititorilor prin dotarea biblio-tecii cu mobilier corespunzător. la Benesat, comună afectată de inundații, localul bi-bliotecii este în curs de renovare com-pletă. În urma acestei renovări biblioteca va fi dotată cu mobilier modern și se va introduce accesul liber la raft. Din partea Serviciului rezerva națională de carte din cadrul Bibliotecii Centrale de Stat a pri-mit 3 500 de volume pentru înlocuirea fon-dului distrus de ape.

SUCEAVA

Colectivul Bibliotecii municipale din Suceava și-a propus să întreprin-dă o seamă de acțiuni dintre care ne-au reținut atenția următoarele: expoziții de cărți: *P.C.R., conducătorul poporului nos-tru pe drumul socialismului*, și *Anii de luptă pentru cauza poporului român*; întîlniri cu cititorii la care vor participa prozatori și poeți care au ogîndit în ope-rele lor lupta comunistilor în ilegalitate, transformările socialiste din țara noastră înfăptuite sub conducerea partidului; seri literare — *Eroul literaturii contemporane, ogîndă a lumii socialiste, P.C.R. — stegar al libertății noastre*; călătoria pe hartă *Județul Suceava la încheierea cincinalu-lui*; simpozionul *Literatura în dinamica înnoirilor sociale contemporane*. O parte din materialele pe baza cărora sînt orga-nizate aceste manifestări au și fost trim-ise bibliotecilor comunale.

De asemenea, lucrările de modernizare a localului bibliotecii municipale sînt în curs de terminare.

VASLUI

La întrebarea redacției „Cum întîmpină biblio-tecele din județul dv. a 50-a aniversare a partidului?”, Comitetul de cultură și artă al județului Vaslui ne-a răspuns: „Printre acțiunile mai im-portante pe care intenționăm să le întreprindem pentru îmbunătățirea muncii de propagandă a cărții, menționăm, în pri-mul rînd, concursul, care este în plină desfășurare între bibliotecile comunale pentru desemnarea unității cu cea mai bună activitate. Sînt terminate și vor fi trimise tuturor bibliotecilor din județ bi-bliografiile: *Bogate tradiții de luptă re-voluționară. Figuri proeminente birădene ale mișcării muncitorești*, bibliografia pe-riodicelor vasluiene și bibliografia adno-tată *Contribuții bibliografice la istoria mișcării muncitorești și socialiste din Birlad*. Intenționăm să organizăm în mai multe biblioteci din județ un concurs „cine știe, cîștigă” intitulat *Glorios partid* și un recital de versuri *Cîntare partidu-lui*.

Activitățile educative a bibliotecii municipale, cadru organizatoric corespunzător

REORGANIZAREA BIBLIOTECII MUNICIPALE DIN BUZĂU

Apropierea împlinirii unei jumătăți de veac de la înființarea Partidului Comunist Român, eveniment de însemnătate majoră în viața poporului nostru, a prilejuit colectivului Bibliotecii municipale din Buzău un nou imbold în ridicarea pe o treaptă superioară a activității instituției. Indicațiile cuprinse în Hotărârea Comitetului Central cu privire la sărbătorirea semicentenarului înființării Partidului Comunist Român ne-au orientat preocupările spre cinstirea mărețului eveniment în condițiile realizării integrale a sarcinilor de muncă ce ne stau în față. În fruntea preocupărilor noastre se află dezvoltarea activității bibliotecii la un nivel care să corespundă exigențelor actuale ale locuitorilor și rolului instituției în cadrul vieții culturale a municipiului și în cadrul rețelei de biblioteci publice a județului. S-a impus astfel pe baza unei analize atente a realizărilor de până acum necesitatea reorganizării activității bibliotecii pe baze organizatorice perfectionate. Și acest lucru s-a concretizat într-un plan de reorganizare a bibliotecii municipale stabilit de colectivul ei în luna septembrie a anului trecut. Intenționăm să prezentăm cititorilor *Revistei bibliotecilor* unele aspecte ale planului și câteva din realizările obținute până acum.

De la ce a pornit acțiunea noastră

Analiza unor indicatori și a modului de desfășurare a activității în diferite secțiuni de muncă din bibliotecă ne-a relevat un stadiu care nu ne mulțumea. De pildă indicele de atragere a locuitorilor ca cititori ai bibliotecii era abia 8,1 la sută (5 706 cititori la o populație de 69 976 de locuitori, în 1969, și 4 380 de cititori, la peste 70 000 de locuitori, după primul semestru din 1970), chiar dacă, pentru aceleași perioade de timp analizate, indicii de lectură și numărul volumelor eliberate atingeau cifre relativ ridicate (indicii de lectură: în 1969 — 22,7, în semestrul I 1970 — 16,9; numărul volumelor eliberate: 130 193 și, respectiv, 73 170). La fel, asigurarea cu cărți a populației, ca și indicele de lectură raportat la populație înregistrau cifre nesatisfăcătoare, numărul de volume pe cap de locuitor fiind, în 1969, sub 1 (fond total: 61 058 de volume), iar cel al cărților eliberate la 100 de locuitori, de

180 de volume. Activitatea de informare era și ea redusă. Pot fi reținute doar câteva liste bibliografice, de mici proporții și în general axate pe tematica învățământului ideologic și pe profesii, și încercările de alcătuire a bibliografiei locale, cuprinzând tipăriturile apărute pe teritoriul județului Buzău, lucrare ce continuă să se afle în stadiu de fișare. De asemenea, un număr mic de informații scrise, acordate la cerere, și câteva informații orale, factologice și bibliografice, neconsemnate într-o evidență, vorbesc și ele despre o activitate sub nivelul posibilităților.

Dacă numeric, acțiunile de propagandă a cărții indică preocupări susținute (în 1969: 37 de manifestări de masă pentru adulți și 25 la secția pentru copii; în semestrul I din 1970: pentru adulți, 29 de manifestări, iar pentru copii — 34), calitatea acestora și eficiența lor asupra circulației cărților nu au atins nivelul dorit. De pildă, cartea științifică și tehnică nu a făcut obiectul nici unei acțiuni de propagandă, iar urmărirea eficienței manifestărilor nu a stat niciodată în preocupările colectivului. În sfârșit, în privința muncii de îndrumare de specialitate în cadrul rețelei județene, biblioteca municipală s-a considerat până acum în mare măsură absolvită de orice sarcină, răspunzând doar solicitărilor foarte rare ale comitetului județean pentru cultură și artă.

Rămănerile în urmă în sectoarele de bază ale relațiilor cu publicul ne-au îndreptat atenția asupra cauzei de fond a situației: lacunele în organizarea bibliotecii. Și de aici, calea ce trebuia urmată ne-a apărut clară: pentru ca biblioteca noastră să fie cu adevărat un centru al educației comuniste, trebuie mai întâi să ne organizăm. Resursele materiale și priceperea colectivului de bibliotecari ne-au dat încrederea că printr-o organizare mai judicioasă, mergând pe linia funcționalității optime a serviciilor de bibliotecă, activitatea noastră se va putea dezvolta la un nivel tot mai apropiat de cel al exigențelor actuale.

Aspectele planului de reorganizare

Un prim obiectiv din planul nostru vizează dobândirea unei funcționalități crescute în organizarea colecțiilor și a activității cu publicul. Mai precis, am

înscris în fruntea planului reorganizarea spațiilor și a activității secțiilor *împrumut* și *săli de lectură* pentru adulți, a depozitelor acestora și a secției pentru copii. Secțiile de deservire a adulților au rămas în același local de până acum; s-a impus cu necesitate însă mutarea secției pentru copii într-un local mai bun. (De curînd ea a fost reamenajată într-o clădire corespunzătoare, aflată în centrul orașului.)

Pînă la reorganizarea începută în septembrie anul trecut, secția de împrumut pentru adulți era amenajată într-o singură încăpere, cu o suprafață de circa 45 mp, în care expunerea la raftul cu acces liber cuprindea un număr de 4800 de volume, reprezentînd abia 19,4 la sută din fondul de 24800 de volume destinat împrumutului. Restul cărților secției de împrumut pentru adulți erau păstrate în două depozite, dispuse impropriu, departe de sala accesului liber, drumul spre ele trecînd prin sala de lectură și prin alte încăperi din bibliotecă.

Biblioteca dispunea de o singură sală de lectură, cu 20 de locuri, dar mare parte din acest spațiu era ocupat de consultarea periodicelor. În plus, sala comunica direct cu un depozit al împrumutului și cu sala accesului liber la raft. Aflîndu-se între acestea, sala de lectură se afla propriu-zis în drumul — deseori efectuat de bibliotecari — de la depozit la sala de împrumut. Și tot astfel sala de lectură se afla departe de depozitul ei (cuprinzînd circa 20000 de volume), acesta aflîndu-se lîngă sala de împrumut.

Disponerea încăperilor și folosirea spațiului rezultă din schița foarte sumară pe care o dăm în figura 1.

În această situație, am căutat soluții pentru asigurarea unui circuit cit mai potrivit între depozite și sălile deservite și totodată pentru raționalizarea spațiului de care dispunem. Ținem să precizăm însă, din capul locului, că soluțiile noastre nu sînt ideale. Ele nu rezolvă în totalitate neajunsurile organizării de pînă acum și nu îndeplinesc strict principiile celor trei circuite din bibliotecă — al cititorilor, al cărții și al serviciilor interne ale bibliotecii. Am căutat însă să valorificăm la maximum condițiile ce le oferă actualul local, nu tocmai potrivit amenajării moderne a bibliotecii, în speranța că dobîndirea în viitor a unui local mai bun ne va permite perfecționarea organizării.

În figura 2 prezentăm o altă schiță a transformărilor preconizate, astăzi realizate. Spațiul destinat împrumutului pe baza accesului liber a fost mărit cu 15 mp, sălii de împrumut adăugîndu-i-se o sală cu care comunică direct și în care mai pot fi expuse încă 2200 de volume (fosta sală a depozitului sălii de lectură). Am ajuns astfel să expunem circa 7000 de volume la accesul liber la raft, care, deși încă insuficient, reprezintă peste 28 la sută din fondul total destinat împrumutului. Sala care a rămas din depozitul sălii de lectură a devenit depozit unic al împrumutului, oferind spațiu suficient de depozitare pentru cărțile acestei secții și pentru creșterile previzibile. Amplasarea sălii de lectură a rămas aceeași, dar în

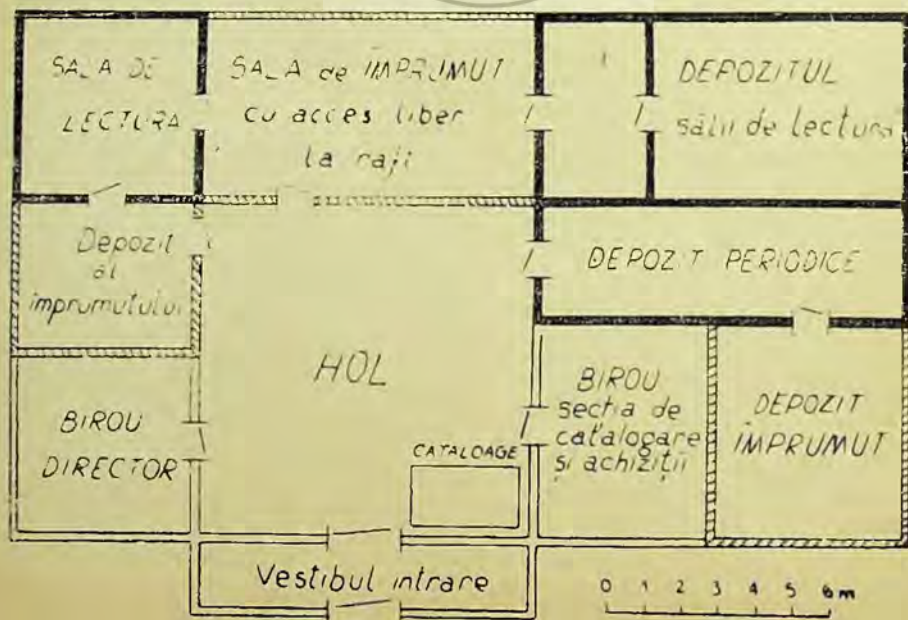

Fig. 1

încăperea alăturată ei am amenajat o a doua sală de lectură, destinată consultării periodicelor. Am creat astfel condiții favorabile studiului și consultării lucrărilor de referință (circa 500 de lucrări, din diferite domenii) în sala de lectură. Pe lângă acestea, în sala de lectură a periodicelor au fost expuse cele mai solicitate colecții de ziare și de reviste (ziarele — pe anul în curs, iar revistele — pe ultimii 5 ani) și a fost amenajat un fond al lucrărilor de informare bibliografică. În locul fostului depozit al secției de împrumut am amenajat depozitul sălii de lectură, cu o mare capacitate, dobândită în urma supraetajării rafturilor existente aici. În sfârșit, ne-am propus și reamenajarea depozitului de periodice, împreună cu fondul de carte veche, în încăperea de lângă depozitul sălii de lectură. Circulația de la depozite la sălile de lectură se desfășoară astfel prin holul bibliotecii. Funcțional, nu este o soluție ideală, la ea ne-a obligat însă dispunerea nepotrivită a încăperilor. Ne mulțumeste totuși faptul că cel puțin circuitul împrumutului și cel al sălilor de lectură nu se mai interferează, iar activitatea în aceste secții nu mai este stinjenită.

Creștând astfel condiții mai prielnice servirii cititorilor în biblioteca municipală, ne-am propus și dezvoltarea activității prin filiale, în vederea atragerii la lectură și a populației din cartierele mai îndepărtate. În acest sens, pentru filiala care funcționează, deservită de un cadru salariat, câte 3 zile pe săptămână, în cartierul Simileasca, am prevăzut reîmprospătarea și creșterea permanentă a fon-

dului de publicații existent (3 406 volume), reamenajarea localului, precum și organizarea unor acțiuni mai eficiente de propagandă a cărții. Sperăm astfel ca cifrele înregistrate aici până acum să fie depășite (în 1969: 384 de cititori, cu 6 565 de volume împrumutate; la sfârșitul semestrului I din 1970: 405 cititori, cu 4 275 de volume). Tot în această privință, intenționăm ca, până la sfârșitul primului trimestru din 1971, să organizăm încă o filială, în cartierul Sirbi, cu o populație de peste 5 000 de locuitori.

În noul local care găzduiește acum secția pentru copii, într-o sală spațioasă, de circa 60 mp, a fost amenajat accesul liber la raft, cuprinzând circa 7 000 de volume (din fondul total de 12 000 de volume). Tot aici se află amenajată și sala de lectură, cu mobilier adecvat pentru copii de diferite categorii de vîrstă, unde se desfășoară și manifestările de propagandă a cărții. În această sală se află și lucrările ce pot fi consultate numai în sală, printre care și câteva lucrări de referință pentru copii. Secția mai dispune acum de încă două încăperi pentru depozit de cărți și periodice. Toate aceste amenajări, împreună cu acțiunile interesate de propagandă a cărții pe care ne-am propus să le organizăm cu regularitate (am inițiat, de pildă, în fiecare joi după-amiază, un club de lectură pentru copii, cu activitate bazată pe teme solicitate de înșiși micii cititori) ne dau convingerea că indicatorii de până acum ai activității în rândul copiilor ne vor apărea curînd ca foarte mici: în 1969, celor 2 006 cititori înscrși le-au fost împrumutate 41 757 de volume, iar în primul semestru din

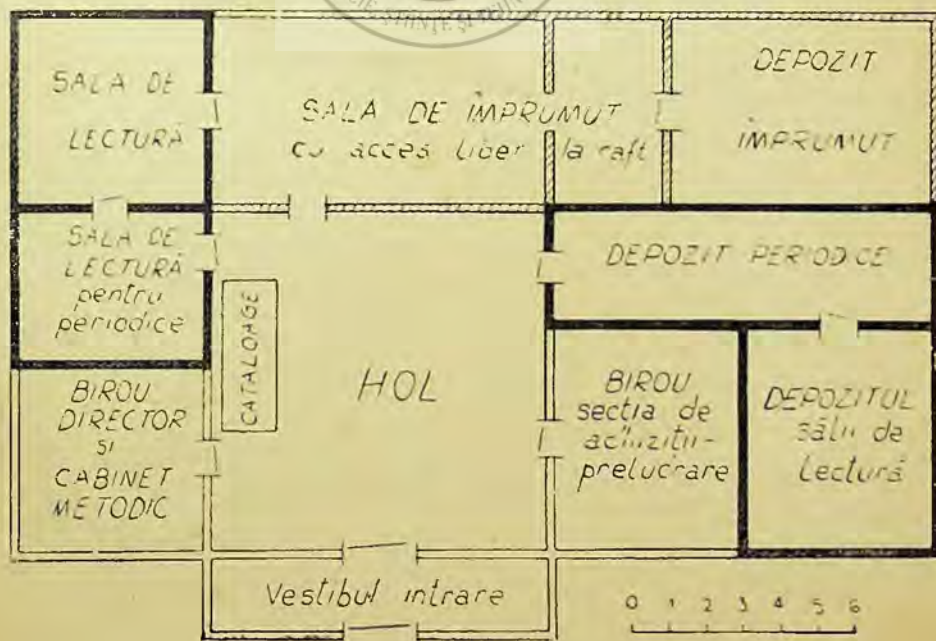

Fig. 2

1970, s-au înscris 1 495 de cititori, care au împrumutat 25 689 de volume.

Am început totodată și organizarea unei secții muzicale. Pornind la drum cu un fond de circa 600 de discuri și cu o aparatură deocamdată insuficientă, un magnetofon și un aparat de radio. În prima etapă a organizării secției, sîntem în măsură să oferim publicului nostru doar audiții colective și posibilitatea consultării de publicații muzicale. Pentru viitor, proiectele noastre s-au fixat la crearea de condiții pentru audiții individuale, intenționînd să dotăm secția cu aparatura adecvată pentru 5 pupitre, cu o colecție muzicală încheată și cu instrumente de dezbăluire a acestei colecții.

Al doilea obiectiv al planului de reorganizare se referă la informare. În această privință vorbim de fapt de organizare, deoarece activitatea de pînă acum se caracterizează tocmai prin lipsa organizării și a unei concepții moderne asupra rolului actual al informării în biblioteca publică. Intenționăm în primul rînd să repunem informarea în drepturile noțiunii plene, încheind o dată cu reducerea ei la informare bibliografică sau, mai rău, la „serviciul bibliografic”. Mergem astfel pe principiul acordării de informații de orice natură (orale sau scrise, factologice sau bibliografice, la cerere sau prin instrumente care răspund unor solicitări sondate în timp, prin exploatarea fondului de referință etc.) și în orice loc din bibliotecă (la cataloage, în sălile de lectură, în sala de împrumut și chiar de lucrători din secția de achiziții-prelucrare). În acest scop, din personalul secțiilor amintite au fost desemnați specialiști bibliotecarii care vor realiza informarea cititorilor. Pe lângă aceasta, bibliotecarii de referință vor fi și aceia care vor lucra la întocmirea lucrărilor bibliografice prevăzute în planul special al activității bibliografice. Amintim din acest plan preocupările noastre pentru alcătuirea instrumentelor de informare asupra colecțiilor bibliotecii: completarea și ținerea la zi a cataloagelor alfabetic și sistematic și editarea buletinului trimestrial de creștere a colecțiilor, atît pentru public, cît și pentru bibliotecarii din județ. Referitor la elaborarea acestui buletin, ne-am gîndit deja la folosirea unor descrieri simplificate. La fel menționăm continuarea preocupărilor noastre de alcătuire a unor bibliografii de recomandare pe teme de actualitate și pentru realizarea unor lucrări privind bibliografia locală (de pildă, bibliografia curentă, sub formă de fișier, privind referințele din presă asupra municipiului și județului Buzău; catalogul colectiv, multiplicat, al cărților tipărite în județul Buzău afla-

te în bibliotecile din municipiu etc.). Am mai aminti aici un neajuns căruia cu greu îi facem față: dotarea necorespunzătoare cu mijloace de multiplicare. Și aceasta, pentru că am vrea ca lucrările noastre să fie realizate și în condiții tehnico-redacționale superioare.

În planul nostru am înscris printre obiectivele majore și desfășurarea unei intense munci de propagandă a cărții, cu forme cît mai interesante, diferențiate pe categorii de cititori. Am căutat ca alegerea temelor să corespundă intereselor actuale ale publicului nostru, îmbrățișînd astfel cele mai diverse domenii de cunoștințe. Aniversarea semicentenarului Partidului Comunist Român ne-a dat în acest sens prilejul de a oferi adulților și copiilor o bogăție de teme și subiecte de mare interes. Sînt prevăzute o seamă de manifestări diferențiate pe categorii de cititori, ca și unele lucrări bibliografice. Spicium din categoriile de manifestări propuse: expoziții lunare de cărți, în holul bibliotecii și în sala de împrumut pentru adulți (pe teme ca: *Tradiții ale luptei revoluționare în județul Buzău*; *Noua geografie a patriei noastre socialiste*; *Momente din istoria de luptă și victorii a P.C.R. pentru făurirea și desăvirșirea societății socialiste* etc.); cicluri de prezentări, avînd ca titlu generic „Scriitori buzoieni”, în cadrul „Salonului literar” al bibliotecii, la care vor fi invitați în mijlocul cititorilor Ion Băieșu, Ion Gheorghe, Florețin Popescu, Gheorghe Istrate, Ion Caraión ș.a. Fiecare prezentare va fi însoțită de organizarea unor panouri și vitrine, cu expunere de fotografii, fotocopii, bibliografii etc.; concursuri cu largă participare din rîndul diferitelor categorii de cititori ai bibliotecii (de pildă, concursul pe tema *Din tradițiile luptei revoluționare ale clasei muncitoare* va fi organizat, în colaborare cu Comitetul municipal al U.T.C., în cadrul tuturor organizațiilor de tineret din marile întreprinderi și instituții și din liceele din Buzău); simpoziioane (de pildă, simpozionul cu tema *Mărturii despre greva generală din 1920*, organizat în colaborare cu Consiliul municipal al sindicatelor la Clubul zonei industriale din Buzău); consfătuiri cu cititorii recitaluri de poezie (în colaborare cu cenadul literar de pe lângă ziarul *Viața Buzăului*), seri literare (organizate în diferite întreprinderi din municipiu) etc. Pentru micii cititori, forme de manifestări ca: întîlniri cu scriitorii pentru copii, concursuri literare, călătorii pe hantă etc.

Colectivul nostru acordă o deosebită importanță rolului bibliotecii municipale în cadrul rețelei de biblioteci publice din județ. Considerăm că biblioteca noastră

este și trebuie să fie principala bibliotecă publică din județ, atât datorită importanței colecțiilor ei, cât și datorită personalului ei calificat, în măsură să acorde un ajutor de specialitate substanțial bibliotecarilor din rețea. În condițiile în care majoritatea bibliotecarilor comunali au fost formați în procesul muncii, aceștia au nevoie de un sprijin metodic susținut. Pentru ca aportul nostru în asistența de specialitate necesară bibliotecarilor comunali, pe care o coordonează Comitetul județean pentru cultură și artă, să fie mai substanțial, ne-am propus să organizăm în cadrul bibliotecii municipale un cabinet metodic.

Cum am conceput activitatea în cadrul acestui cabinet? Pe prim plan se situează necesitatea de a ne ocupa cu pregătirea profesională a bibliotecarilor din județ. Vom organiza astfel, potrivit planificării comitetului județean pentru cultură și artă, instructaje pe teme profesionale și chiar cursuri de specialitate. La cerere, vom acorda bibliotecarilor consultații după un program stabilit, pe care îl vom face cunoscut în toate bibliotecile din județ. Și tot în această direcție, vom continua să oferim condiții cât mai bune desfășurării practicii în bibliotecă a bibliotecarilor nou intrați în muncă.

Ne-am mai propus să-i ținem la curent pe bibliotecarii din județ cu literatura de specialitate și pentru aceasta am amenajat în cadrul cabinetului o bibliotecă de specialitate bibliologică, din materialele de acest fel pe care le posedăm. În sfârșit, ajutorul bibliotecii noastre se va manifesta în privința elaborării, experimentării și generalizării unor metode eficiente de muncă bibliotecară.

Forțele noastre sînt angrenate în totalitate în organizarea bibliotecii, dar sîntem convinși că și în privința muncii metodice colectivelor noastre va realiza acțiuni trainice. Angajamentele entuziaste ale colectivului sînt orientate spre realizarea sarcinilor pe toate fronturile activității.

Desigur, nu toate aspectele și nici toate problemele de amănunt ale reorganizării activității Bibliotecii municipale din Buzău au putut fi cuprinse în paginile de față. Ne-am oprit asupra celor mai principale sectoare și am indicat acțiunile de mai mare amploare preconizate de noi. Dar credem că acestea sînt suficiente pentru a demonstra că, la nivelul resurselor de care dispunem în prezent, mai este loc pentru mai bine, pentru a ne achita într-o mai mare măsură de sarcinile încredințate instituției noastre și, în general, culturii de masă.

AI. OPROESCU

director al Bibliotecii municipale
din Buzău

„LECTURA TINERILOR DIN COMUNĂ —

O PREOCUPARE CONSTANTĂ A BIBLIOTECII NOASTRE”

Situată în apropierea Galațiului, pe șoseaua ce duce spre Tecuci, comuna Tudor Vladimirescu este o așezare rurală asupra căreia pecinătatea unui mare oraș nu a rămas fără urmări. Populația activă (numărul total al locuitorilor se cifrează în jurul a 6 000) lucrează în întreprinderile gălățene, în cooperativa agricolă de producție și în cooperativa de consum cu cele opt secții de prestări de servicii. În comună funcționează un liceu, o școală generală și o școală de patru ani. Șaptezeci de cadre didactice se ocupă de educarea și instruirea elevilor. În casele locuitorilor există 512 aparate de radio, 274 de televizoare, 870 de difuzoare.

În linii generale, acesta este cadrul în care își duce activitatea biblioteca comună.

Stau de vorbă cu bibliotecara Florica Iancu.

„În comuna noastră sînt cam 700 de tineri. Aproximativ o treime din ei fac naveta, dar serile și duminicile tot aici și le petrec. Ne-am tot sfătuit cu direcțioarea căminului cultural, cu secretarul comitetului de partid, cu secretarul comitetului U.T.C. ce să întreprindem pe linie culturală pentru tinerii comunei. Oricum, pretențiile sînt destul de mari și de diverse: avem un liceu, avem cadre didactice tinere care, în bună parte, s-au stabilit în comună, avem tineri care lu-

crează la Galați și fac naveta, tineri care lucrează la cooperativa de consum. O parte din ei, mai mult elevii liceului, sînt cititori ai bibliotecii. Majoritatea tinerilor au citit la bibliotecă pe vremea cînd mergeau la școală. Pe urmă, au cam renunțat. Ne-am gîndit că în primul rînd spre ei, spre tinerii comunei, trebuie să ne îndreptăm atenția. Acum sîntem tocmai în faza în care încercăm să punem în aplicare unele idei asupra cărora am căzut de acord. Planul de acțiune pe care l-am întocmit pentru perioada noiembrie 1970 — mai 1971, perioadă în care bibliotecă noastră, ca și celelalte biblioteci din județ, din întreaga țară, își desfășoară activitatea sub semnul sărbătoririi semi-centenarului partidului, reflectă această preocupare a noastră.

Ne-am gîndit să organizăm în cadrul bibliotecii, cu tinerii care sînt cititori și cu cei care vor să devină, un club de lectură. Biblioteca are un spațiu acceptabil; în sala de lectură, care este folosită pentru citirea ziarelor și vizionarea programelor la televizor, și-ar putea desfășura activitatea acest club. Biblioteca dispune, pe lângă televizor, de două magne-tofoane și un picup.

Am schițat un plan, e drept încă destul de sumar, dar nădăjduim că, o dată înființat, chiar membrii clubului vor veni cu propuneri. Deocamdată, ne-am propus să organizăm două, trei întîlniri ale membrilor clubului (pe care-i recrutăm în prezent) cu oameni de cultură din orașul Galați. Scopul acestor întîlniri este de a trezi interesul tinerilor față de diverse probleme de largă circulație privind viața culturală și, bineînțeles, față de lectură. Vrem ca în cursul lunii ianuarie să aibă loc inaugurarea clubului. Nu ne-am hotărît ce nume să poarte: cred că al unui scriitor care a trăit pe meleagurile noastre".

Ne-am oprit mai mult asupra acestui obiectiv din planul de acțiuni al Bibliotecii comunale din Tudor Vladimirescu în cinstea aniversării partidului. Am apreciat ca deosebit de oportună preocuparea bibliotecii comunale față de lectura tinerilor, față de modul cum pot ei să-și petreacă timpul liber. Desigur, planul, conceput pe baza indicațiilor primite din partea Comitetului pentru cultură și artă al județului Galați, conține, pentru fiecare lună două acțiuni de mai mare amploare — cum ar fi: seri literare, întîlniri cu vechi militanți ai mișcării comuniste și muncitorești, întîlniri cu scriitorii — toate avînd drept temă principală lupta partidului nostru pentru făurirea unei vieți mai bune, pentru înflorirea patriei noastre socialiste.

A. MILCU

ORICE ACȚIUNE ÎȘI ARE IMPORTANȚA EI

De șase ani de zile, locuitorii din Gemenenele, județul Brăila, și mai ales cei care sînt cititori (cam 750 din 3 000 de locuitori) știu că la biblioteca comunală cărțile sînt în grija unui om de nădejde: Vasilica Tarachiu, consăteanca lor.

„N-am a vă spune lucruri deosebite despre biblioteca noastră. Caut, în măsura în care mă pricep, să-i fac pe oameni să se simtă legați de carte, să o folosească și pentru destindere, dar și pentru a afla din ea un sfat bun. Unii s-au obișnuit să treacă des pe la bibliotecă, sînt, cum se spune, cititorii activi — cam 300 la număr. Ceilalți vin mai rar. Pentru unii, care știu că se deplasează mai greu dar vor să citească, iau cîteva cărți cu mine și merg la ei acasă. Pe la alții trec să-i anunț că am primit cărți noi și că ar fi bine să vină la bibliotecă să împrumute cîteva din ele. E vorba tot de cei care trec mai rar pragul bibliotecii.

O dată cu venirea primăverii, mă duc pe la sectoarele cooperativei agricole, mai ales la cel legumicol, în pauza de prinz, și le citesc cite ceva sau îi anunț ce cărți am primit și-i invit la bibliotecă.

Cunosc fiecare familie din comună. Vreau să-mi întocmesc o situație exactă, pe familie, a cuprinderii la lectură a consătenilor mei. De altfel, în planul bibliotecii întocmit pentru perioada noiembrie 1970 — mai 1971 am prevăzut și această acțiune. Mi-am propus ca în cinstea aniversării partidului să-i atrag la bibliotecă și pe cei care încă nu sint cititorii ei (cam 150), ajungând la cifra de 900 care reprezintă deocamdată plafonul maxim în comuna noastră.

După cum vedeți, în plan am prevăzut destul de multe manifestări care se adresează în special tineretului. Comuna este destul de departe de Brăila și viața culturală a tinerilor se desfășoară în această clădire a căminului cultural și a bibliotecii. Nu cred că le-am oferit prea mult până acum. Unii dintre ei vin des pe la bibliotecă. Nu numai să împrumute cărți. Am transformat sala de lectură într-un fel de sală de club: aici se citesc ziare și reviste, se vizionează emisiunile la televizor. Nu este o soluție ideală, dar ne pare bine că tinerii, atâți cit încep în această sală, vin aici!

Parcurgînd planul Bibliotecii comunale din Gemele, am remarcat grija bibliotecarei Vasilica Tarachiu pentru alegerea celor mai potrivite acțiuni care să marcheze în mod festiv, prin mijlocirea cărții, marea sărbătoare a partidului nostru, a întregului popor. Planul reflectă preocupările bibliotecarei pentru bunul mers al întregii activități, acordînd fiecărei acțiuni, indiferent de gradul ei de importanță, atenția cuvenită.

Prin bunăvoința consiliului popular comunal și a conducerii căminului cultural, s-ar putea soluționa și problema spațiului, oferindu-i bibliotecii condiții superioare celor actuale. Dacă ar dispune de condiții materiale mai bune (spațiu, în primul rînd, și mobilier mai mult — în actualele condiții nici nu ar avea unde să-l așeze), activitatea bibliotecii nu ar avea decît de cîștigat.

★

Atmosfera de sărbătoare cu care bibliotecile își înconjoară acțiunile de cinstire a aniversării partidului nu trebuie să ne facă să uităm că avem încă destule probleme de rezolvat, că unele lucruri nu merg așa cum ar trebui. Și acolo unde condițiile permit, să se treacă la soluționarea lor.

A. M.

Ce proiecte are editura dv. ?

Răspunde Teodor Vîrgolici
redactor șef al Editurii Minerva

1. Ce proiecte are editura d-voastră în cinstea aniversării P.C.R. ?

2. Care dintre cărțile ce vor vedea lumina tiparului sub egida Minervei considerați că trebuie să stea în mod deosebit în atenția bibliotecarilor ?

3. Ce apariții mai importante pregătește B.P.T., această atît de populară colecție ?

1 Avînd ca preocupare esențială valorificarea tezaurului literaturii naționale și a folclorului, Editura Minerva își propune să tipărească, în cinstea semicentenarului Partidului Comunist Român, o serie de volume scrise în sfera profilului ei specific, volume care să răspundă, prin conținutul și semnificațiile lor, acestui deosebit de important moment istoric. Menționăm în primul rînd *Antologia poeziei patriotice*, care va însuma cele mai bune poezii patriotice din literatura română, de la origini pînă azi. Concepută pe criteriul valorilor neperisabile, antologia reprezintă o carte de poezie aleasă, în măsură să intereseze pe orice iubitor de literatură, cu o eficiență funcție educativă, în spiritul idealurilor patriotice care au însuflețit poporul român de-a lungul timpului. De asemenea vom tipări *Antologia poeziei sociale*, o selecție reprezentativă din întreaga literatură românească, realizată pe același criteriu al valorilor neperisabile, cuprinzînd înuri dedicate eforturilor omului muncitor, poeme reflectînd viața, idealurile, sentimentele maselor populare, versuri militante de amplă și autentică rezonanță estetică, — tot ceea ce poezii noștri cei mai buni au izbutit să surprindă, cu mijloacele artei, din clocotul și năzuințele populare în decursul vremurilor. O a treia antologie, intitulată *Întrecerea florilor*, va înmănușea cele mai valoroase poezii populare ale naționalităților conlocuitoare, într-o traducere fidelă și expresivă, antologie unică în genul ei, pînă acum, la noi.

În ceea ce privește domeniul criticii și istoriei literare, vom tipări, cu prilejul semicentenarului P.C.R., volumul de studii *Creație și idee*, care se recomandă prin efortul de a surprinde, la o înținută teoretică adecvată, unele din problemele ce preocupă astăzi estetica și critica literară, creația literară și artistică în general. Contribuțiile din acest volum aparțin unor prestigioși esteticieni, critici, istorici literari și scriitori contemporani.

Ne propunem să oferim cititorilor și câteva reeditări. De pildă, vom publica o culegere a celor mai frumoase poezii scrise de-a lungul timpului de poetul-muncitor Cristian Sirbu. În cadrul ediției de autor *Scrieri* de Ion Pas. În volumele III și IV, va fi inclus romanul *Lanțuri*, amplă frescă socială, oglindind cu precădere lupta clasei noastre muncitoare.

2 După opinia noastră, toate cărțile tipărite de Editura Minerva prezintă un interes deosebit pentru cele mai largi și variate categorii de cititori, interesând deopotrivă pe iubitorii de literatură, pe elevi și pe studenți, pe specialiști și pe cercetătorii în domeniul literaturii române. Totuși, putem recomanda bibliotecarilor să acorde o atenție sporită noilor serii lansate încă din acest an de editura Minerva, fiecare serie având un profil distinct, fiind destinată cu deosebire unor anumite categorii de cititori. Amintim seriile: *Introducerea în opera lui...* eseuri istorico-literare de inițiere globală în opera marilor scriitori români clasici și contemporani, lucrări de dimensiuni restrânse, la un preț accesibil; *Universitas*, dedicată lucrărilor cu caracter exegetic, de tip doctoral, care epuizează problema tratată, interesând în primul rând pe specialiști, pe profesorii de limba română și pe studenții în filologie; *Memorialistică*, însumând volume de amintiri, confesiuni literare, interviuri etc., de un larg interes pentru toți cititorii; *Arcade*, care va oferi capodoperele literaturii române clasice și contemporane; *Momente și sinteze*, destinată studiiilor și cercetărilor asupra unor perioade și curente importante din evoluția literaturii noastre etc.

3 Colecția *Biblioteca pentru toți* își va lărgi anul viitor aria de cuprindere, în sensul tipării unor opere reprezentative din cât mai multe literaturi naționale și din epoci istorice diferite. Din literatura română, anul viitor vor apare piesele de teatru ale lui Delavrancea, o selecție din nuvelele și notele de călătorie ale lui Anton Holban, un volum de *Pașini alese* din Petru Maior, cele două volume de *Amintiri* de la *Junimea* de Gh. Panu etc. Din literatura universală menționăm *Iliada* de Homer, o antologie a nuvelei australiene, romanul *Vremuri de răsruce* al scriitorului bulgar Anton Doncev, romanul *Vis în pavilionul roșu* de Tin Tzao-Sin, scris în secolul al XVIII-lea, *Cap de aur* de Paul Claudel, *Confesiunile unui copil al secolului* de Alfred de Musset, *Apele primăverii* de Turgheniev, *Scrieri filozofice, științifice și estetice* de Goethe, celebra monografie *Goethe* de F. Gundolf etc.

Prin biblioteci speciale înțeleg: bibliotecile institutelor de cercetări ale Academiei R. S. România, bibliotecile universitare și cele de facultăți (atât ale Universităților cât și ale Institutelor de învățământ superior ca institutele politehnice și alte institute asemănătoare, ASE-ul, institutele pedagogice universitare, IPCD-urile, institutele departamentale de cercetări).

Lipsa esențială a acestor biblioteci este lipsa de literatură străină de specialitate. Mă voi mărgini la științele matematice, fizice, chimice, biologice, tehnice.

Orice carte științifică tipărită în orice țară din lume ar trebui să existe măcar într-un exemplar în țara noastră și ar trebui să fie fișată în toate bibliotecile de institut. Particularii ar trebui să poată cumpăra în abonament copii după acest fișier. (Ar trebui de asemenea ca persoane particulare să poată cumpăra cărți străine pentru biblioteca lor. Repet e vorba exclusiv de cărți de matematică, de științele naturii, de tehnică.)

Gradul de civilizație al unui popor mic* se poate măsura și după numărul de cărți științifice străine importate pe cap de om, după cum gradul de civilizație, s-a spus, se măsoară cu numărul de kilograme de săpun consumat pe cap de locuitor.

A crede că poți să nu cunoști toată literatura științifică străină e ca și

* Popor mic = popor cu mai puțin de 100 000 000 conaționali.

bibliotecilor speciale

Acad. prof. Gr. C. MOISIL

a crede că ești curat fără să te speli o săptămână dacă nu ți s-au înegrit încă minile.

Explicația dată de unii că bibliotecile speciale nu sînt aprovizionate cu cărți științifice pentru a se face economii valutare e tot atît de falsă ca și a celui care nu-și cumpără săpun fiindcă n-are salariul destul de mare.

De altfel comparația poate fi dusă mai departe. Omul se învață cu lipsa de bibliografie cum se învață cu lipsa de săpun. Se freacă cu nisip sau lucrează din ce știe profesorul lui. Popoarele slab dezvoltate n-au săpun, nici biblioteci. Cînd încep să aibă, devin popoare în curs de dezvoltare.

O a doua lipsă mare a bibliotecilor speciale este orarul lor prea scurt. Cercetarea nu se face la ore fixe. Cercetătorul nu citește de la 7 $\frac{1}{2}$ —15 $\frac{1}{2}$. Cercetătorul trebuie să găsească biblioteca deschisă de la 7 $\frac{1}{2}$ la 22 în zilele săptămîinii și măcar cîteva ceasuri duminica dimineața.

De sîmbătă la amiază pînă luni dimineața cineva care face cercetare nu poate aștepta o deschidere de bibliotecă. Munca de bibliotecar la un institut de cercetare e munca de ghișeu. Eu am, n-am proces, la 12 trecute fix sînt la Tribunal. Aceasta e munca de ghișeu. E munca pompierilor care trebuie să fie întotdeauna gata. Eu nu cred că comandantul unui post de pompieri poate fi criticat că nu și-a îndeplinit planul

de incendii. La fel pentru un cioclu cu planul de înmormîntări.

Biblioteca trebuie să se adapteze la nevoile cercetătorului; un regulament nechibzuit al unei biblioteci speciale poate scădea sensibil randamentul muncii de cercetare. Numai că acest lucru nu se poate citi în registrele contabile.

Beneficiile unei cercetări abstracte sînt atît de mari — deși nu apar nici în „Jurnal“ nici în „Cartea mare“ (registrele contabile cerute de lege) încît cei ce fac mari economii pe seama bibliotecilor speciale nu se știe dacă în realitate nu sînt mari risipitori. Am auzit de o fabrică că a economisit și nu a introdus aparatura de detectare automată a incendiilor. Fantezie aveți!

A treia problemă pare măruntă și caraghioasă. Încercați la biblioteca institutului D-voastră să puneți întrebarea: aveți toate volumele românești (deci nu e problema de devize) ce au apărut în ultimii zece ani în această problemă? Puteți fi mai malițioși: aveți în biblioteca institutului Dvs. toate lucrările cercetătorilor din institutul D-voastră? Și chiar mai: aveți în biblioteca institutului D-voastră toate lucrările publicate de institutul D-voastră?

Tovarăși bibliotecari fiți atenți: O asemenea întrebare poate să vi se pună.

Mai ales după acest articol. Aca-rul Păun să bage de seamă.

COLABORAREA DINTRE BIBLIOTECA COMUNALĂ ȘI CEA ȘCOLARĂ

Vrem să demonstrăm, în cele ce urmează, nu atât neajunsurile pe care le-a generat lipsa de colaborare dintre biblioteca publică și biblioteca școlară de pe teritoriul unei comune, ci mai ales avantajele pe care le-ar putea aduce un sistem bine încheiat de relații continue și active, instaurate între cele două instituții sus-pomenite.

Fierbinți, județul Ilfov: o comună mare, bogată, situată la 35—40 de km de București, întinzându-se peste satul de centru și alte trei sate aparținătoare, aflate între ele la o distanță relativ redusă. Comuna are 6500 de locuitori, cultivatori de cereale, crescători de animale și muncitori la fabrica de ambalaje din localitate.

În comună există un liceu de lungă tradiție, care a dat multe generații de absolvenți. Anul școlar 1970/1971 are o semnificație deosebită în istoria Fierbinților: la 15 septembrie 1970 a fost inaugurată noua clădire a liceului, spațioasă, luminoasă, putând fi figura cu cinstă în perimetrul oricărui oraș al țării. Absolvenții școlii generale, în majoritate, urmează mai departe cursurile liceului din comună, apoi se înscriu la facultăți, institute

pedagogice, școli postliceale. În comună sînt școlarizați aproximativ 700 de elevi, din care mai mult de jumătate la școala de centru (clasele I—XII), iar restul la școlile de 4 ani aflate în satele aparținătoare. 40 de cadre didactice asigură bunul mers al procesului instructiv-educativ în întreaga comună.

În localitate funcționează două unități bibliotecare:

— Biblioteca comunală, situată în căminul cultural din satul de centru, înființată în anul 1952 și condusă de o bibliotecară calificată, absolventă a Școlii tehnice de activiști culturali. Lidia Dobîndă, bibliotecară prin vocație și pregătire, în cei 6 ani de activitate competentă a organizat o unitate care corespunde pe deplin exigențelor actuale pe plan rural, ale biblioteconomiei moderne. Fondul bibliotecii: 7800 de titluri, organizat temeinic într-un acces liber ireproșabil. Buget pe ultimii doi ani: 5000 de lei anual. Achiziții pe 1969: 795 de volume; achiziții pînă în octombrie 1970: 222 de volume. Cititori din rîndul elevilor: în 1969 — 380 (din totalul de 729 de cititori); pînă la 20 octombrie 1970 — 297 (din totalul de 619 cititori). Cărți

citite de copii în 1969 — 2.535 de volume (din totalul de 8.515 cărți imprumutate). Catalogele de bază sînt într-un stadiu avansat de organizare. La punctele de împrumut existente la școlile elementare din satele aparținătoare bibliotecara duce o dată pe trimestru cite 50—100 de volume, administrate de un bibliotecar voluntar recrutat din rîndul cadrelor didactice.

— Biblioteca școlară, situată în clădirea liceului, ocupînd deocamdată un spațiu neîndestulător (3×6 m), dar fiind programată a fi mutată într-o sală de clasă spațioasă, cu mobilier adecvat; condusă de o bibliotecară absolventă de liceu, cu o vechime de 3 ani. Fondul bibliotecii: 9.200 de volume, deocamdată „adăpostite” în sus-numita cămăruță. Buget pe ultimii doi ani: 3.000 de lei anual. Achiziții pe 1969: 685 de exemplare; achiziții pînă în octombrie 1970: 335 de volume. Cititori pe fiecare an școlar: aproximativ 700 de elevi. Cărți citite: în anul școlar 1968/1969 — 7.121 de titluri, în anul școlar 1969/1970 — 7.308 titluri. Frecvența medie zilnică: 21 de cititori. Biblioteca nu are cataloage și nici acces liber la raft. Conform dispozițiilor Ministerului Învățămîntului, cele trei școli de 4 ani existente în satele aparținătoare nu mai posedă biblioteci proprii, acestea fiind lichidate de mai bine de 10 ani, prin transferarea cărților la biblioteca comună.

Biblioteca școlară stă permanent în atenția conducerii liceului. Prof. Florin Popescu, directorul școlii, el însuși fost bibliotecar școlar și intelectual cu preocupări multiple în domeniul literaturii, se interesează îndeaproape de problemele bibliotecii, atît în ceea ce privește achizițiile, cît și în ceea ce privește organizarea și dotarea. Lectura elevilor constituie o permanență în preocupările profesorilor de literatură: caietul de lectură al elevilor — unul singur, de la clasa a 9-a pînă la clasa a 12-a — este controlat de profesori trimestrial, ca și fișele de cititor de la biblioteca școlară. Mediul familial nefiind întotdeauna propice dezvoltării deprinderii de a citi, dirigenții urmăresc îndeaproape atît constituirea bibliotecilor personale ale elevilor cît și regimul lor de lectură acasă. Mai mult, există o preocupare constantă de a recomanda elevilor cartea științifică accesibilă lor, adecvată disciplinelor înscrise la școală.

Pînă aici, nimic deosebit: realizări obișnuite (și trebuie să subliniem că există rezultate pozitive la ambele biblioteci), greutăți întîlnite peste tot în mediul rural.

Din păcate, și de aici înainte tot despre un lucru obișnuit trebuie să vorbim: despre lipsa totală de colaborare dintre

biblioteca publică și biblioteca școlară, aflate pe teritoriul aceleiași comune. Inexistența unei legături între cele două unități poate fi remarcată la noi mai peste tot; ba uneori, lipsa de colaborare este înlocuită de o concurență acerbă, mergînd pînă la excluderea totală — sub amenințarea pedepsei — a bibliotecii publice din viața elevilor (bineînțeles, nu acesta este cazul la Fierbinți).

Ne-am permis să punem cîteva întrebări — aceleași — bibliotecarei comunale Lidia Dobîndă și directorului școlii, prof. Florin Popescu, cu privire la formele pe care le-ar putea lua colaborarea dintre cele două unități bibliotecare — în ceea ce privește achizițiile de publicații, organizarea fondurilor, informarea și atragerea la lectură a școlărilor. Răspunsul a fost de ambele părți și pe toată linia: *nu ne-am gîndit*.

Doar la o singură întrebare — există vreo îngrădire instituită de școală cu privire la frecventarea de către elevi a bibliotecii publice — răspunsul a fost, tot atît de clar, de ambele părți, *da*.

Motivația: biblioteca comună se găsește în aceeași clădire cu căminul cultural, elevii vin aici sub pretextul împrumutului de cărți și întîrzie la „activitățile cultural-educative” ale căminului peste orele la care le este permis să circule.

Căminul cultural — loc de pierzanie pentru elevi? Dacă aici se petrec lucruri de care un elev nu este bine să ia cunoștință de ce nu se încearcă a se însănătoși viața culturală a comunei, în loc de a se recomanda energie elevilor să nu mai frecventeze biblioteca publică? Iar afirmația că biblioteca comună trăiește pe seama elevilor este contrazisă — și în cazul de față, dar și aiurea — de procente sub 50 la sută de cititori-elevi și de cărți citite de școlari, din totalul realizat pe unitatea publică.

Și totuși, de ce se duc elevii la biblioteca publică să împrumute cărți, cînd, după spusele directorului chiar, aceleași exemplare zac în biblioteca școlară?

În primul rînd, pentru că biblioteca publică este net superior organizată, pentru că aici este mai mult spațiu, mai multă ordine, pentru că atmosfera este mult mai plăcută. În al doilea rînd, pentru că biblioteca publică are un program de funcționare mai judicios alcătuit — de dimineață și de după-amiază, pe cînd biblioteca școlară este deschisă numai dimineața.

Acestea au fost pînă acum: două activități perfect paralele, care nu se întîlneau pe nici o coordonată, dar care se duceau în mijlocul aceluiași public — copiii și tinerii din localitate.

Dar dacă ar exista o colaborare? Cine ar avea de suferit și cine ar avea de câștigat?

Calcululele ne arată că au fost citite anual (raportat la fondurile circulare de ambele biblioteci) aproximativ 14 cărți pe cap de elev. E satisfăcător? Nu, cifra lasă îndeajuns loc pentru mult mai mult. Tot calcululele arată că achizițiile pe 1969 ale ambelor biblioteci asigură abia două exemplare noi de cărți pe cap de elev (am inclus în calcul toate volumele achiziționate de biblioteca publică, făcând abstracție de faptul că nu toate se adresează elevilor) și multe din aceste cărți noi sînt titluri identice la ambele biblioteci. E îndeajuns? Nu, cifra denotă o stare precară a reînnoirii fondurilor, cu atât mai mult cu cit cărțile pentru copii se uzează rapid.

Și dacă fondurile de cărți sînt neîndeplătoare — ca titluri și exemplare — la ambele biblioteci (directorul Florin Popescu se plîngea, pe bună dreptate, de instalarea la biblioteca școlară a unui dezechilibru între cartea pentru școlarii mici și cea pentru liceeni, în defavoarea primei categorii, carte pentru cei mici care este însă achiziționată mai abundent la biblioteca publică), și dacă fiecare bibliotecă în parte își reînnoiește destul de lent colecțiile de cărți, nu ar fi oare cazul să-și unească forțele — multe, puține, câte sînt — și să-și coordoneze munca și banii?

Iată cum am vedea noi în fapt această colaborare, insistînd asupra ideii că ambele biblioteci își au rostul și rolul în peisajul cultural rural și că ele trebuie să rămîna două unități distincte, de sine stătătoare.

In achiziții: ar putea fi inițiată o coordonare a comenzilor de carte, în conformitate cu existentul aflat la ambele biblioteci și cu nevoile programei de învățămînt. Operele aflate la biblioteca școlară într-un număr suficient de exemplare nu vor mai fi comandate de biblioteca publică decît într-un singur exemplar; în schimb, titlurile care nu figurează în programa de învățămînt, dar care fac parte din patrimoniul peren al culturii umane, vor fi achiziționate în mod obligatoriu de biblioteca publică, unitate cu scopuri culturale mai largi și cu multiple categorii de cititori. În acest fel, cu aceeași sumă de bani, la nivel de comună vor putea fi achiziționate mai multe titluri de opere valoroase, într-un număr rațional de exemplare. De asemenea, știut fiind că presa înghite o parte însemnată a bugetului bibliotecilor, s-ar putea coordona contractarea abonamentelor la periodice, tot în scopul măririi numărului de titluri de reviste intrate pe teritoriul comunei.

In organizarea fondurilor: biblioteca Lidia Dobîndă are o experiență îndelungată în probleme de organizare a colecțiilor. Dacă direcția școlii ar apela, în momentul instalării bibliotecii școlare în noul spațiu care-i este rezervat, la ajutorul ei competent, atunci fondurile de cărți ale liceului vor căpăta, de la început încă, o schemă de organizare judicioasă alcătuită, în conformitate cu cerințele cititorilor.

In dezvăluirea colecțiilor: în momentul actual, la biblioteca publică se lucrează la alcătuirea cataloagelor de bază. Biblioteca liceului nu are încă astfel de instrumente de informare. Dacă, după instalarea bibliotecii școlare în noul local și după organizarea fondurilor ei, cele două biblioteci ar confrunta — prin intermediul cataloagelor bibliotecii publice — existentul din ambele biblioteci și ar pune siglele bibliotecii în care s-ar găsi fiecare titlu, ar rezulta un *catalog colectiv al cărților aflate pe teritoriul comunei*. Pe de altă parte, luînd ca bază cataloagele bibliotecii publice cu fișele astfel marcate, biblioteca școlară își va putea ea însăși constitui în foarte scurt timp propriile ei cataloage. Iar dacă pe fiecare fișă ar fi trecut și numărul de exemplare din fiecare titlu, atunci interdicția de a frecventa o bibliotecă sau alta va cădea de la sine: biblioteca comună va îndrepta ea însăși pe elev spre biblioteca școlară, atunci cînd titlul cerut este mai abundent reprezentat în una din învățămînt.

In informare: ambele biblioteci duc lipsa instrumentelor adiacente de informare — fișiere tematice, bibliografii, dosare cu tăieturi din presă, liste de recomandare etc. Dacă unele cadre didactice ar fi antrenate în alcătuirea acestora (de exemplu, în constituirea unui fișier analitic de studii și articole privind istoria literaturii române), cuprinzînd laolaltă publicațiile existente în ambele biblioteci, prima câștigată nu ar fi alta decît școala.

In organizarea rețelei sîtești: după înseși spusele prof. Florin Popescu, elevii proveniți de la școlile sîtești au un nivel cultural mai scăzut decît cei proveniți de la școala de centru și nu greșim, credem, cînd susținem că lectura amenică își are partea ei de vină în această stare de lucruri. Cu ajutorul școlii, biblioteca publică ar putea înviora mult punctele de împrumut: o axare mai puternică pe cerințele programei școlare, un flux mai activ în aprovizionarea lor, înlesniri în transportul cărților, control din partea conducerii școlii asupra muncii bibliotecarilor voluntari — cadre didactice.

In organizarea manifestărilor de propagandă a cărții: știut este că bibliotecamul

PROFILUL UNEI BIBLIOTECI SPECIALIZATE DIN SISTEMUL ÎNVĂȚĂMÎNTULUI UNIVERSITAR

Biblioteca Facultății de biologie
din București

comunal singur nu poate organiza acțiuni reușite de popularizare a publicațiilor, avînd în permanență nevoie în primul rînd de concursul corpului didactic din localitate; tot știut este că bibliotecarul școlar comunal — cu mici excepții — nu prea organizează pe cont propriu manifestări de acest gen. Dacă însă planul de activități cu elevii al bibliotecii publice ar fi alcătuit cu concursul conducerii școlii și ar exista un sprijin reciproc între ambele instituții, atunci elevii vor asista la manifestări eficiente și reușite, școala își va diversifica formele instructive, iar biblioteca publică își va populariza fondurile.

In permanențizarea cititorilor: să nu se uite niciodată că elevul trebuie să fie obișnuit de la cea mai fragedă vîrstă cu frecventarea bibliotecii publice; să nu se uite, de asemenea, că lectura nu trebuie în mod exclusiv legată de procesul instructiv-educativ, dacă vrem să obținem nu cititori pentru cei 10—12 ani de școală, ci cititori pentru toată viața, integrați în procesul educației permanente. Copiii trebuie să devină cu necesitate frecventatori ai bibliotecii publice — biblioteca la care vor citi tot timpul — și de acest lucru școala însăși trebuie să se îngrijească. Face parte din procesul instructiv-educativ a-i învăța pe elevi cu metoda ca cititului, cu consultarea instrumentelor de informare, cu recunoașterea caracteristicilor fundamentale ale unei publicații etc. Or, această educație bibliologică, ca și imprimarea deprinderii de a frecventa o bibliotecă nu se pot face în întregime decît cu concursul bibliotecii publice, de obicei mai înzestrată și mai bine organizată decît cea școlară.

Utopii? Nu, lucruri perfect realizabile cu eforturi minime și chiar realizate în multe țări. Iar pînă la soluționarea — în cadrul unei legislații adecvate sau pe baza unor instrucțiuni comune ale departamentelor interesate — a raporturilor de colaborare între cele două rețele de biblioteci, nu ar fi oare oportun ca inițiativa instaurării unei astfel de colaborări să fie lansată de comitetele de cultură și artă și de inspectoratele școlare județene, pe baza unei înțelegeri locale?

Am găsit în Fierbinți spirite receptive la nou; atît directorul școlii, cît și bibliotecara comunală s-au arătat gata să instaureze o astfel de cooperare, să-și unească forțele pentru atingerea scopului final comun: ridicarea nivelului cultural al tinerei generații.

Le lansăm și pe această cale chemarea la traducerea în fapt a unui experiment cu care s-au arătat în principiu de acord.

Antoaneta CORVĂTESCU-TOFAN

Biblioteca unei facultăți din cadrul Universității face parte, din punct de vedere biblioteconomic, din sistemul Bibliotecii centrale universitare. Funcțional însă, o asemenea bibliotecă este integrată în sistemul facultății pe care o deservește, iar prin natura colecțiilor ei face parte în mod organic și din sistemul bibliotecilor de specialitate cu profil similar sau înrudit. Este destul de dificil, tocmai de aceea, să definești și, mai dificil încă, să îi delimitezi în mod strict sfera de acțiune.

Vorbind despre Biblioteca Facultății de biologie¹⁾ din București, filială a Bibliotecii centrale universitare — București, nu

¹⁾ Biblioteca Facultății de biologie, cu sediul în localul facultății din Spl. Independenței, are o secție specializată în botanică, amplasată în cadrul Grădinii botanice, unde funcționează și secția respectivă a facultății; de asemenea asigură organizarea și parțial dotarea bibliotecilor care deservește cele două stațiuni experimentale de la Brăila și Sinaia. În cadrul B.C.U. mai funcționează o bibliotecă de științe naturale pe lângă Muzeul de istorie naturală „Gr. Antipa”. Noi ne vom referi doar la biblioteca de biologie propriu-zisă și nu și la secțiile sale sau la bibliotecile similare ca profil din cadrul Bibliotecii centrale.

avem ambiția de a epuiza tot ce s-ar putea spune în legătură cu această unitate, ci doar să îi creionăm o schiță de profil.

O bibliotecă se definește îndeobște prin colecțiile sale și prin publicul care o frecventează, factori ce se determină și se condiționează reciproc. Vom începe deci cu aceștia...

Prin colecțiile și serviciile ce le oferă, Biblioteca Facultății de biologie se adresează în primul rând studenților și cadrelor didactice din această facultate, de serviciile ei beneficiind însă și studenții altor facultăți, care au obiecte de studiu comune sau înrudite (fizicologie, biologie, biogeografie, biofizică etc.), cum sînt facultățile de fizică, geografie, chimie, filozofie... Socotind și specialiștii dinafara Universității (profesori, medici, biologi) care apelează la colecțiile sale, se poate spune că biblioteca înregistrează anual cca 1 500—1 600 de cititori.

Lectura acestor categorii de cititori ridică probleme diferite.

Cadrelor didactice, ca și specialiștii dinafara Universității, cu interese de lectură foarte pretențioase, îndreptate spre cele mai noi și mai importante apariții din domeniul de care se ocupă, din întreaga lume, pun mai ales probleme de conținut a lecturii. Întru rezolvarea problemelor de achiziții, deci de creare a unei baze documentare corespunzătoare, biblioteca se află într-o permanentă colaborare cu catedrele de specialitate, conștind în consultarea lor directă în ceea ce privește comenzile de carte și abonamentele la publicațiile periodice, comenzile de carte străină purtînd chiar semnătura decanului. Dincolo de constituirea propriilor colecții în spiritul acestor interese, biblioteca recurge, pentru satisfacerea cerințelor de documentare ale cadrelor didactice, la formula împrumutului interbibliotecar ori de cite ori este nevoie.

Lectura studenților² ridică aparent probleme mai puțin dificile, care decurg mai mult din ritmul solicitărilor decît din conținutul acestora, baza lecturii lor constituind-o manualele și bibliografia obligatorie. Cunoscîndu-se din timp, prin secretariatul facultății, numărul de studenți și programa analitică, pe ani de studii, iar de la catedre bibliografia diferitelor discipline, biblioteca respectă în achiziții principiul normativ — un curs la 4 studenți, ca și asigurarea bibliografiei obligatorii cu un număr suficient de exemplare.

² În anul universitar în curs (1970—1971), numărul studenților care frecventează facultatea se cifrează la 377, acestora adăugîndu-li-se cei 776 de studenți înscriși la fără frecvență. Numărul cadrelor didactice este 106.

Cum spuneam, lectura studenților ridică doar aparent probleme mai puțin dificile, pentru că dacă cei din primii ani de studiu se mulțumesc în genere cu ce li se indică de către profesori în bibliografia cursurilor, cei din anii mai mari își diversifică treptat interesele de lectură și de informare, acestea devenind din ce în ce mai specializate și culminînd în perioada pregătirii lucrărilor de diplomă. Din partea lucrătorilor Bibliotecii Facultății de biologie există o grijă manifestă față de această categorie de cititori atît prin furnizarea literaturii solicitate cît mai ales în sensul creării unor temeince deprinderi de studiu, de informare, de cercetare, nu numai prin apelul direct la sursele de literatură, dar și prin folosirea diferitelor instrumente de informare. Grijă începe o dată cu anul I cînd, cu ocazia „zilelor deschise ale bibliotecii”, li se prezintă organizarea acesteia, serviciile ce li se oferă, sînt inițiați asupra modului de consultare a cataloagelor ș.a. Tot cu acest prilej se organizează expoziții cuprinzînd toate cursurile pentru anul I și noutățile pentru anii mai mari, se afișează liste de recomandare și se reînnoiește fișierul tematic întocmit pe baza planului de învățămînt al anului în curs. Și grija continuă pe tot parcursul anilor de studiu, printr-o multitudine de mijloace la care vom mai avea prilejul să ne referim.

În condițiile specifice procesului didactic, ritmul și cantitatea solicitărilor variază de la un an de studiu la altul, de la o disciplină la alta, de la o perioadă calendaristică la alta. Pentru a avea totuși o imagine, de ansamblu asupra activității de difuzare a publicațiilor, vom prezenta datele înregistrate în perioada ianuarie—octombrie a anului 1970. În acest răstimp, biblioteca a fost frecventată de un număr de 17 630 de cititori, din care 14 871 studenți, 2 063 cadre didactice, 691 alte categorii, numărul volumelor difuzate cifrîndu-se la 37 085, din care 27 837 volume citite pe loc și 9 248 servite prin împrumut. Mai mult de 81 la sută din volumele difuzate sînt lucrări de specialitate.

La 1 noiembrie 1970, colecțiile bibliotecii se cifrau la 40 931 de volume (31 959 de volume cărți, 8 972 tomuri reviste), lucrările de specialitate (manuale, tratate, extrase, teze de doctorat etc.) deținînd o pondere de 82 la sută (în rest, lucrări de ideologie și lucrări de interes general: enciclopedii, atlase, dicționare lingvistice, manuale de limbi străine...).

Dacă indicii de lectură și de circulație realizați nu sînt tocmai spectaculoși

este numai o chestiune de aparență, care decurge din faptul că cele cca 12 mii de cursuri și manuale se împrumută indeobște pe termen lung, pentru a se asigura continuitatea în studiu, iar o bună parte din tratatele de specialitate, din manualele de laborator, din determinatoare ș.a. se constituie în fonduri uzuale ale diferitelor catedre și laboratoare, împrumutate de asemenea pe termen lung, fără a li se mai putea urmări circulația reală în acest răstimp.

Mai sînt și alți factori care influențează în mod negativ asupra puterii circulatorii a fondurilor, cum ar fi „îmbătrînirea” inevitabilă a unor lucrări de specialitate, care ies astfel din sfera intereselor de lectură și necunoașterea, slaba cunoaștere sau lipsa îndemnării de a folosi cunoștințele posedate de către cei mai mulți studenți în ceea ce privește limbile străine de largă circulație, în care sînt scrise mai mult de 50 la sută din volumele deținute de bibliotecă (ca urmare, lucrările în limbi străine abia ating o pondere de 23 la sută din totalul cărților consultate în perioada la care ne-am referit). Un factor de frînă îl constituie de bună seamă și lipsa unui local corespunzător, care să permită așezarea unei bune părți a colecțiilor în sistemul accesului liber, cum ar fi firesc într-o bibliotecă de facultate.

*

În același timp bibliotecă de studiu și nucleu de informare, Biblioteca Facultății de biologie acordă o pondere deosebită în ansamblul activităților ei informării, deși schema de organizare¹⁾ nu cuprinde un serviciu propriu-zis de referință, ba mai mult chiar, nici măcar un post de bibliograf. Dacă această activitate se desfășoară totuși, în ciuda impedimentelor: lesne de presupus, lucrurile se datoresc faptului că cei doi bibliotecari principali au studii superioare de specialitate (biologie) și o practică bibliotecară îndelungată (14 și respectiv 10 ani). Principala preocupare a bibliotecii în această privință constă în asigurarea unei baze documentare judicioasă constituite, aspect de care, tangential, ne-am ocupat deja. Am dori totuși să subliniem că pentru mărirea potențialului informațional au fost introduse în circuitul curent o serie de categorii speciale de publicații, cum ar fi tezele de doctorat din

țară și din străinătate (cca 3 500), extrasele de specialitate (cca 7 000), precum și un fond însemnat de traduceri sub formă dactilografiate.

Un număr important de colecții periodice de specialitate⁴⁾ românești și străine (1 872 de volume) sînt puse direct la dispoziția cititorilor în sistemul accesului liber, fiind organizate pe materii. Pentru valorificarea mai deplină a acestor reviste au fost puse bazele unui fișier analitic al articolelor din periodice, fiind despuiate un număr de 20 de titluri-reviste, pe problemele: biochimie, biologie, parazitologie și geologie.

Cataloagele de bibliotecă (ne referim la cele pentru public) se constituie într-un sistem complex: cataloage pentru cărți — alfabetic și sistematic, în sistemul C.Z.U.⁵⁾ (cu un indice alfabetic de subiecte); pentru periodice, de asemenea un catalog alfabetic și unul sistematic, precum și unul geografic (doar pentru publicațiile primite prin schimb) și un fișier de despuieri din reviste, cu caracter tematic (la care ne-am referit deja); cataloage alfabetice pentru fondul de extrase și cel de traduceri; un catalog, tot alfabetic, al tezelor de doctorat; un fișier al noutăților (cuprinzînd lucrările intrate în ultimele 12 luni); un fișier tematic al planului de învățămînt în curs (amîntit mai sus) și, în fine, un fișier al cadrelor didactice, care oglindește toate lucrările lor științifice, din diferitele perioade de activitate.

Biblioteca deține în colecțiile sale o mare varietate de lucrări propriu-zise de informare — dicționare și enciclopedii de specialitate românești și străine, unele foarte valoroase, cum ar fi: *Encyclopédie du monde animal* (3 vol. 1964), *The living universe. An Encyclopedia of Biological Sciences* (8 vol., 1963); *Urania Tierreich* (6 vol., 1969); *A Dictionary of Biology* (Penguin Books, 1951), *Henderson's Dictionary of Biological terms* (1963) ș.a., expuse la acces liber, într-o sală de referință (vecină cu cea a periodicelor), considerată sală a profesorilor, dar de fapt accesibilă tuturor uzajelor bibliotecii.

⁴⁾ Abonamente în curs: 61 la publicații românești, 107 la publicații din țările de democrație populară, 18 la presa occidentală și încă 31 la diferite reviste de specialitate din Occident, fotocopyate în U.R.S.S., 14 la publicațiile Centrului de informare și documentare în agricultură.

⁵⁾ Introducerea în B.C.U. în ultimii ani a cataloagării centralizate a permis bibliotecarilor de aici să se ocupe de recatologarea și reclassificarea întregului fond. În 1970 au fost reclassificate 839 de titluri cărți și s-au întocmit fișe de catalog, multiplicat manual, într-un număr de 6 615 fișe. Pentru a ajunge la zi mai au de prelucrat, cca 1 000 de cote. În lipsa unei clasificări zecimale mai amănunțite, lucrarea decurge însă greu (pe baza unor fotocopieri minuscule pe care și le-au fabricat singuri), dificultăți existînd pentru același motiv și în organizarea fișelor primite din centrală.

³⁾ În această bibliotecă lucrează un colectiv compus din 5 salariați: un șef — Margareta Enache, cu sarcini specifice funcției, doi bibliotecari principali — Melania Munteanu și Liliiana Clociu — care asigură toate lucrările de evidență-prelucrare, operațiunile de împrumut, informare curentă, munca bibliografică, un depozitar — Filofteia Axente și un minutor — Mariana Guțu, aceștia doi asigurînd, în două ture, serviciul la sala de lectură.

În ceea ce privește informare bibliografică propriu-zisă, cei doi bibliotecari specialiști acordă informații factologice, îndrumări la cataloage și întocmesc bibliografii la cerere, orale sau scrise, acondatate pe loc sau la scurt interval, pe baza instrumentelor de informare ale bibliotecii. Cantitatea acestora este greu de evaluat, nepăstrându-se o evidență specială a lor, de multe ori, mai ales când e vorba de un număr mic de titluri, „bibliografia“ îmbrăcînd chiar forma unei simple liste de cote. Numărul bibliografiilor cu mai mult de 15 referințe, ale căror copii se păstrează⁶⁾ elaborate în principal pentru studenții care pregătesc lucrările de diplomă, se ridică (ne referim la anul 1970) la 33. Exemplificăm: *Păsări insectioase. Adap-tări la acest fel de hrană și exem- plificări din țara noastră* — 36 de titluri; *Biologia albinei* — 32 de titluri; *Apara- tul circulator în seria vertebratelor* — 22 de titluri; *Anatomia comparată a Lacer- tilienilor* — 28 de fișe, *Biodinamica po- pulației de moluște din Marea Neagră* — 35 de titluri etc. Pentru cadrele di- dactice se asigură mai mult informarea curentă asupra noutăților bibliotecii, sem- nalările făcîndu-se pe linii de interes, stabilite pe baza planului activității de cercetare științifică și din consultarea fi- șierului care le oglindește preocupările științifice de-a lungul anilor. În acest scop este util și fișierul precomenzilor, pe ale cărui fișe sînt notate și persoanele interesate de lucrările respective.

Aria informațională depășește însă aria propriilor colecții. Biblioteca Facultății de biologie posedînd un mare număr de lucrări de informare secundară, de la bibliografii cu caracter general și pînă la diferitele buletine bibliografice, reviste de recenzii și de referate pentru domeniul științelor biologice. Biblioteca deține astfel buletinele elaborate de Bi- blioteca Centrală de Stat, Biblioteca cen- trală universitară București, Centrul de documentare științifică, Institutul de do- cumentare tehnică, Societatea de științe naturale și geografie, Muzeul de istorie naturală „Gr. Antipa“. Centrul de infor- mare și documentare pentru agricultură, Academia de științe agricole și silvice, de diferitele universități și institute pedagogice din țară, de stațiunile experi- mentale din Craiova, Iași și Agigea ș.a., precum și o serie de bibliografii națio- nale, speciale, abstracte, reviste signale- tice sau referative din altă țară.

⁶⁾ Cele mai importante bibliografii au fost com- unicate pentru a fi consemnate în *Repertoriul colectiv al bibliografiilor nepublicate*, elaborat de B.C.S.

Prin natura lor aceste instrumente de informare secundară asigură, pe de o par- te, informarea curentă a uzajerilor biblio- tecii, iar pe de alta contribuie la cu- noașterea resurselor documentare ale altor biblioteci, favorizînd implicit împrumutul interbibliotecar. Biblioteca Facultății de biologie întreține astfel relații cu biblio- tecile diferitelor institute de cercetări ale Academiei, ale Ministerului Sănătății, cu bibliotecile unor facultăți din Universita- te sau ale altor institute de învățămînt superior etc.

Chiar dacă în organizarea acestor pu- blicații secundare, ca și în valorificarea tuturor potențelor lor informaționale, nu s-a făcut încă totul, începutul există și realizările de pînă acum ne îndreptătesc să le întrevădem și pe cele viitoare.

Un nucleu de informare specializat existînd, problema care se pune este în ce măsură se integrează acesta, pe de o parte, în sistemul de informare al do- meniului respectiv, pe scară națională, iar pe de alta — și mai ales — în sis- temul interdisciplinar realizat la nivelul Bibliotecii centrale universitare.

Integrarea în sistemul național se vă- dește din includerea colecțiilor Bibliote- cii Facultății de biologie în cele două cataloage colective editate de biblioteca națională a României: *Cărți străine in- trate în bibliotecile din România*. Seria 12. Biologie, Botanică, Zoologie și *Reper- toriul periodicelor străine din Republica Socialistă România*. Seria B. Biologie, Me- dicină, Agricolă.

Integrarea în sistemul de informare al Bibliotecii centrale universitare București se vădește din începutul de catalog cen- tral (favorizat de practicarea catalogării centralizate în ultimii ani). Mai există și un proiect (I-am citit în planul de muncă al bibliotecii de biologie⁷⁾ de ca- talog colectiv cu specific de științe natu- rale, care să oglindească fondurile pro- prii, cele ale secției de botanică și cele ale Bibliotecii Muzeului „Gr. Antipa“.

Dar problemele ridicate de integrarea structurală a unor unități bibliotecare, născute și profilate din necesitățile unor catedre și dezvoltate în consecință strict specializat, în sistemul informațional al unei biblioteci centrale universitare⁷⁾ și implicit în cel al învățămîntului superior sînt mai complexe, necesitînd o discuție mai amplă.

Considerăm deci prezentarea Bibliote- cii Facultății de biologie drept începutul unei discuții asupra verigilor unui în- treg sistem.

Ioana TAUTU

⁷⁾ Vezi și: Stoica, Ion. *Biblioteca centrală uni- versitară din București, către un sistem eficient de informare*. În: *Revista bibliotecilor*, 23, nr. 11—12, dec. 1970, p. 696—698.

NOȚIUNEA DE CARTE RARĂ ÎN TRECUT ȘI ÎN PREZENT

Noțiunea de carte rară nu era cunoscută în trecutul îndepărtat. Însuși cuvântul *carte* implica raritatea, fără ca el să se reflecte ca atare în conștiința oamenilor de atunci. Dovada o fac miile de palimpseste de pe care caligrafii au șters cu seninătate textele vechi a căror valoare ar fi astăzi inestimabilă, înlocuindu-le cu altele, poate lipsite de interes. La apariția lor, și primele tipărituri erau legate în scoarțe îngroșate, confecționate din vechi manuscrise pe pergament, iar cărțile din secolul al XVI-lea au fost îmbrăcate în foi de inouabule și nișmenii n-a tresărit măcar în fața unei asemenea sacrilegii, cum ar fi calificat azi. Cartea era o valoare în sine pentru că în ea era investită o mare cantitate de muncă. Prețul ei s-a menținut ridicat pînă tîrziu și s-ar putea da destule exemple de cazuri în care, la cumpărarea unui volum, s-au plătit adevărate averi.

Revelația valorii reprezentate de carte s-a produs abia în epoca Renașterii cînd apare conștiința trecutului, filtrată prin sentimentul de admirație pentru tot ce este antic, începînd de la monumente și culminînd cu operele scriitorilor greci și latini. „Ele au fost considerate ca izvorul oricărei cunoștințe în sensul absolut al cuvîntului”, scrie Jakob Burkhardt, și așa fiind, începu o imensă muncă de căutare, cumpărare, copiere și traducere a manuscriselor originale ale vechilor autori.

Mulți învățați renașcentiști fură cuprinși de dorința de a stăpîni cît mai multe opere, dar pentru aceasta era nevoie, fie să și le copieze singuri, fie să-și angajeze copiiști pe care, la nevoie, îi trimiteau să lucreze în orașele unde se găseau originalele. Pentru constituirea bibliotecii din Urbino a lui Federigo de Montefeltro, de exemplu, lucrau în permanență 30—40 de copiiști. Emisarii împunemicii circulau în toate orașele, mai ales italiene, și în țările vecine ca să descopere pentru patronii lor manuscrise rare, piese unice pe care le cumpărau, plătiînd uneori prețuri fabuloase. Așa luă naștere nobila, dar costisitoare pasiune a colecționarilor de cărți.

Cum însă ne-am propus să ne ocupăm numai de cartea tipărită, nu vom lua din epoca anterioară începuturilor ei decît cuvîntul vechi prin care erau desemnați cei ce o iubeau: *φιλοβιβλος* reînviat și el sub influența primelor semne de renaștere a operelor antichității. Cel care a concretizat noțiunea, pe la mijlocul secolului al XIV-lea, a fost Richard de Bury prin manualul său intitulat *Philobiblion*, făcînd-o să circule astfel pînă la sfîrșitul celui de-al XVII-lea veac. Atunci a apărut forma *bibliophilia*, moștenită de generațiile următoare pînă în timpurile de astăzi. Fiecare formă corespundea unui conținut anume, schimbindu-se după epocă și vizînd obiective diferite ale colecționarilor, după cum se va vedea mai încolo.

Despre secolele XVII—XIX se poate spune că au reprezentat vîrsta de aur a bibliofiliei. Această epocă a oferit cel mai fructuos teren pentru activitățile dedicate cărții. Vaste și complete repertorii de inouabule, de cărți rare, multe cataloage de colecții particulare vestite, de licitații, de librării, de anticariat au fost elaborate atunci de bibliografi și bibliofili erudiți și au rămas pînă în zilele noastre cele mai valoroase instrumente de lucru ale departamentelor de cărți rare din toate bibliotecile. Este suficient să-i cităm numai pe Panzer, Hain, Brunet, Graesse, Barbier, Otto Lorenz, pentru a avea cîteva exemple de opere rămase inegalabile, folosite și astăzi ca unele ce n-au putut fi înlocuite cu altceva mai bun.

Acea vîrstă de aur a dat naștere și societăților de bibliofilie ai căror membri erau atît de nimerit calificați *chercheurs et curieux*. Cea dintîi a fost constituită în Anglia în anul 1734, urmată de o primă societate franceză abia în anul 1820, după care ele s-au înmulțit instituînd și cîteva reguli privitoare la modul de tratare a cărților din colecții. Acestea se găseau adunate mai mult în cabinete particulare căci în bibliotecile publice bibliofilia a pătruns foarte tîrziu. În Franța, izvoarele amintesc cîteva rezerve ale marilor biblioteci în care consultarea era supusă unui regim mai res-

trîns și unor condiții speciale. În asemenea secții de *vetustissima et rariora*, cum se numeau în trecut, erau adunate cîndva atît manuscrisele cît și tipăriturile pînă cînd primele s-au detașat, devenind cabinete independente. Dintre tipărituri au fost selecționate, formînd colecții separate, incunabulele, ca unele ce se puteau procura cu greutate din ce se mai mare. În ceea ce privește celelalte categorii de cărți rare, multă vreme nu s-a dat atenție constituirii și completării metodice a rezervei lor.

Necesitatea organizării acestora s-a abordat la Congresul internațional al bibliotecarilor ținut în anul 1923, dar numai în 1949 s-a format, în cadrul FIAB-ului o Comisie a istoriei cărții și a cărții rare și abia în 1962 s-a hotărît să se elaboreze o bază teroretică pentru realizarea acestei necesități. Este cunoscut tuturor faptul că studiile consacrate problemei încă mai lipsesc, cum s-a stabilit și din răspunsurile la chestionarul lansat de FIAB în anul 1963. Dacă există cîteva criterii moderne de selecție și de organizare a cărților rare, ele se datorează lui Robert Brun, conservatorul Bibliotecii Naționale din Paris, și lui Pierre Breillat, conservatorul bibliotecii din Versailles, dar, ca și în alte domenii, nu toate au o aplicabilitate universală ci se cer adaptate nivelului și condițiilor de dezvoltare a fiecărei țări în parte.

Înainte de a analiza aceste criterii noi, este bine să fie trecute în revistă cele vechi și împrăjurate în care au apărut ele.

Mai demult, cînd numărul cărților era foarte redus, ele erau căutate de cei interesați într-un anumit domeniu, pentru conținutul lor, constituind de la bun început o raritate. Orice carte intra atunci într-o colecție pentru *subiectul* ei, avînd funcția precisă de a furniza posesorului său informațiile de care avea nevoie. Cînd, după sporierea numărului de cărți tipărite, amatorii de rarități au început să le caute în toate domeniile deopotrivă, urmîrind numai elementele care să distingă exemplarele mai greu de găsit și să le confere o valoare deosebită, cartea rară a devenit un *obiect*, mai puțin dependent de conținut, mai mult aservit formei și aspectului exterior. Colecționarii, într-o permanentă concurență, nu se opreau asupra caracterelor comune ale exemplarelor, ci asupra particularităților acestora, urmîrind să dobindească pentru colecția lor piese cu caracter individual, detașate de serie. Căutările lor au dus astfel la descoperirea marginilor late, a legăturilor vechi originale, a marginilor netăiate, a exemplarelor adnotate de mari personalități, a celor cu dedicații ori semnături auto-

grafe celebre, a celor ilustrate, în sfîrșit, a tuturor tipăriturilor care aveau o individualitate proprie. Elementele distinctive preluate și transmise de la colecționari la colecționari au devenit apoi criterii în virtutea cărora se constituiau cabinetele de *rara*. Tradiția a fost școala prin care aceste elemente s-au transmis și s-au păstrat, cu aceeași valabilitate, pînă astăzi, fiind indeobște cunoscute de orice om de carte. Le vom reaminti, în ordinea fixată de c.z.u., pentru o mai ușoară reținere a lor: — cărți cu dedicații autografe; reproduceri de autografe; facsimile; — opere de dată mai recentă decît incunabulele dar foarte rare; capodopere tipografice provenite de la imprimarii celebre (Aldus Manutius, Bodoni, Elzevir, Plantin etc.); — exemplare unice (*unica*); — cărți cu legătură rară, prețioasă sau curioasă; — cărți ilustrate sau imprimate pe materiale prețioase; — ex libris; mărci de proprietate sau de proveniență; — cărți prohibite, interzise; Infern; — cărți pierdute; — opere de dimensiuni excepționale (imense, minuscule, microscopice); cărți fotomicrografiate; — opere de proveniență importantă (aici ne referim și la acele exemplare care au făcut parte cîndva din mari și renumite colecții particulare).

Calificînd drept vechi criteriile enumerate mai sus, nu am socotit că astăzi ele sînt perimate, ci că vin din trecut, transmise, cum am mai arătat, în virtutea unei tradiții cu atît mai puternice, cu cît se reflectă asupra unor obiecte ale înțele tradiționale. Subliniem deci că valabilitatea lor s-a păstrat și nu există colecții de *rara* în care să se facă abstracție de ele.

Abordînd astăzi noțiunea de carte rară în accepțiunea ei nouă, încercăm să împlinim o parte din golul existent în literatura noastră de specialitate și o facem într-un moment în care problema fondurilor tradiționale se dezbate acut. *Revista bibliotecilor* a făcut loc în coloanele ei unor materiale de prezentare a situației acestor fonduri în mai multe biblioteci din țară. În ziarul *Scinteia* din 27 octombrie 1970 a apărut un amplu articol referitor la tezaurul cultural din biblioteci și la modul cum sînt tratate în diferite locuri. Stăm, așadar, în fața sarcinii grele de prelucrare și repunere în circuitul cultural a unor mari cantități de tipărituri vechi, adevărate mine de aur pentru constituirea, pe lîngă alte grupuri de cărți, și a unor rezerve de *rara*.

Cei chemați să aleagă publicațiile destinate rezervei vor trebui să țină seama, pentru început, de cele cîteva trăsături aparente ale acestora care și odinioară săreau în ochi: vechimea, legătura, for-

matul, suportul material, după care, răsfoind fiecare volum, vor căuta și vor descoperi pe cele ascunse între copertele lor.

Vechimea cărții este primul element care-i conferă o valoare deosebită. *Incunabulele* secolului al XV-lea și *anti-quele* secolului al XVI-lea sunt cele două mari grupe separate pe acest criteriu. Ar fi de vorbit și de o categorie intermediară, aceea a postincunabulelor, cărora în mai multe biblioteci li s-au întocmit cataloage speciale, dar pînă astăzi încă nu s-a fixat limita anilor în care se încadrează ele. Nu ni se pare de mirare că încă nu există o limită rigidă pentru postincunabule, atîta vreme cît se mai discută încă problema incunabulelor, propunîndu-se din mai multe părți investiția cu această denumire a tuturor produselor tipografice realizate pentru prima oară în diferite țări, chiar dacă evenimentul s-a petrecut foarte tîrziu. Este bine să ne reamintim că cea dintîi carte tipărită în Norvegia, de exemplu, datează din 1644, iar în S.U.A. nu s-au imprimat cărți pînă în anul 1639, ca să nu mai vorbim de prima tipăritură australiană datată 1818 ș.a.m.d. Termenul de incunabul, în sensul de început, este propus pentru toate domeniile științifice sau tehnice. Prima locomotivă, primul film, prima navă cosmică pot fi incunabule în tehnică așa cum sint încă primele cărți tipărite astăzi prin folosirea unor procedee sau materiale noi.

Dar, pînă la stabilirea limitelor în discuție, rămîne valabilă tradiția după care tipăriturile străine pînă la 1700 și cele românești pînă la 1830 sint rare și trebuie trecute la rezervă pe motivul vechimii lor.

Legăturile pot fi rare dacă sint de epocă, datate, executate în metal sau piele, cu ornamentație bogată, cu colțare, cașoșoane, încuieri metalice sau dacă sint de lux, în fildeș, marochin, piele de vițel, de porc, mătase, catifea sau cele caracteristice locului și timpului de proveniență: orientale, occidentale, renașcentiste, moderne etc. Toate acestea transmit volumului pe care-l îmbracă o trăsătură de nobleță căci nici un bibliofil adevărat nu și-a legat vreodată o carte fără valoare într-o legătură de preț. Încă din evul mediu editorii produceau și exemplare în fascicule nelegate, așezate în casete protectoare, pentru a da libertate cumpărătorilor să le îmbrace după gustul lor. Se tipăresc și astăzi ediții bibliofile în tiraj mic, ocrotite în casete sau mape speciale, cum este, la noi, marele volum cu poeziile lui Eminescu, tipărit în 1964 din care 32 de exemplare s-au pus în circulație sub această formă.

Robert Brun, conservatorul Bibliotecii Naționale din Paris, a dat o atenție deo-

sebită legăturilor rare, descriindu-le pe fișe de 14×16 cm și reproducîndu-le ornamentația prin frotiuri sau fotografii.

Formatul cărții devine criteriu de colecție în momentul cînd iese din comun și atunci raritatea exemplarului respectiv constă în a fi mai mult o operă de curiozitate decît una de valoare. Sint cărți microscopice, minuscule, de format lili-put, a căror dimensiune se apropie de aceea a unei mărci poștale. În jurul anilor '30 s-au tipărit și la noi în țară, în colecția „Mărțișor“, cîteva volume de acest fel, cu bucăți alese din opera lui Mihai Eminescu, I. L. Caragiale, Tudor Arghezi. Sint și volume foarte mari, de format elefant, lucrări de performanță tehnică, a căror consultare este, în orice caz, dificilă, destinația lor fiind mai cîrînd muzeistică decît utilitară. Este greu chiar de imaginat o operă de 3 m înălțime, cu peste 8000 de pagini, în greutate de o jumătate de tonă, și totuși un asemenea gigant a fost realizat în America, bucurîndu-se de o celebritate efemeră.

Mai rar se întîlesc cărți în formate fanteziste: rulouri, flori, animale, aceea din urmă mai ales printre cărțile destinate copiilor.

În ce privește suportul material, trebuie amintite cărțile și periodicele tipărite pe materiale prețioase sau curioase. Pergamentul a fost întrebuițat încă de la începutul tiparului pentru exemplarele de lux ale unor ediții obișnuite. Așa sint frumoasele *livres d'heures* franceze sau la noi, printre altele, somptuosul *Evangeliiar* al lui Macarie tipărit în anul 1512, din care un exemplar cu inițiale colorate și aurite se află la Muzeul de artă din București. Dintre tipăriturile pe alte materiale prețioase menționăm numerele speciale din ziarul *L'Indépendance roumaine* (1888) și *Peninsula Balcanică* (1912) pe satin alb, *Critica* (1907) pe mătase roz, *Sindicatul zariștilor* (1902) pe moar, toate aflate în colecția Bibliotecii Academiei.

Între cărțile cu caracteristici aparente se încadrează și cele tipărite pe hîrtie în culori. În anul 1969 a apărut la noi volumul antologic *Ubu* al lui Alfred Jarry în traducerea și îngrijirea lui Romulus Vulpescu. El conține hîrtie albă în trei calități și hîrtie bleu, roz, gri și albastră, toate produse în țară, la Bușteni. În afara acestei trăsături, cartea mai are cîteva facsimile în culori iar printre ilustrațiile ei se află și unele de Pablo Picasso, motiv suficient în sine pentru a o încadra în colecția de carte rară.

Cu titlu informativ amintim că sint opere tipărite pe cauciuc sau pînză, cu litere albe pe hîrtie brună de impache-

tat, cu litere fosforescente pentru a se putea citi pe întuneric și alte asemenea soluții datorate inventivității unor editori hotărâți să-și atragă cititorii cu orice mijloace.

O dată alese cărțile care se încadrează în categoriile de mai sus se procedează la cercetarea aceluia care pe dinafară nu-și trădează valoarea, operațiune de mîgală și de cunoaștere răsplătită cu surpriza unor descoperiri. Printre ele se vor număra la noi publicațiile și primele documente privitoare la istoria mișcării muncitorești și revoluționare, literatura antimonarhică, prime ediții ale clasicilor marxism-leninismului, tipărituri care într-o anumită perioadă au fost interzise sau unele care în timpul ilegalității au apărut mascate. Este cunoscut, de exemplu, că un număr din anul 1933 al revistei *Lupta de clasă* a apărut sub coperte ce anunțau o conferință a lui I. Cămărășescu despre cultura porumbului, sau că, sub titlul: *Părintele Moța. Strigoii*, se ascundea, de fapt, lucrarea: *Partidul Comunist din România. Punctul nostru de vedere*, apărută în anul 1940.

Vor urma apoi edițiile princeps sau foarte vechi ale unor oameni remarcabili din timpul Renașterii sau din evul mediu, ale scriitorilor străini vechi și noi, dar mai ales ale clasicilor literaturii române, după care se va da o importanță deosebită exemplarelor cu însemnări autografe, mărci de proprietate, dedicații, ex libris-uri interesante care se pot ascunde sub cele mai banale coperte, dar pot servi la reconstituirea virtuală a unor biblioteci cu componență încă necunoscută sau cu existența pînă acum contestată.

Numai după răsfoirea volumelor se vor descoperi și cele cu valoarea reprezentată prin ilustrații utilitare sau artistice. În categoria celor utilitare se cuprind ilustrațiile care servesc unor scopuri didactice și documentare: atlase și tratate diverse, iar în rîndul operelor artistice intră toate tipăriturile ilustrate din secolul al XVI-lea. Pentru cele din secolele XVII—XVIII ilustrațiile se cer selecționate, iar pentru cele din secolul al XIX-lea se pretinde și o mai mare severitate, urmînd să se fiină seama de caracterul lor artistic și de procedeele originale de executare și reproducere. Se vor încadra aici și facsimilele manuscriselor și tipăriturilor, monumente ale artei miniaturale sau tipografice, cum sînt de pildă, unele reproduceri mai tirzii după cartea lui Colonna Francesco, *Visul lui Poliphil*, cu cele peste 160 de xilogravuri, după *livres d'heures*, celebre ca aceea a Annei de Bretagne, după *Lorsch* Evan-

gelier cunoscut la noi sub denumirea de *Codex aureus* din care o parte se află la Biblioteca Batthyaneum din Alba Iulia, ca să nu vorbim de exemplare ilustrate de mari maeștri: Albrecht Dürer, Lucas Cranach, Gustave Doré și alții, incluse toate în rezerva de rare.

Cu atît mai mult sînt prețuite cele cu desene originale, semnate de autori, cum se întîmplă, de obicei, cu edițiile festive. Cîteva exemplare numerotate conțin, fiecare, originalul unuia din ilustrațiile existente în volum. Ca exemplu ne poate servi ediția din 1964 a *Poeziilor* lui Eminescu din care 32 de exemplare conțin cîte o planșă originală semnată de Ligia Macovei. De altfel, această carte frumoasă, cu margini largi, cu hîrtie specială avînd în filigran numele poetului, este o realizare ce servește în același timp mai multe domenii: bibliografia, literatura, istoria și arta.

Ne vom opri și la grupul mai restrîns al lucrărilor declarate prohibite, fie în timpul inchiziției, fie al revoluției franceze fie în alte perioade istorice, apărute în legalitate și puse ulterior la index, ori tipărite chiar în condiții de ilegalitate. Mai aproape de noi, în categoria prohibitelor se încadrează și așa numitul *Infern*. Este vorba de tipărituri ce se adresează unui număr restrîns de cititori, de cele mai multe ori abonați, ale căror gusturi bolnăvicioase înclină spre eroticism și licențios. Dar, cu tot caracterul lor condamnable, ele și-au găsit apărători chiar în persoana abatalui Grégoire, ministru al instrucției publice franceze, care la sfîrșitul secolului al XVIII-lea a organizat l'Institut de France și bibliotecile, a lui Charles Nodier și a lui Guillaume Apollinaire, toți afirmînd că tipăriturile licențioase au și un merit, servind istoria omenirii ca documente contemporane în care se reflectă limba, moravurile, arta unui secol anume.

După cum s-a putut vedea, constituirea rezervei este o acțiune continuă iar conținutul noțiunii de carte rară este în strînsă dependență de o epocă istorică dată, modificîndu-se o dată cu trecerea ei. De aceea, în alegerea și conservarea viitoarelor cărți rare, bibliotecarii vor trebui să fiină seama de un aspect deosebit de important și anume că, dacă pînă nu demult, definirea cărților rare era subordonată unor criterii aparente, oarecum formale, dacă ele erau căutate mai întotdeauna între tipăriturile vechi, astăzi ponderea s-a transferat asupra cărților contemporane, iar selecționarea are în centrul atenției conținutul, valoarea ca document, ca izvor din care generațiile viitoare să poată cunoaște oamenii, evenimentele, obiceiurile, produsele, in-

tr-un cuvint, civilizația epoci noastre. Cărțile contemporane, care sînt supuse unei uzuri permanente și riscă să dispară din circulație, cărțile care într-o zi nu vor putea fi înlocuite, trebuie să fie reprezentate în rezervele mari de *rara* prin cîte un exemplar cel puțin, ca să rămîină viitorului o mărturie asupra faptelor, personajelor, instituțiilor dintr-un moment istoric dat și asupra gustului în lectură a generației care le-a produs.

Pierre Breillat propune ca și în bibliotecile mici și mijlocii să se manifeste o grijă deosebită pentru anumite materiale de interes local din care să se poată mai tirziu reconstitui viața istorică, economică și culturală a orașului sau comunei. Aceste materiale, de cele mai multe ori opere ale unor autori din regiune sau produse ale unor tipografii de provincie, nu au ce căuta în rezervele bibliotecilor mari, îndepărtate ci, fără a fi scoase din circulație și fără a se crea o rezervă anume pentru ele, vor fi ocrotite de biblioteca locală în fișierul căreia vor fi marcate printr-o fișă colorată. În categoria acestor publicații ar intra la noi, de exemplu, tipăriturile cu caracter efemer, provocate de recentele inundații (afișe, hotărîri, proclamații, chemări, foi volante), apoi pliantele de la diferite expoziții de produse industriale, cataloage de magazine universale, pliante ale unor instituții ce deserveșc publicul etc. S-ar mai putea enumera aici și ferparurile de naștere, căsătorie, deces. Au fost cazuri cînd asemenea materiale au servit la reconstituirea, cel puțin parțială, a registrelor de stare civilă locale distruse. La noi, Biblioteca centrală universitară din Cluj are o colecție organizată de necrologe, cred că unica de acest fel din țară.

Același autor este de părere că bibliotecile mari, cu colecții speciale, trebuie să păstreze *eșantioane* din cărțile pentru copii, supuse unei mari uzuri, din manualele școlare moderne, din romanele pentru adulți, din cele polițiste, din cărțile de buzunar și chiar din cele de bucatărie, deci din cărțile reprezentative ale fiecărei epoci, asupra cărora planează pericolul dispariției și dificultatea de înlocuire.

Toate aceste tipărituri intră, firește, și în depozitul legal și în mod obligatoriu se conservă acolo, dar tocmai aici intervine experiența, spiritul de discernămint, viziunea istorică a bibliotecarului chemat să selecționeze din mulțimea mare a produselor editoriale numai cărțile reprezentative care să oglindească cel mai pregnant curente literare, evenimente istorice, forme editoriale, genuri literare

preferate etc. proprii unei epoci, unei generații. În bibliotecile de importanță locală, este de a sine înțeles că această selecție trebuie să fie extrem de riguroasă, limitîndu-se la materiale care interesează mai ales sfera lor de influență.

Printre viitoarele cărți rare vor fi numărute și tipăriturile contemporane cu preț mic dar cu valoare mare cum se pot socoti cele cu autograful scriitorilor actuali, înscris, de exemplu, pe prima sută de exemplare pusă în vânzare, inobilate în felul acesta pentru viitorime. Un bibliotecar inspirat din țara noastră, A. Ovări din Sf. Gheorghe, a avut inițiativa fericită de a cere tuturor autorilor care trec pe acolo o semnătură autografă pe unul din volumele lor aflate în biblioteca orașenească, așa cum fac de altfel, și cei de la Biblioteca municipală din Tîrgu-Mureș. În felul acesta, el pune bazele unei rezerve de *cimelia* și a unei colecții de autografe care, după trecerea a 50—100 de ani va fi de mare preț.

Dacă la constituirea marilor rezerve de *rara* se va urmări colectarea nu numai a categoriilor tradiționale de tipărituri ci și a unor *eșantioane* din cărțile reprezentative ale fiecărei epoci istorice și a celor produse ale tiparului care au marcat evenimente remarcabile, fie pe plan local, fie pe plan național, aceste rezerve vor dobîndi un nou conținut destinat viitorului și vor lăsa cititorilor din anul 2000, așa cum a spus același Breillat, documentele grafice de toate soiurile care vor fi într-o zi urma cea mai vie, cea mai directă, cea mai precisă a trecutului nostru pe pămînt.

Livia BACĂRU

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

Apollinaire, Guillaume, Fleuret, Fernand et Perceau, Louis. *L'Enfer de la Bibliothèque Nationale*. Icono-bibliographie descriptive, critique et raisonnée. Paris, „Mercure de France”, 1913. 415 p.

Bersano-Begey, Marina. *Il libro raro*. In: *Corso superiore di cultura grafica*. Anno III. Torino, 1957, p. IV-3 — IV-10. (Associazione Culturale Progresso Grafico. Torino. Quaderno di Cultura Grafica).

Breillat, Pierre. *Les réserves précieuses dans les bibliothèques*. In: *Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques*, 19. nr. 4, juillet-août și nr. 5, septembre-octobre 1965.

Burckhardt, Jakob. *Cultura Renașterii în Italia*. Traducere de N. Balotă și Gh. Clorogaru... [Vol. I]—II [Buc.]. Editura pentru literatură, 1969, 2 vol. (Biblioteca pentru toți. Cultură generală, 504—505). Vol. 1. CXXIV + 340 p.; vol. 2. 367 p.

Fernandez de Vidal, Stella Maris. *Les techniques audio-visuelles et l'histoire du livre*. In: *Bulletin de l'Unesco à l'intention des bibliothèques*, 19. nr. 2 mars—avril 1965.

Sallai Istvánés Sebestyén Géza. *A könyvtáros kézikönyve*. Második, átdolgozott és bővített kiadás. [Manualul bibliotecarului]. Budapest, Gondolat, 1965. 832 p. + 21 f. p¹

În discuție: TITLURILE REEDITĂRILOR

Laborioasa muncă de reeditare a operelor scriitorilor intrați în repertoriul clasic al beletristicii ridică în fața specialiștilor nenumărate probleme, determinate de selecția textelor de asamblarea lor într-un tot reprezentativ, de încadrarea lor într-o anumită colecție sau serie, adresată unui anume public cititor etc. Acțiunea de reeditare este dificilă și plină de răspundere, cu atât mai mult cu cât aparițiile care se încadrează în această categorie au o pondere însemnată în producția editorială curentă și se adresează, în bună parte, unui public exigent prin studiu: de la elevi și studenți, la cadre didactice medii și universitare și până la cercetători în domeniul istoriei literaturii. Editurile noastre tind, în ultimul deceniu în special, să armonizeze planurile de reeditări cu cerințele, în continuă creștere, ale cititorilor. În mod cert, progrese însemnate s-au făcut în ultimul timp în această privință: ediții ca *Scrieri de T. Arghezi*, *Opere de Al. I. Odobescu*, *Opere de G. Călinescu*, *Opere de I. L. Caragiale*, ediția Al. Rosetti și Liviu Călin sau *Opere de M. Sadoveanu*, adevărate acte de cultură, scoase în condiții care ar face cinste oricărei case editoriale din lume, stau mărturie grăitoare. Dar tocmai pentru că succesele sînt incontestabile, tocmai pentru că aceste lucrări tind să perpetueze, de-a lungul generațiilor, tezaurul literaturii în tot ce are el mai valoros, credem că orice deficiență în procesul de prezentare a acestor lucrări — oricît de puțin importantă — trebuie înlăturată.

Insemnările de mai jos se referă la un singur aspect din munca de elaborare a reeditărilor — fixarea titlului și a subtitlului. Vom privi problema prin prisma cititorului, al cumpărătorului de carte, al celui care trebuie să depisteze o anumită publicație, un anumit titlu de operă, un anumit capitol dintr-o operă, o anumită ediție dintr-un scriitor. Vom privi, de asemenea, cu ochii bibliotecarului-redactor al notiței bibliografice, care reprezintă în catalog cartea cit mai concis, mai exact, dar și mai complet posibil.

Titlul este cartea de vizită a unei cărți, este elementul care, raportat la numele autorului, determină opțiunea cititorului. În cazul reeditărilor de culegeri reprezentative din opera unui scriitor, redactorul de carte este pus în dilemă: să adopte perpetuu titlurile acordate de scriitor la aparițiile prime ale volumelor, instaurînd în felul acesta impresia unei oarecare monotonii în producția editorială; să opteze pentru unul din obișnuitele titluri devenite oarecum neatractive prin repetare — opere sau scrieri alese, versuri sau poezii, teatru, proză, nuvele, schițe, povești, povestiri etc. —, ori să recurgă la sistemul schimbării titlului la fiecare reeditare, indiferent dacă același sau aproape același text a apărut anterior sub alt titlu, creînd în mod artificial falsă senzație că se lansează noi reeditări.

Vom căuta, în cele ce urmează, să exemplificăm câteva categorii de inadvertențe constatate în producția editorială din ultimii 10—15 ani, producție care se găsește în circulație activă în bibliotecile publice și care constituie baza de formare a bibliotecilor particulare ale publicului studios actual. Este adevărat, constatările noastre se referă în special la publicațiile apărute cu oțiva ani înainte, în cadrul editurilor astăzi reprofilete, dar pentru cititor sau bibliotecar acest amănunt nu prezintă nici o importanță.

Am urmărit mai îndeaproape reeditarea operelor unora dintre cei mai prolifici scriitori clasici români.

- Motivul investigației: un titlu greșit, inadecvat conținutului, neîntregit prin subtitlu, poate induce în eroare pe cititorul obișnuit — și mai ales pe tînărul cititor neavizat —, iar pe bibliotecar îl obligă la investigații îndelungate pentru stabilirea notelor explicative pe fișe, la o descriere analitică a volumelor, la confruntări interminabile cu programele școlare sau universitare, la efectuarea de liste bibliografice amănunțite.

Z ERESPECTAREA TITLURILOR ORIGINALE

Avem în față o culegere de nuvele din opera lui Delavrancea, apărută în 1968 în Editura tineretului și intitulată: *Bunicul și bunica*; ea cuprinde lucrările: *Bunicul*, *Bunica*, *Sorcova*, *Pravoslavnicul și slăninele*, *Hagi Tudose*, *Domnul Vucea*, *Suier* etc. Bucurându-se de o prezentare grafică excelentă, volumul reprezintă, desigur o reeditare utilă destinată copiilor. Titlul reeditării însă nu corespunde cu nici unul din titlurile nuvelor incluse în volum. Desigur, cititorul matur își va aminti cu duioșie, la vederea acestui titlu, de cele două povestiri, *Bunicul și Bunica*; dar ce se va întâmpla cu micul cititor — căruia, de altfel, îi este destinat volumul — care își va fixa în memorie un titlu inexact? De obicei, așa cum vom vedea mai jos, titlul volumului este dat de denumirea celei mai cunoscute lucrări cuprinse în el; aici s-au ales două nuvele și s-a făcut din ele un singur titlu. De ce, fiind, în afară de cele două, în carte erau reproduse alte cinci nuvele, tot atât de cunoscute? Delavrancea avea bunul obicei editorial de a-și menționa pe pagina de titlu denumirile tuturor nuvelor cuprinse în volum. De ce editurile de astăzi nu ar respecta o tradiție cât se poate de binevenită?

Volumul de proze din opera lui V. Alecsandri apărut în 1968 la Editura tineretului în „Prima mea bibliotecă” este intitulat *Porojan* și cuprinde lucrările: *Porojan*, — *Borsec*, — *Balta Albă*. În ediția principala, Alecsandri și-a intitulat povestirea *Vasile Porojan*. De ce redacția de carte n-a respectat titlul original, cu atât mai mult cu cât, tot în Editura tineretului și tot în anul 1968, a apărut în „Biblioteca școlară” un volum *Vasile Porojan*, cu un conținut diferit (*Povestiri și amintiri*, — *Istoria unui galbin*, — *O preambulă prin munți*, — *Iașii în 1848*, — *Balta Albă*, — *Un episod din anul 1848*, — *Vasile Porojan*).

Prețiozități bibliofile? Nu, rigoarea cerută de cuvântul scris și respectul pentru opera unui creator.

ACORDAREA ACELUIAȘI TITLU UNOR VOLUME CU CONȚINUT DIFERIT

Această categorie este nepermis de bogată în exemple. Corelată cu lipsa, aproape generală, a unui subtitlu lămuritor, atribuirea aceluiași titlu unor culegeri de dimensiuni diferite și cu o adresabilitate

diversă creează multe confuzii, atât în rindul cumpărătorilor de carte — care ezită să mai achiziționeze un volum al cărui titlu figurează deja în colecția lor de cărți —, cât și în rindul bibliotecarilor, care se văd nevoiți să stabilească, pentru fiecare caz în parte, asemănări și deosebiri, plusuri și minusuri în conținut.

În *Tabelul nr. 1* redăm câteva confuzii de acest gen, create datorită faptului că unor culegeri de folclor le-au fost atribuite titlurile acordate unor culegeri de basme cu autor.

Este bine că există în producția noastră editorială atita tinerete fără bătrânețe, dar oare se gîndesc redactorii de carte că volumele sînt destinate celor mici? Și că aceștia nici nu sînt obișnuiți a reține numele autorului, nici nu au de unde a ști care este deosebirea dintre basmele prelucrate de un autor și basmele reproduse din colecții folclorice? Și cum, de obicei, la vîrsta basnelor nici la școală nu li se dau indicații bibliografice prea precise, desigur că o confuzie între cele două serii de volume va fi inerentă.

Confuzia între două volume cu același titlu este și mai posibilă în cadrul reeditării operelor aceluiași scriitor. Volume de dimensiuni diferite, cu conținut diferit, cu destinație diferită, la intervale mai mult sau mai puțin apropiate, primesc același titlu, fără ca vreun subtitlu să aducă precizări în privința deosebirii dintre ele. *Tabelul nr. 2* redă numai o mică parte din cazurile depistate.

Și atunci mai putem pretinde că titlul individualizează cartea și o face de neconfundat cu o alta, de același autor, dar cu conținut diferit? Oare, în cazurile semnalate, titlurile nu-și pierd unul din principalele lui atribute — de a indica un anumit conținut și numai unul?

REEDITAREA, SUB TITLURI DIFERITE, A UNOR VOLUME CU CONȚINUT IDENTIC SAU ASEMĂNĂTOR

Din nefericire, și această categorie este ilustrată prin foarte multe cazuri. Redăm în *Tabelul nr. 3* unele din multele cazuri din această categorie.

Nouă înșine ni s-a întâmplat să căutăm cu disperare *Poveștile lui Moș Cocoș-Coloș* de V. Eftimiu — epuizată pe piață și foarte rară în bibliotecile pentru copii datorită apariției ei cu ani în urmă (1960) — și să nu știm că cea mai mare parte a povestirilor au fost reeditate în 1969 sub un titlu total diferit, *Omul de piatră*. Să ne gîndim la stupoarea cumpărătorului de carte — părinte sau elev — care, achiziționînd o culegere din povestirile lui Sadoveanu intitulată *Mărășești* în Editura militară, constată — acasă doar — că, de fapt, volumul *Jertfele*, apărut în Editura

Proveniența textelor	Titlul și subtitlul	Date editoriale	Cuprins
Ispirescu, P.	<i>Tinerețe fără bătrinețe...</i>	Ed. tineret., 1969. 104 p.	4 basme
Ispirescu, P.	<i>Tinerețe fără bătrinețe...</i>	Meridiane, 1961. 19 p.	Basmul care-i dă titlul
Colecții de folclor	<i>Tinerețe fără bătrinețe...</i> Basme populare românești	EPL, 1967. 320 p. (BPT,100)	Basme populare românești; reeditare după prima parte a ediției din 1961
Colecții de folclor	<i>Tinerețe fără bătrinețe...</i> Basme populare românești	EPL, 1961. 529 p. (BPT, 100)	37 de basme populare românești din diverse colecții de folclor
Ispirescu, P.	<i>Făt Frumos cu părul de aur</i>	Buc., 1947. 34 p.	Basme
Colecții de folclor	<i>Făt Frumos cu părul de aur</i> (Balade și basme populare)	Ed. tineret., 1963. 304 p. (Bibl. școlar.)	Balade și basme din diverse colecții
Colecții de folclor	<i>Făt Frumos cu părul de aur.</i> Basme populare românești	EPL, 1967. 336 p. (BPT, 100 bis)	Reeditarea părții a doua a volumului intitulat în 1961 <i>Tinerețe fără bătrinețe</i>

tineretului și cumpărat în același an, are un conținut aproape identic — cu excepția a două povestiri — cu cel nou apărut. Oare, în acest fel, nu ne furăm noi înșine căciula? De ce să avansăm titluri noi pentru re-reeditări, pentru a da o falsă impresie de varietate?

ACORDAREA UNOR TITLURI INADECVATE CONȚINUTULUI

În această categorie intră multe reeditări la care, din grija — falsă după noi — de a nu repeta prea mult titlurile originale indeobște cunoscute, se acordă reeditărilor denumirile unor lucrări mai puțin cunoscute.

Numărul 18 al colecției „Prima mea bibliotecă”, apărut în anul 1969 în Editura tineretului, cuprinde lucrări de Jean Bart și este intitulat *După furtună*. Operele lui Jean Bart poartă titluri foarte cunoscute: *Jurnal de bord. Schițe marine și militare*, *Datorii uitate*, *Schițe marine din lumea porturilor*, *Pe drumuri de apă*, *Europolis*, titluri sub care au apărut multe reeditări în ultimii 20 de ani (1954, 1960, 1965, 1968) și care amintesc imediat pe cel care a fost primul nostru cântăreț al mării. Schița *După furtună*

— care a inspirat editura în fixarea titlului ediției din 1969 — aparține ciclului *Jurnal de bord. Schițe marine și militare*. Ne punem întrebările: 1) oare titlurile originale, învățate la școală în ora de literatură română și reținute cu atita efort de memorie, trebuie să rămână cunoștințe pur teoretice? 2) Dacă un elev va răspunde profesorului că Jean Bart a scris ciclurile *Europolis*, *Jurnal de bord*, *Schițe marine* și... *După furtună*, va fi de vină elevul sau editura, care i-a fixat în minte un titlu inadecvat?

Scrierile lui Al. Odobescu au apărut în nenumărate ediții. Să considerăm însă una dintre ele: Odobescu, Al. I. *Scene istorice*, Buc., Editura militară, 1965. 216 p., cu următorul cuprins: *Muncitorul român*. — *Odă României*. — *Întoarcerea în țară pe Dunăre*. — *Scene istorice din cronicile românești (Mihnea Vodă cel Rău*. — *Doamna Chiajna*). — *Fata de piatră și Feciorul de împărat cel norocos la vinat* (Fragment din *Pseudokinegeticos*). — *Curcanii*. — *Luarea Rahovei de către oștile românești în noiembrie 1877* (fragment). Un cuprins deci de opere alese. Este adevărat, însuși Odobescu și-a subintitulat prima ediție a lui *Mihnea-Vodă*

AUTOR	TITLUL ȘI SUBTITLUL	DATE EDITORIALE	CONȚINUT
Ispirescu, P.	<i>Prislea cel voinic și merele de aur</i>	EPL, 1962. 304 p. și EPL, 1965. 296 p.	Ambele ediții reproduc conținutul volumului <i>Basme, legende, snoave</i> , apărut în ESPLA, 1960 (B.P.T.)
"	"	Ed. tineret., 1967. 12 p.	Basmul cu același titlu
Slavici, I.	<i>Zina zorilor</i>	Ed. tineret., 1952. 96 p. (Bibl. școlar.)	3 basme
"	"	Ed. tineret., 1967. 240 p. (Bibl. școlar., 6)	9 basme reproduse după volumul <i>Păcală în satul lui</i> (EPL, 1964)
"	"	„Ion Creangă”, 1970. 44 p.	Basmul cu același titlu
Negruzzi, C.	<i>Alexandru Lăpușneanul</i>	Ed. tineret., 1954. 36 p. (Bibl. școlar.)	Nuvela cu același titlu
"	"	Ed. tineret., 1964. 247 p. (Bibl. școlar., 88)	Ciclurile: Păcatele tinerețelor, Fragmente istorice, Neghină și pălămidă, Negru pe alb, Diferite
"	"	EPL, 1966. 336 p.	Ciclurile enumerate la precedenta, într-o versiune lărgită. Reproduce textul volumului <i>Păcatele tinerețelor</i> (EPL, 1963. 341 p. BPT, 180)
Creangă, I.	<i>Dănilă Prepeleac</i>	Ed. tineret., 1964. 48 p. (Traista cu povești)	Povestea cu același titlu
"	"	Ed. tineret., 1952. 36 p. (Bibl. școlar.)	Dănilă Prepeleac. — Cinci piini
"	"	Ed. tineret., 1965. 200 p. (Bibl. școlar.)	11 povești și povestiri
Creangă, I.	<i>Fata babei și fata moșneagului</i>	Ed. tineret., 1963. 48p. (Traista cu povești)	Fata babei și fata moșneagului. Poveste (Prostia omenească). Povestea unui om leneș
"	"	Ed. tineret., 1956. 32 p.	Fata babei și fata moșneagului. Acul și barosul. Ursul păcălit de vulpe
"	"	Ed. tineret., 1965, 1966, 1967	Povestea cu același titlu
Sadoveanu, M.	<i>Dumbrava minunății</i>	Ed. tineret., 1967. 56 p.	Povestirea cu același titlu
"	"	Ed. tineret., 1968. 214 p. (Bibl. școlar.)	13 povestiri

AUTOR	TITLU ȘI SUBTITLU	DATE EDITORIALE	CUPRINS
Creangă, I.	<i>Povestea lui Harap Alb și alle povești și povestiri</i>	ESPLA, 1959. 236 p.	9 povești și 6 povestiri
„	<i>Povestea lui Stan Păițitul și alle povești și povestiri</i>	EPL, 1961. 268 p.	Cuprins identic cu cel al volumului precedent
Sadoveanu, M.	<i>Dumbrava minunală</i>	Ed. tineret., 1966. 192 p. (Bibl. școlar.)	13 povestiri
„	<i>Domnul Trandafir</i>	Ed. tineret., 1968. 214 p. (Bibl. școlar.)	Cuprins identic cu cel al volumului precedent
Negruzzi, C.	<i>Păcatele tinerețelor</i>	EPL, 1963, 341 p. (BPT, 180)	Cuprinde ciclurile : Păcatele tinerețelor, Fragmente istorice, Neghină și pălă- midă, Negru pe alb, Di- ferite, Traduceri
„	<i>Alexandru Lăpușneanul</i>	EPL, 1966. 336 p. și EPL, 1969. 303 p.	Ambele ediții reproduc tex- tul ediției precedente
Slavici, I.	<i>Păcală în satul lui</i>	ÉPL, 1965	Basme de inspirație fol- clorică
„	<i>Zina zorilor</i>	Ed. tineret., 1967. 240 p. (Bibl. școlar.)	Conținut identic cu cel al volumului precedent

cel Rău cu „Scene istorice din cronicile
Țării Românești” sau și-a intitulat în
acest fel volumele apărute în 1860 și 1866
și care cuprindeau *Mihnea-Vodă...* și
Doamna Chiajna. Dar ediția din 1965 a
extins titlul unui anumit ciclu peste o
întreagă culegere reprezentativă din ope-
ra scriitorului, creînd în acest fel con-
fuzii și ascunzînd sub un titlu inadecvat
exact cea mai puțin reeditată parte a
operei lui Odobescu : *Muncitorul român,
Ođă României, Curcanii, Luarea Rahovei...*
În schimb, credem că just a procedat Edi-
tura pentru literatură în 1961 cînd și-a
intitulat volumul *Scene istorice*. — *Cite-
va ore la Snagov*. — *Pseudokinegheticos*,
ca și Editura „Albatros” în 1970 cînd a
scos cele două volume de *Scrieri alese*.

În anul 1962 în Editura tineretului a
apărut volumul *Județ al sărmanilor* cu-
prînzînd povestiri de M. Sadoveanu din
diferite cicluri. Povestirea care a dat
titlul volumului face parte din ciclul

Hanu-Ancuței, inolus în carte. De cînd
generalul trebuie subsumat particularului,
de cînd partea are prioritate asupra în-
tregului ? Și de ce, din nou, aceeași fugă
de titlurile clasice, originale ?

Alt caz : în 1965 a apărut în Editura
pentru literatură volumul *Cozma Răcoare*.
Povestiri, cuprînzînd lucrări din mai mul-
te cicluri — de debut și de maturitate —
aparținînd lui M. Sadoveanu. Nici un vo-
lum apărut în timpul vieții scriitorului
nu a fost intitulat astfel ; în schimb, schi-
ța *Cozma Răcoare* — destul de puțin cu-
noscută, raportată la alte lucrări incluse
în volumul respectiv, care cuprinde și
arhicunoscutul ciclu *Hanu-Ancuței* — a
apărut pentru prima dată în 1904 în vo-
lumul intitulat *Povestiri*. Editura din nou
a comis o inexactitate față de opera sado-
veniană : a transformat titlul original în
subtitlu și a atribuit unei selecții de po-
vestiri titlul unei lucrări incluse în ori-
ginal într-un anumit ciclu.

Culmea inadvertenței însă o atinge volumul de reeditări din Al. O. Teodoreanu apărut în Editura tineretului în 1966, intitulat *Hronicul măscăriciului Vălătuc*, în care cititorul găsește o selecție de schițe păstoresciene, dar nu și schița care a acordat volumului titlul. În acest caz, orice comentariu este de prisos.

TITLU FLUCTUANT PENTRU ACELAȘI CICLU

Schițele lui Emil Girleanu din cunoscutul ciclu *Din lumea celor care nu cuvintă* au fost reeditate în numeroase rinduri sub diferite titluri, conținutul volumelor coincidând sau suprapunându-se în parte: *Din lumea celor care nu cuvintă* (Editura tineretului, 1952. 47 p. și 1955. 79 p.); *Opere alese* (E.S.P.L.A., 1955. 308 p., B.P.T.); *Pagini alese* (Editura tineretului, 1956. 259 p.); *Cea dintâi durere și alte schițe și povestiri* (E.S.P.L.A., 1959); *Din lumea celor care nu cuvintă* (Editura tineretului, 1961. 83 p., reproduce texte din volumul precedent); *Giza* (Editura tineretului, 1962); *Din lumea celor care nu cuvintă* (Editura tineretului 1967. 200 p.); *Gîndăcelul* (Editura tineretului, 1968. 104 p., reproduce sumarul edițiilor din 1952 și 1955); *Așa, o poveste...* (Editura tineretului, 1969. 112 p.).

La prima impresie: o bogăție de reeditări diferite; la o verificare atentă: același sau aproape același conținut îmbrăcat în haine noi, de circumstanță. Și tot ne întrebăm, oare ce criterii „estetice” absconse au dus la alegerea titlurilor *Gîndăcelul*, *Giza*, *Așa, o poveste...*?

TITLURI NEREPREZENTATIVE PENTRU ÎNTREG CONȚINUTUL CĂRȚII

Editura tineretului a publicat în 1962 și 1966 două volume cuprinzând piese de teatru de V. Alecsandri intitulate, ambele, simplu: *Despot-Vodă*. Cuprinsul menționează următoarele lucrări: *Chirița în provincie*. — *Sandru Napoia Ultraretrogradul*. — *Despot-Vodă*. Și în acest caz, bibliotecarul trebuie să suplimenteze lipsa de informație a paginii de titlu și să-și adnoteze fișa: volumul mai conține și piesele...

Din nou o culme editorială în această privință: volumele de *Scrieri* ale lui G. Ciprian, apărute în Editura pentru literatură în anul 1965, cuprind în addenda — într-o primă reeditare deosebit de valoroasă, constituind prin ea însăși un act de cultură — opera lui Urmuz. Nicăieri pe pagina de titlu sau pe verso ei — locurile obișnuite în care un cercetător poate să găsească indicații de an-

samblu asupra conținutului cărții — nu este specificat că, de fapt, în volumele semnate de un autor figurează și opera altui autor, tot atât de valoros (ne-am încumeta să spunem *mai...* dar aceasta este deja treaba istoriei literaturii) ca și primul. Și din nou bibliotecarul va trebui să acopere lipsurile editoriale, relevînd, printr-o descriere analitică, un conținut neglijat de redacția de carte.

LIPSA SUBTITLURILOR

Multe ambiguități și incompletitudini ar fi putut fi evitate prin subtitluri — mai puțin poetice, mai puțin literare, în schimb mai exacte: dacă *Scenelor istorice* ale lui Odobescu li s-ar fi adăugat „și alte opere”, dacă *Despot-Vodă* ar fi fost subintitulat „Teatru”, dacă după *Alexandru Lăpușneanul* s-ar fi specificat „Opere alese”, și cititorul ar fi fost mai lămurit, și bibliotecarul mai bine orientat, și editura și-ar fi făcut mai științific munca. Dar aceste subtitluri se remarcă, de cele mai multe ori, printr-o totală absență. Oare cred editurile că un asemenea subtitlu ar știrbi poezia titlului, sau că ambiguitatea ține de măiestria literară? Iată câteva cazuri rezolvate în acest sens de aceleași edituri, semn că problema le stă în atenție, dar cu... intermitențe: Victor Eftimiu: *Cocoșul negru* (Teatru); Ion Mișulescu: *Romanțe pentru mai tirziu și alte poezii*; V. Alecsandri: *Teatru*. Vol. 1 (*Comedii*) *Chirița în Iași...*; vol. 2 (*Drame*) *Fintina Blanduziei*; M. Sadoveanu: *Hanu-Ancuței și alte povestiri* etc. etc.

Deci, se poate. Se poate cînd se ia aminte la rigoarea cu care trebuie lucrate reeditările. Se poate, cînd se lucrează în spirit științific. Se poate, cînd funcțiile titlului și ale subtitlului sînt respectate, cînd informațiile cuprinse pe pagina de titlu sînt exacte, complete, semnificative.

Din cele examinate pînă acum ne permitem să tragem următoarele concluzii: mai mult respect pentru titlurile originale, mai multă grijă pentru perpetuarea lor prin reeditări, o atenție mărită față de punerea de acord a titlului și a subtitlului cu conținutul volumului. Și o legătură mai strînsă între edituri, pentru coordonarea retipăririlor.

Am considerat o foarte mică parte din producția editorială de reeditări din ultimii 10—15 ani prin prisma cititorului de rînd și a bibliotecarului. Și am făcut remarcile de mai sus.

Așteptăm cu respect remarcile editurilor pe marginea remarcilor noastre.

Sevastia BALĂȘESCU

PLANIFICAREA SI NORMAREA ACTIVITĂȚII BIBLIOTECILOR (II)

2. 0 Principiile planificării

Planificarea în domeniul bibliotecilor, ca în orice alt domeniu, este un proces continuu, care nu se încheie cu elaborarea unui plan de dezvoltare. „Un plan este o ipoteză de lucru pentru o perioadă determinată. Această ipoteză trebuie să fie evaluată și revizuită permanent pe parcursul experimentării și execuției”¹⁾. Dar nu este mai puțin adevărat că o planificare bine întocmită, fundamentată în mod științific pe realitatea de la care a pornit, aduce într-o măsură apreciabilă siguranța realizării scopurilor propuse.

Există câteva principii metodologice care alcătuiesc de fapt tehnica acestei planificări. Într-o formulare deja consacrată în literatura de specialitate²⁾ acestea sînt: *studierea diferitelor soluții ale unei probleme date, prevederea consecințelor acestor soluții, luarea în considerare a resurselor aproape întotdeauna limitate de care se dispune, propunerea de norme realiste pentru punerea în practică a soluțiilor alese și controlul și evaluarea permanentă a rezultatelor obținute*. Vom aborda și noi, pe scurt, problemele referitoare la aplicarea acestor principii, acordînd un spațiu mai larg problemelor normării și exemplificînd astfel preocupările tot mai intense din ultima vreme în această privință pe plan internațional.

2. 1 Metodologia planificării

Aplicarea în practică a principiilor expuse mai sus cere, fără îndoială, o metodologie pusă la punct și din partea căreia se așteaptă să lămurească două aspecte principale: *cine trebuie să asigure planificarea și ce operații sînt necesare în acțiunea complexă de planificare a serviciilor de bibliotecă?* Desigur că în țările socialiste primul aspect nici nu formează de fapt o problemă, deoarece există organe de stat special însărcinate cu elaborarea și urmărirea întregii activități de planificare. Este însă bine cunoscut că în munca lor organele respective se sprijină pe consultarea celor mai competenți specialiști, a experților.

Se înțelege că în ceea ce privește celelalte țări, pentru primul aspect recomandările din literatura de specialitate, bazate pe experiența acumulată în diferite țări, vizează în general încredințarea acestei activități unor organe anume însărcinate, formate din bibliotecari cu înaltă calificare profesională și, îndeosebi, specializați în problemele planificării serviciilor de bibliotecă. În funcție de specificul fiecărei țări, aceste organe își desfășoară activitatea fie sub forma unui grup de lucru în cadrul serviciilor de planificare a dezvoltării culturale și științifice sau a educației din structura ministerelor de resort (ale culturii, ale învățămîntului, ale culturii și artei etc.), fie printr-un singur specialist, încadrat ca expert în această problemă în unul din serviciile amintite (aceasta în cazul unor țări în curs de dezvoltare, care nu dispun de posibilități suficiente).

2. 11 *Fazele planificării* sînt două: una normativă și una operațională. În faza normativă se definesc, pe de o parte, scopurile spre care tind crearea, funcționarea și dezvoltarea serviciilor de bibliotecă, iar pe de altă parte, obiectivele și sarcinile care răspund acestor scopuri. Apoi, în cursul fazei operaționale, se stabilesc căile și se elaborează măsurile concrete în vederea atingerii obiectivelor fixate, pe baza valorificării raționale a resurselor umane și materiale disponibile.

2. 12 Tot ceea ce presupun cele două faze se apreciază a putea fi realizat în *mai multe stadii succesive*, și anume: a) *stadiul studierii experienței dobîndite*, în care personalul organismelor de planificare trebuie să fie la curent cu tot ce s-a întreprins pînă acum în domeniul planificării serviciilor de bibliotecă, deoarece succesele și eșecurile înregistrate în trecut pot deveni o importantă sursă de inspirație și de reflecție; b) *stadiul de „diagnostic”*, care presupune studiul amănunțit, pe baza unei statistici complete, al naturii, structurii și stadiului actual al serviciilor de bibliotecă la diferite niveluri (sau rețele). Este stadiul cel mai complex, în decursul căruia, po-

trivită experiențelor anterioare, s-au cristalizat o seamă de lucrări, din care amintim anchetele, studiile și cercetările (cu date de ordin cantitativ, calitativ, economic și administrativ). Din numeroasele lucrări de acest fel, amintim de pildă, doar ca ilustrare, studiile asupra intereselor și nivelurilor de lectură și de informare, cele asupra nivelului de dotare tehnică a bibliotecilor, asupra relațiilor dintre bibliotecă și organisme de documentare, cercetările asupra eficienței serviciilor de bibliotecă etc.; c) *determinarea necesităților și evaluarea costurilor*, stadiu în care se precizează serviciile de bibliotecă necesare pentru a răspunde cerințelor învățământului general, profesional și tehnic, ale educației permanente a adulților, ale învățământului superior și ale programelor de cercetare, ținând cont de tendințele de dezvoltare economică și socială a țării; d) *stadiul programării*, respectiv al elaborării propriuzise a planului. Este de subliniat aici că obiectivele care se înscriu în plan nu depind de voința planificatorilor, ci de hotărârile politice și administrative luate la nivel superior, în funcție de resursele naționale și de ordinea de prioritate ce trebuie acordată planurilor de dezvoltare a altor sectoare. Pe de altă parte, politica bibliotecară din fiecare țară impune alte limite și determină în ultimă instanță sistemul de bibliotecă. În general, un plan de dezvoltare a serviciilor de bibliotecă cuprinde o introducere, cu istoricul preocupărilor de planificare de până atunci și cu metodele adoptate pentru planul respectiv, scopurile, obiectivele și sarcinile propuse, structura sistemului, legislația și reglementările existente și necesare, personalul, organizarea serviciilor de bibliotecă, și, în sfârșit, costurile; e) *difuzarea planului*, stadiu necesar asigurării caracterului democratic al planificării. Pe de o parte, planul este supus discuțiilor libere și consultării lui de către public, pentru precizarea aspirațiilor acestuia, alegerea obiectivelor, prezentarea criticilor și sugestiilor constructive. Pe această cale se asigură eficacitatea planificării. Pe de altă parte, planul se difuzează spre studierea lui tuturor celor direct interesați — bibliotecari, educatori, sociologi, economiști, organe administrative etc.; f) *executarea și evaluarea*, stadiu imediat următor aprobării planului, în care se trece la transpunerea în viață a sarcinilor înscrise, la verificarea lor în practică, la corectarea pe baza experienței practice a unor indicatori; g) *finanțarea*, stadiu în care prevederile planului sînt practic susținute prin alocarea bugetare conform costurilor antecalulate și planificate, pri-

mite din bugetul național și completate, ori de cîte ori există posibilități, cu ajutorul altor surse.

2. 2 Normarea — principiu fundamental al planificării serviciilor de bibliotecă

2. 21 Precizarea noțiunii de normare în biblioteconomie. Terminologie

Privită ca principiu fundamental al planificării serviciilor de bibliotecă, normarea în domeniul bibliotecilor reprezintă o acțiune complexă de stabilire a unor criterii și norme științifice privind întreaga activitate de bibliotecă, de la constituirea și dezvoltarea colecțiilor, de la dotarea cu echipament de bibliotecă și local, de la extinderea fiecărui serviciu de bibliotecă, pînă la asigurarea cu cadre calificate a serviciilor astfel înființate și consolidate. Este, cu alte cuvinte, o activitate prin care se *etalează*, în condițiile unei țări sau ale unui nivel de dezvoltare dat, întreaga operă de edificare a unui sistem de bibliotecă pe baza unei motivări sociale a serviciilor de bibliotecă. În funcție de realizările anterioare, de specificul și volumul cerințelor de lectură și de informare, de dezvoltarea social-economică a țării, de resursele materiale și chiar de tradițiile diversele sectoare ale activității legate de funcționarea optimă a serviciilor de bibliotecă pot varia — cel puțin pentru o anumită perioadă de timp mai îndelungată — între anumite limite, de ordin cantitativ și calitativ. *Stabilirea acestor limite, minime sau maxime, condiționate social pe baza realității imediate, reprezintă în speță normarea științifică a activității bibliotecilor, pe care orice acțiune științifică de planificare a serviciilor de bibliotecă trebuie să se bazeze.*

Și de aici, de la sfera largă a serviciilor de bibliotecă, ale căror limite trebuie stabilite în concordanță cu scopurile sociale ale întregului sistem de bibliotecă, trebuie făcută o deosebire clară între *normarea serviciilor de bibliotecă* (sau normarea în domeniul biblioteconomiei) și *normarea activității de bibliotecă*. Noțiunea din urmă, mai familiară majorității bibliotecarilor, se referă după cum știm la normele de timp (cantitative) și de randament (calitative) în care este măsurată munca fiecărui lucrător dintr-unul din serviciile unei biblioteci sau chiar volumul și calitatea muncii unui întreg serviciu din bibliotecă. Acestea sînt legate de tehnica de bibliotecă și de activitatea de fiecare zi dintr-o bibliotecă.

Pentru noțiunea la care ne referim, există o terminologie deja consacrată, și

DATELE CARACTERISTICE PRIVIND BIBLIOTECILE PUBLICE MICI ȘI MIJLOCI DIN 8 ȚĂRI EUROPENE

ȚARA	Tipul de bibliotecă fixat în raport cu mărimea localității (nr. de locuitori)	Suprafața utilizabilă pentru 1000 de locuitori (în mp)	Suprafața utilizabilă, fără săli pentru reuniuni, clase etc. (în mp)	Nr. de cititori în procente față de populație	Nr. de cititori	Nr. de locuri în sălile de lectură	Nr. de cărți pe cap de locuitor	Mărimea fondului de publicații	
								Nr. de vol. la acces liber	Nr. de vol. în depozit
R.F. a GERMANIEI	15 000	38	569,5	15 %	2 250	67	1	15 000	
	20 000	34,4	688,5	15 %	3 000	76	1	20 000	
	25 000	33,7	842,0	15 %	3 750	87	1	25 000	
	30 000	33,4	1003,2	15 %	4 500	104	1	30 000	
	40 000	41,8	1534,4	15 %	6 000	135	1	40 000	
	50 000	41,6	1909,0	15 %	7 500	161	1	50 000	
	100 000	41,7	3916,8	15 %	15 000	298	1	100 000	
BULGARIA	500 - 1300								
	1300 - 2500								
	2500 - 4000								
	4000 - 6500								
	6500 - 12000								
DANE-MARCA	5 000	109,2	546			38	2,6	11 500	1500
	10 000	76,3	763			46	2,1	18 250	2750
	15 000	72,3	1085			54	1,93	25 000	4000
	20 000	67	1341			62	1,8	31 750	5250
	25 000	61,3	1534			70	1,68	35 500	6500
FRANȚA	5 000 - 6 000	60 - 50	300			20 - 26		6700	
	6 000 - 10 000	75 - 45	450			41 - 43		12000 - 15000	
	10 000 - 20 000	65 - 32,5	650			53 - 55		14000 - 17000	
	20 000 - 30 000	47,5 - 31,6	950			65 - 70		19000 - 20000	
	30 000 - 60 000	50,6 - 25,3	1520			75 - 90		22000 - 23000	
	60 000 - 75 000	32 - 25,6	1920			100 - 120		27000 - 28000	
	75 000 - 90 000	32,2 - 26,8	2420			130 - 140		28000	90 000 - 100 000
	90 000 - 100 500	31,6 - 27,1	2850			160 - 170		28000 - 30000	100 000

MAREA BRITANIE	10 000 - 20 000	42	420 - 840			40-80	1,5	15 000 - 30 000	
	20 000 - 35 000	39	780 - 1365			80-140	1,5-1,35	30 000 - 47 250	
	35 000 - 65 000	35	2512 - 2275			140-230	1,35	47 250 - 87 750	
	65 000 - 100 000	31	2015 - 23100			230-300	1	65 000 - 100 000	
	peste 100 000	28					1	100 000	
UNGARIA	pînă la 1000	70	70			250	3	3 000	-
	1000 - 2000	80 - 46	80 - 92	25%	250 - 500	10-17	3-2,2	3 000 - 3 240	1200
	2000 - 3000	46 - 42,6	92 - 128	25%	500 - 740	17-26	2,2	3 240 - 4 400	1200 - 2200
	3000 - 5000	42,6 - 32,4	128 - 162	25%	740 - 1250	26-34	2,2	4 400 - 6 500	2200 - 3600
	5000 - 8000	32,4 - 28,5	162 - 228	25%	1250 - 1960	34-50	2,2-2,1	6 500 - 11 200	3600 - 5600
	8000 - 12000	28,5 - 21,5	228 - 259	20%	1960 - 2440	50-60	2,1-1,75	11 200 - 14 000	5600 - 7000
	12 000 - 16 000	21,5 - 20,5	259 - 328	20%	2400 - 3200	60-80	1,75	14 000 - 18 000	7 000 - 10 000
	16 000 - 25 000	20,5 - 20,2	328 - 506	20%	3200 - 5000	80-125	1,75	18 000 - 28 500	10 000 - 15 250
POLONIA	pînă la 2500	87,2	218	40%	1000	16-20	3		7 800
	2501 - 5000	100 - 74	251 - 371	40-35%	1000 - 1750	22-40	3 - 2,5		7 800 - 12 500
	5001 - 10000	120,2 - 68,5	612 - 685	35-30%	1750 - 3000	38-70	2,5-2,2		12 500 - 22 000
	10001 - 15000	80 - 61	800 - 914	30%	3000 - 4500				22 000 - 33 000
	15001 - 20000	63,4 - 53,3	951 - 1066	30%	4500 - 6000				33 000 - 44 000
	20001 - 25000	56,9 - 51,5	1138 - 1287	30%	6000 - 7500				44 000 - 55 000
SUEDIA	pînă la 2000						3		6 000
	2000 - 3000						2,5		5 000 - 7 500
	3000 - 6000						2		6 000 - 12 000
	6000 - 10 000						1,5		9 000 - 15 000
	peste 10 000						1,5		15 000
CEIHOȘLO- VACIA	pînă la 500		30	20%	100		3		1 500
	„ 1 500	56	78	20%	300		3		4 500
	„ 3 000	53	159	20%	600	16	3		9 000
	„ 10 000	46,1	461	20%	2000	36	3		30 000
	„ 20 000	52,4	1049	20%	4000	46	-		80 000
	„ 80 000	25,8	2034	20%	16000	56	-		300 000

anume, aceea de *normare a serviciilor de bibliotecă*. Această denumire este mai apropiată de termenii francez și rusesc (*normalisation* și, respectiv *normirovanie*) decât de denumirea engleză (*standardization*), evitând totodată o eventuală confuzie cu activitatea generală de standardizare a produselor.

2. 22 Necesitatea normării în procesul planificării serviciilor de bibliotecă

Stabilirea limitelor între care pot varia serviciile oferite de sistemul de bibliotecă al unei țări este o condiție *sine qua non* a reușitei planificării. Orice planificare trebuie să se bazeze pe astfel de indicatori, ce nu pot varia decât între anumite limite, stabiliți anterior activității de planificare a serviciilor de bibliotecă. Inexistența normelor care să stabilească aceste limite ar reduce complet baza realistă a planificării, ar lăsa totul la voia arbitrarului. Ar fi, dacă se poate spune așa, să planificăm ceea ce nu știm.

Într-o altă ordine de idei, necesitatea normării unice a serviciilor de bibliotecă este reclamată de dobândirea unui limbaj tehnic comun tuturor bibliotecilor, în vederea integrării fiecăreia din ele într-un sistem național unic. Iar cei ce se preocupă de viitorul acestui sistem, de dezvoltarea lui în diferite perioade de timp, în speță planificatorii serviciilor de bibliotecă, nu se pot lipsi de acest limbaj comun al sistemului. Pentru ei, normarea este un instrument indispensabil de lucru, în exprimarea măsurii dezvoltării viitoare a bibliotecilor.

Necesitatea normării serviciilor de bibliotecă este demonstrată, pe de altă parte, de însăși experiența de pînă acum în domeniul organizării și dezvoltării anumitor rețele de bibliotecă în diferite țări. De pildă, peste tot unde s-a dezvoltat un sistem de bibliotecă fără o normare științifică dotarea unităților bibliotecare pe teritoriu a fost neuniformă. Au fost, de asemenea, înființate numeroase biblioteci mici, dovedite în final ineficiente și nerentabile, create numai pe baza existenței unor posibilități minime (adesea, de local) și pe baza unor considerente neștiințifice, potrivit cărora bibliotecă, în special cea mică, părea să fie mijlocul cel mai ieftin de culturalizare. Pe aceste baze și, deseori, dînd o accepțiune deformată lozincii „cartea cît mai aproape de cititor”, s-a ajuns — cu orice fel de cărți — la crearea de biblioteci minuscule, ineficiente datorită rapidei lor transformări în arhive (pentru că nu puteau fi reînnoite permanent) și implantate neuniform, în aglomerări și generînd paralelisme, pe teritoriu. În această situație, proprie în mai multe cazuri chiar și pentru bibliotecile mai mari, bibliotecile au fost instalate adeseori în localuri

necorespunzătoare, care aveau de fapt alte destinații. S-a cheltuit astfel foarte mult pentru unele amenajări și, chiar cu o risipă apreciabilă de forță de muncă (pentru că localurile neconcepute pentru fluxul bibliotecar necesită un personal numeros), bibliotecile nu puteau face față funcțiilor lor. În sfîrșit, lipsa normelor unice de dotare a făcut ca dezvoltarea sistemului, a diferitelor rețele să rămînă la voia arbitrarului, a întâmplării. Au fost înființate biblioteci fără dotare corespunzătoare funcțiilor și sarcinilor lor, crezîndu-se că vor fi dotate pe parcurs. Dar și în urmă, dotarea a fost făcută tot inegal, lăsată fiind la dispoziția organelor locale, a căror pricepere și bunăvoință, ale căror interese și mai ales posibilități materiale au pus pecetea nivelului de dezvoltare neuniformă a sistemului de bibliotecă.

2. 23 Preocupări pe plan internațional în domeniul normării. Norme naționale și norme ale FIAB

Analiza stadiului de dezvoltare a sistemului de bibliotecă în diferite țări s-a finalizat în alcătuirea unor normative privind — în totalitate sau fragmentar, pe sectoare de activitate — dezvoltarea sistemului de bibliotecă. Sint cunoscute astfel normele naționale stabilite în numeroase țări, caracterizate în primul rînd prin diferențieri substanțiale, rezultate, cel mai adesea, din condițiile, specificul și nivelul dezvoltării bibliotecilor în fiecare țară și din tradiție. Aceste diferențieri se referă atît la sfera domeniului bibliotecar supus normării (sistemul întreg sau părți ale sistemului — rețele; întreaga activitate legată de dezvoltarea bibliotecilor sau sectoare ale acestei activități), cît și la normele sau indicatorii pentru unul și același aspect biblioteconomic.

Ca ilustrare a primelor diferențieri, iată de pildă norme naționale generale, pentru întregul sistem de bibliotecă — ce este drept, foarte reduse ca număr (cităm de aceea doar normele stabilite de Asociația bibliotecarilor americani în 1960³⁾, alături de numeroase normative pentru anumite rețele de bibliotecă⁴⁾ din țări ca Belgia, Bulgaria, Canada, Cehoslovacia, Danemarca, Finlanda, Franța, R. D. Germană, R. F. a Germaniei, Marea Britanie, Nigeria, Norvegia, Polonia, România, S.U.A., Suedia, Ungaria, U.R.S.S. ș. a. Și tot în cadrul acestora există și normative pentru anumite sectoare din activitatea bibliotecilor, indiferent dacă se referă la întregul sistem sau doar la o rețea de bibliotecă; de pildă: normative pentru activitatea bibliobuzelor⁵⁾ pentru construcția de biblioteci⁶⁾ pentru completarea fondului de publicații⁷⁾ etc.

O situație comparativă, dată publicității în 1968 de către Comisia pentru construcții de biblioteci a FIAB și cuprinzând principalele norme pentru bibliotecile publice mici și mijlocii din 8 țări europene (în ordinea din tabel: R. F. a Germaniei, Bulgaria, Danemarca, Franța, Marea Britanie, Ungaria, Polonia, Suedia și Cehoslovacia), înfățișează cu claritatea și cu concizia cifrelor, deosebirile între normele sau indicatorii pentru aceeași activitate existente în diferite țări. Amintind în treacăt faptul că nu toate țările au norme pentru toate cele 9 sectoare de activitate normalizate cuprinse în situație, vom nota una din cele mai pregnante diferențe. Anume, cea referitoare la tipurile de biblioteci publice fixate în funcție de numărul locuitorilor. Norma minimă, pentru înființarea unei biblioteci publice este de: până la 500 de locuitori, în Cehoslovacia; între 500 și 1 300 de locuitori, în Bulgaria; până la 1 000 de locuitori, în Ungaria și până la 2 000, în Suedia; iar în Danemarca — 5 000 de locuitori, în Marea Britanie — între 10 000 și 20 000; în R. F. a Germaniei — 15 000 de locuitori. Numărul tipurilor de biblioteci, pornind de la aceste minime ale populației, variază și el mult de la o țară la alta, în funcție de maximă la care se ajunge (pentru bibliotecile publice mijlocii): în Suedia, peste 10 000 de locuitori; în Bulgaria, 12 000; în Danemarca, 25 000; în Cehoslovacia, până la 80 000; în R. F. a Germaniei, 100 000; în Marea Britanie, peste 100 000; în Franța, 105 000 de locuitori.

Pentru celelalte diferențe între norme, reproducem sub formă de tabel situația amintită, prezentată de Comisia pentru construcții de biblioteci a FIAB (vezi tabelul).

Pornind de la preocupările de normare existente în unele țări, de la diferențele mari înregistrate între normele stabilite într-o țară sau alta, ca și de la necesitatea de a pune la îndemna planificatorilor din diverse părți ale lumii criteriile și norme orientative în domeniul activității bibliotecilor, Federația Internațională a Asociațiilor de Bibliotecari (FIAB) a înscris pe agenda preocupărilor ei, de mai bine de 15 ani în urmă, problema normării. Încă în cadrul Sesiunii Adunării Generale a FIAB de la Zagreb (R. S. F. Iugoslavia) din 1954 a fost subliniată marea utilitate și necesitatea normării, ca principiu care să stea la baza planificării serviciilor de bibliotecă. Cu același prilej s-a hotărât alcătuirea, de către un grup de lucru din cadrul Secției bibliotecilor publice a FIAB, a unor norme pentru bibliotecile publice, menționându-se că, în elaborarea normelor orientative cu caracter internațional este

necesar să se țină seama de anumiți factori. Astfel, a fost relevant faptul că numai anumite cerințe fundamentale ale bibliotecilor pot fi normate sau enunțate în termeni general aplicabili, în funcție de circumstanțele locale sau naționale. În acest sens, se atrăgea atenția asupra ivirii unor greutăți în întocmirea normelor cu aplicabilitate generală, datorită variației condițiilor geografice-economice și sociale și stadiilor de dezvoltare a bibliotecilor publice în diferite țări. O primă indicație generală a fost aceea ca normele ce se vor stabili să nu admită niciărei un serviciu de bibliotecă inferior posibilităților, adică minimumului pe care-l permit resursele (nici măcar temporar, deoarece s-ar întârzia progresul rețelei). În general, normele nu trebuie să permită sau să sugereze crearea sau menținerea unei biblioteci fără dotare, materială și de personal, sau fără cititori. În concluzie, s-a arătat că formularea unor norme care să orienteze și să stimuleze în domeniul dezvoltării bibliotecilor publice este posibilă. Normelor care urmau să fie stabilite li se cerea: să fie aplicabile în toate situațiile previzibile, să fie elastice și să fie realiste (extensibile și reductibile, fără sacrificarea necesităților esențiale).

În urma hotărârii de la Zagreb și a acestor recomandări, între anii 1955 și 1957 au fost stabilite normele FIAB pentru bibliotecile publice, date publicității în 1958. Acestea au fost discutate în 1959, în cadrul Sesiunii Adunării Generale a FIAB de la Varșovia și rediscutate la sesiunea de la Madrid, din 1960. Le vom prezenta succint în numărul următor al revistei.

George VLĂDESCU

¹⁾ Vezi: Penna, C. V. *La planification des services de bibliothèques*. In: *Bull. UNESCO bibl.*, 21, nr. 2, mar-apr 1967, p. 83.

²⁾ Expunerea cea mai clară a principiilor și a metodologiilor actuale ale planificării serviciilor de bibliotecă o întâlnim în studiul citat mai sus, al renumitului cercetător și expert în problemele planificării, Carlos Victor Penna. Succinta prezentare a metodologiei planificării pe care o facem aici se bazează în principal pe jaloarele trasate în acest studiu de reputatul specialist.

³⁾ Aceste norme sînt cuprinse în volumul: American Library Association. *Guidelines for library planners*. Chicago, The Association, 1960. 128 p.

⁴⁾ Existența unor norme pentru anumite rețele de biblioteci, în special pentru cea a bibliotecilor publice, în aceste țări ne este cunoscută atât din anumite documente oficiale transmise FIAB-ului de aceste țări cit și din bibliografia lucrărilor publicate care conțin astfel de normative: *Guide to Canadian university library standards*. Report 1961—1964, Ottawa, The Association, 1965. 63 p.; *Library Association. Hospital libraires. Recommended standards for libraries in hospitals*. London, The Association, 1965. 16 p.; *Minimum standards for school libraries issued by the Ministry of Education, Eastern Nigeria, Jan.*

(vezi notele în continuare la p. 46)

150 de ani de la Revoluția din 1821

La începutul anului 1971 se împlinesc 150 de ani de la revoluția condusă de Tudor Vladimirescu. În istoria agitată a Țării Românești din veacul al XIX-lea, această revoluție a însemnat zdruncinarea temelilor șubrede ale feudalismului. Deși izbînda ei n-a fost deplină, cei obișnuiți au aflat încă o dată că numai în unire și cu ajutorul armelor își pot câștiga drepturile. Și astăzi, sărbătorind evenimentul de la 1821 trebuie să ne gândim și la cel mai lucid și mai îndrăzneț dintre eroii care s-au jertfit atunci pentru fericirea poporului. El n-a fost domn peste nici o țară și totuși oamenii l-au numit domnul Tudor. N-a fost un orator învățat la școli înalte, dar cînd rostea cu glas răspicat că „Patria se cheamă norodul, iar nu tagma jefuitorilor“, mulțimile îl aclamau în delir. N-a fost un conducător de oști care cu armatele sale să rivnească la pămînturile altora. El a renunțat la o strălucită carieră militară și s-a aplecat către cei obișnuiți, încercînd să le aline suferințele. A trezit nădejdea în cei care nu mai credeau în izbăvire, a insuflat curajul în cei care se resemnaseră să tacă sub asuprirea stăpînilor. Și a trecut prea repede, și pînă să se dezmeticească oamenii și să-l priceapă cu adevărat, el dispăruse. Atunci i-au închinat îndurerăși cîntece răscolitoare, pe care le înginau seara, după orele de trudă în arșița soarelui. Multă vreme doar doinele i-au păstrat amintirea. Istoria scrisă de stăpîni îl ocolea sau îi mutila faptele, i le urîtea, făcîndu-le de nerecunoscut. De-abia istoria care se scrie astăzi pe meleagurile noastre îi consacră în sfîrșit locul cuvenit.

N-a fost domn peste nici o țară și totuși oamenii l-au numit domnul Tudor.

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ DIN LUCRĂRILE ÎNCHINATE REVOLUȚIEI DE LA 1821 ȘI CONDUCĂTORULUI EI

I. Literatură istorică

Berindei, D. și Mutașcu, Traian. *Aspecte militare ale răscoalei populare din 1821*. Buc., Editura militară, 1962. 225 p.+9 f. pl.

Camariano, Nestor. *Tudor Vladimirescu în lumina unor documente din Arhivele din Viena*. În: *Studii*, 16, nr. 3, 1963, p. 643—650.

Documente privind istoria României. Răscoala din 1821. Documente interne. Vol. 1—5. Comitetul de redacție: acad.

A. Oțetea, Nichita Adăniloae, Nestor Camariano, Buc., Editura Academiei R.P.R., 1959—1960.

Edroiu, N. *Tudor Vladimirescu*. În: *Tri-buna*, 10, nr. 22, 2 iun 1966, p. 1, 2.

Gârleanu, S. I. *Răscoala populară condusă de Tudor Vladimirescu. (1821)*. Buc., Editura științifică, 1966. 104 p. cu ilustr., facs. și hartă.

Hurmuzaki, Eudoxiu de. *Documente privind istoria României. Colecția Eudoxiu de Hurmuzaki (serie nouă). Vol. III. Solidaritatea românilor din Transilvania cu mișcarea lui Tudor Vladimirescu. Docu-*

mente culese și publicate de acad. A. Oțetea. Buc., Editura Academiei R.S.R., 1967. 687 p.

Iancovici, S. *Unele documente inedite despre Tudor Vladimirescu*. În: Studii, 13, nr. 5, sep-oct 1960, p. 121—146.

Ionașou, Ion. *145 de ani de la răscoala populară condusă de Tudor Vladimirescu*. În: Știința, 35, nr. 6925, 21 mai 1966, p. 2.

Mișcarea revoluționară din 1821. În: *Istoria României*. Vol. 3. Buc., Editura Academiei R.P.R., 1964, p. 850—906.

Mișcarea revoluționară din 1821, de sub conducerea lui Tudor Vladimirescu — prolog al revoluției burgheze. În: *Istoria României*. Compendiu. Buc., Editura didactică și pedagogică, 1969, p. 271—277.

Neacșu, Ioan. *Oastea pandurilor condusă de Tudor Vladimirescu în răscoala din 1821*. În: *Studii și referate privind istoria României*, vol. II, 1954, p. 1003—1043.

Neacșu, Ioan I. *Prima luptă a pandurilor români cu turcii la Drăgășani (29 mai 1821)*. În: Studii, 18, nr. 5, sep-oct 1965, p. 1091—1096.

Oțetea, Andrei. *150 de ani de la răscoala condusă de Tudor Vladimirescu*. În: *Lupta de clasă*, 41, nr. 5, 1961, p. 41—53.

Oțetea, Andrei. *Legământul lui Tudor față de Eterie*. În: Studii, 9, nr. 2—3, 1956, p. 125—133.

Răscoala condusă de Tudor Vladimirescu. În: Studii, 13, nr. 5, sep-oct. 1960, p. 191—198.

Rebreanu, Vasile. *Tudor Vladimirescu*. În: *Tribuna*, 10, nr. 22, 2 iun 1966, p. 1.

Revoluția din 1821 și restabilirea domniilor pămîntene. În: *Istoria poporului român*. Sub redacția acad. A. Oțetea. Buc., Editura științifică, 1970, p. 221—231.

II. Literatură beletristică

Constant, Paul. *Tudor Vladimirescu*. Roman. Buc., Editura tineretului, 1966. 384 p.

Coriolan, Alexandru. *Domnul Tudor*. În: Coriolan, Al. *Poeme*. Buc., Editura pentru literatură, 1968, p. 175—176.

Dragomir, Mihai. *Tudor Vladimirescu*. Buc., Editura tineretului, 1954. 120 p. + 1 f. portr.

Dumbravă, Bucura. *Pandurul*. Trad. de Eliza I. Brătianu. Buc., Editura tineretului, 1969. 352 p.

Gheorghiu, Mihnea. *Tudor din Vladimir*. Evocare dramatică în 5 acte (6 tablouri). Buc., E.S.P.L.A., 1955. 159 p.

Gheorghiu, Mihnea. *Intimplări din marea răscoală*. Poem. Buc., E.S.P.L.A. 1953. 80 p.

Ghica, Ion. *Din timpul zaverii*. În: Ghica, Ion. *Opere*. Vol. 1. Buc., Editura pentru literatură, 1967, p. 162—188.

Jordan, B. *Zile și nopți în furtună*. Vol. 1—3. Buc., Editura militară, 1959—1961. 3 vol.

Păunescu, Adrian. *Domnul Tudor*. În: Păunescu, Adrian. *Mieii primi*. Buc., Editura tineretului, 1967, p. 56—57.

III. Folclor

Amintiri și legende istorice. În: *Folclor din Oltenia și Muntenia*. Vol. 1. Buc., Editura pentru literatură, 1967, p. 379—381.

Frunză verde magheran. În: *Doine, cîntece, strigături*. Buc., E.S.P.L.A., 1955, p. 61—62.

Toate plughurile umblă. În: *Doine, cîntece, strigături*. Buc., E.S.P.L.A., 1955, p. 63.

Tudor. În: *Folclor din Oltenia și Muntenia*. Vol. 1. Buc., Editura pentru literatură, 1967, p. 603—605.

IV. Muzică

Dumitrescu, Gheorghe. *Tudor Vladimirescu*. Oratoriu pentru soliști, cor și orchestră. Versuri de Gh. Dumitrescu după texte populare.

V. Iconografie

Domnul Tudor. Reproducere după tabloul lui Theodor Aman. În: Aman, Theodor. *Album*. Buc., Editura Meridiane, 1961, p. 19.

Pandur din oastea lui Tudor Vladimirescu (reproducere după C. Obedenaru). În: Gîrleanu, S. I. *Răscoala populară condusă de Tudor Vladimirescu*. Buc., Editura științifică, 1966, p. 44.

Slugerul Tudor Vladimirescu. În: Gîrleanu, S. I. *Răscoala populară condusă de Tudor Vladimirescu*. Buc., Editura științifică, 1966, p. 21.

Dragoș VILCEANU

CRONICA

**Biblioteca centrală universitară
din București a împlinit 75 de ani
de existență**

Zilele de 4-5 decembrie 1970 au marcat sărbătorirea a 75 de ani de existență a Bibliotecii centrale universitare din București.

Programul manifestărilor prilejuite de această aniversare a fost deschis printr-o ședință festivă organizată în aula bibliotecii, prezidată de conf. dr. Constantin V. NUȚU, directorul bibliotecii, și onorată de prezența prof. dr. Alexe Popescu, ministru adjunct al învățămîntului, Ion Moraru, vicepreședinte al C.S.C.A., prof. dr. doc. Jean Livescu, rectorul Universității București, a primului secretar al Centrului universitar - București, Cornel Pacoste, a acad. prof. Serban Cioculescu, director general al Bibliotecii Academiei R.S. România, a directorului Bibliotecii Centrale de Stat - Angela Popescu-Brădiceni și a conducătorilor bibliotecilor centrale universitare din Iași și Cluj. Grigore Botez și Constantin Negulescu - care în cuvîntul lor au elogiat aportul acestei instituții la dezvoltarea culturii și învățămîntului românesc și au oferit daruri, conștind în rarități bibliofile. La festivitate au luat parte, pe lângă personalitățile pe care le-am nominalizat, numeroși alți reprezentanți ai unor biblioteci științifice de prestigiu, oameni de cultură, lucrători ai Bibliotecii centrale universitare.

În acest cadru sărbătorește s-a audiat, în lectura dir. adj. Dumitru Nicolescu, secretar al Organizației de bază P.C.R. din B.C.U., textul unei telegrame de mulțumiri adresate de către colectivul de salariați ai bibliotecii tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președinte al Consiliului de Stat.

Ședința inaugurală a fost urmată de o sesiune de referate și comunicări, ale cărei lucrări s-au desfășurat în cadrul a două secții: Secția I - Probleme de istorie a bibliologiei și documentării; Secția a II-a - Probleme de modernizare a activității bibliotecilor și centrelor de documentare, sesiune care s-a bucurat de o participare largă și de înaltă ținută științifică. Comunicările susținute vor face obiectul unui volum jubiliar.

Holul aulei Bibliotecii centrale universitare a găzduit o interesantă expoziție jubiliară - oglindă a realizărilor dobîndite de bibliotecă de-a lungul anilor.

Ca o incununare a acestor realizări, Consiliul de Stat al R.S. România a acordat unui număr de 28 de salariați ai bibliotecii ordine și medalii, cărora li s-au adăugat și un număr de 26 de evidențieri speciale din partea Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă.

Ordine și medalii conferite de către Consiliul de Stat al Republicii Socialiste România unor lucrători ai Bibliotecii centrale universitare din București pentru activitate îndelungată și pentru contribuția adusă în domeniul documentării.

- ordinul *Meritul Cultural* clasa a II-a: Constantin V. NUȚU, directorul bibliotecii.

- *Ordinul Muncii* clasa a III-a: Constantin I. CONSTANTINESCU - fotograf artistic

Niculina V. IONIȚĂ - șef depozit cărți

Dumitru C. NICOLESCU - director adjunct

Nicolae S. OANCEA - director adjunct

Ion M. STOICA - director adjunct

- ordinul *Meritul Cultural* clasa a III-a: Eleana V. BÂNCILA - redactor principal

Victoria S. CURCĂNEANU - bibliotecar șef

Elena I. CIȘLEANU - bibliotecar șef

Alice Elena I. POPESCU - bibliograf principal

Maria I. VULCU - bibliotecar șef

- *Medalia Muncii*:

Cornelia I. DUMITRU - secretar dactilograf

Viorica I. MIHĂILESCU - bibliotecar șef

Maria I. MOSORA - șef depozit cărți

Ion Gh. NICULESCU - bibliotecar șef

Ion I. ȘANDRU - bibliotecar șef

Mihai Gh. SUDITU - șef de serviciu

Anastasia Sena T. VIȘAN - bibliotecar șef

- *Medalia Meritul Cultural* clasa I: Corina Gh. BARTON - bibliotecar principal

Alexandrina M. CÂNDEA - redactor principal

Dumitru D. COPILU - redactor principal

Iuliana Maria N. CIOCIOIU - bibliotecar principal

Olga Cora Al. DUMITRESCU - bibliotecar principal

Lucia Gh. GAȘPAR - bibliograf principal

Simona Carmen I. ILIESCU - bibliotecar principal

Lidia Gh. ȘARGU - documentarist principal

Irina Gh. ȘCHIOPU - bibliotecar principal

Gitta M. TULEA - documentarist principal

Salonul național al cărții

Cu începere de la data de 16 noiembrie 1970 Sala Dalles a adăpostit primul Salon național al cărții. Organizat de Comitetul de Stat pentru Cultură și Artă și de Centrala cărții, el a constituit o amplă trecere în revistă a succeselor editurilor noastre în anul 1970.

La vernisajul expoziției au participat Pompiliu Macovei, președintele Comitetului de Stat pentru Cultură și Artă, academician Zaharia Stancu, președintele Uniunii Scriitorilor, Ion Dumitrescu, președintele Uniunii compozitorilor, reprezentanți ai conducerii I.R.R.C.S., funcționari superiori din M.A.E., directorii editurilor, scriitori, academicieni, alți oameni de știință și cultură, ziariști.

În cuvântările lor, I. D. Bălan, vicepreședinte al C.S.C.A. și acad. Zaharia Stancu au relevat atenția cu care a fost înconjurat cititorul român în ultimul sfert de veac din istoria țării, când s-au publicat 116 000 de titluri într-un tiraj de 10 150 000 000 de exemplare. În ultimul deceniu fiecărui locuitor al țării i-au fost destinate anual patru cărți și broșuri.

Vorbitorii au insistat deosebi asupra realizărilor însemnate obținute de edituri în anul 1970, ca urmare a perfecționării sistemului editorial. Numărul sporit de edituri, o politică editorială mai inteligentă au determinat ca în anul care a trecut să se tipărească 3 875 de titluri într-un tiraj de 57 298 000 de exemplare.

Organizatorii Salonului s-au îngrijit cu migală să nu lipsească nici un amănunt menit să creeze o ambianță plăcută pentru vizitatori. Fiecare editură a încercat ca standul care i-a fost rezervat să capete un profil distinct, astfel încât oricine îl cercetează să-și formeze rapid o imagine asupra personalității ei. Tot pentru a înlesni o mai largă informare, numeroase cataloage și prospecte au amintit activitatea depusă în anul 1970 și au anunțat proiectele pe anul 1971. Cu amabilitate, redactorii editurilor au răspuns la întrebări, au consensnat cu atenție sugestiile.

Expoziția nu a umilit vizitatorul printr-o avalanșă de volume. Impresia pe care ea a lăsat-o a fost mai curind de variată și de bun gust. S-a evitat, după cum a rezultat din consultarea cărților prezentate, expunerea întimplătoare, în mod haotic, a cărților. Cele 21 de edituri care și-au etalat o parte din producție au operat o severă selecție astfel încât numai lucrări cu adevărat valoroase au fost aduse sub ochii publicului. De aceea, numai aproximativ 1 500 de volume au poposit o vreme în Sala Dalles.

Pe copertile volumelor, alese din cele mai diverse domenii, s-au găsit în special nume de autori din țara noastră. Însă făurirea unei culturi naționale nu se poate înfăptui fără cunoașterea culturii altor popoare. De aceea și traducerilor din literaturile străine li s-a acordat importanța cuvenită, cititorul român fiind dornic să afle ce se scrie și pe celelalte meridiane ale globului.

Expoziția a prilejuit întâlniri ale cititorilor cu cițiva dintre autori care au oferit autografe. Numeroase alte acțiuni au contribuit la popularizarea cărții. La un stand special amenajat s-a pus în vânzare o parte din cărțile prezentate (din păcate, cele mai cerute de public au fost într-un număr insuficient).

Editurile au făcut un util schimb de experiență. Dacă izbînzile lor au constituit un motiv de mîndrie, ele au favorizat totodată și stimularea spiritului de competiție, din care toți factorii (editori, scriitori, cititori) au de cîștigat în viitor.

Vizitat cu mult interes, primul Salon național al cărții organizat după 23 August 1944 a fost o adevărată sărbătoare a cărții românești. Sperăm că în anii următori el va deveni o frumoasă tradiție.

A devenit o tradiție a fiecărui început de an studențiar acțiunea de inițiere în bibliotecă a universităților din anii I de la facultățile Institutului pedagogic din Bala-Mare.

În cadrul „Zilelor deschise ale bibliotecii” (1-10 octombrie) s-a urmărit și în acest an familiarizarea studenților cu natura colecțiilor de care dispune biblioteca cu principalele instrumente de informare, care le înlesnesc accesul la publicațiile bibliotecii.

În primul rînd, s-a făcut o prezentare de ansamblu a componenței fondului de cărți, organizarea și sistematizarea lui în spațiul afectat bibliotecii.

În continuare s-au dat ample explicații referitoare la formele de contact ale cititorilor cu biblioteca, cu publicațiile necesare pregătirii lor profesionale. Astfel, li s-a vorbit despre fișa de înscriere și permisul de intrare, li s-au prezentat buletinele de împrumut, subliniindu-se necesitatea de a le completa în mod corect. Lecțiile de inițiere s-au axat mai ales pe familiarizarea studenților cu cataloagele și cu celelalte instrumente de informare ale bibliotecii.

Studenții au urmărit cu viu interes explicațiile privitoare la fișa de catalog, la referințele bibliografice ce le conține, la ordinea lor în cataloage, precum și la posibilitățile de identificare rapidă a publicațiilor în fișiere, insistîndu-se asupra specificului diferitelor tipuri de cataloage (alfabetic, sistematic, alfabetic — titluri de perioadice, fișierul noutăților etc.).

O dată cu expunerile făcute, s-a exemplificat practic modul de informare prin cataloage și de obținere a titlurilor.

În final, studenților participanți la „Zilele deschise ale bibliotecii” le-a fost prilejuit un prim contact cu sălile de lectură, sala de referință și depozitele de cărți.

DIN ACTIVITATEA ASOCIAȚIEI BIBLIOTECARILOR

București

Cercul de referate și comunicări al bibliotecarilor și documentariștilor din București și-a reluat lucrările cu ședința care a avut loc vineri 5 noiembrie a. c. în cabinetul de studiu al Bibliotecii centrale universitare din București. Reflecând orientarea larg cuprinzătoare a tematicii cercului, comunicările au îmbrățișat aspecte diferite ale bibliologiei.

Pe linia preocupărilor sale de teorie bibliografică, Mircea Ionescu a prezentat comunicarea cu titlul *Folosirea indexării coordonate în alcătuirea bibliografiei locale*. Autorul și-a propus să demonstreze oportunitatea utilizării avantajelor indexării coordonate în elaborarea lucrărilor de bibliografie locală.

Cea de-a doua comunicare, prezentată de Livia Bacăru, s-a referit la *Noțiunea de carte rară în trecut și în prezent*, definind caracterul ei istoric și delimitând-o în funcție de criterii diferite (conținut, epocă, materiale folosite, conjunctură, ilustrație etc.). Livia Bacăru a subliniat că în accepțiunea modernă de carte rară ponderea cade asupra conținutului tipăriturii, independent de forma ei editorială.

În încheierea ședinței, Viorica Secărescu a prezentat *Impresii dintr-o călătorie prin bibliotecile din R.D.G.*, referindu-se la realizările unor biblioteci din Berlin, Leipzig, Dresda și ilustrându-și impresiile cu proiecții interesante.

Cei 60 de bibliotecari și documentariști au urmărit cu atenție comunicările prezentate. Au participat la discuții: Ștefan Gruia (Oportunitatea aplicării indexării coordonate într-un domeniu foarte general și cu solicitări relativ reduse: actualitatea definirii noțiunii de carte rară); I. Stoica (Dificultățile utilizării indexării coordonate în colecțiile enciclopedice); V. Moldoveanu (Indexarea coordonată și clasificarea zecimale); W. Auerbach (Bibliografia locală permite folosirea indexării coordonate; necesitatea precizării mai nuanțate a limitelor de „rară”); M. Păpurică (Cataloagele pe subiecte sînt premisa introducerii indexării coordonate în bibliografia locală); Tr. Prodan (Utilitatea indexării coordonate ca metodă de viitor în vederea pregătirii mecanizării activității de informare a bibliotecarilor).

Lucrările ședinței au fost conduse de Mihai Curcăneanu, directorul Bibliotecii Conservatorului din București, care, în încheiere, a subliniat utilitatea discuțiilor purtate.

Iași

După o întrerupere de trei luni cercul de comunicare și referate al bibliotecarilor din Iași și-a reluat activitatea pentru o nouă perioadă (octombrie 1970 — iunie 1971). În vederea unei participări mai mari a bibliotecarilor ca și pentru asigurarea unei baze materiale corespunzătoare, secretariatul cercului a realizat o colaborare cu Universitatea populară Iași.

Programul stabilit pentru anul 1970/1971 cuprinde câteva teme ce continuă preocupările anterioare. Se vor prezenta lucrări ce tratează probleme ale dezvoltării biblioteconomiei și bibliografiei românești, cu accent pe tradițiile ieșene. Organizarea actuală, sarcinile și locul bibliotecilor în sistemul național de educație și informare constituie o a doua direcție spre care vor fi orientate lucrările cercului. O atenție deosebită va fi acordată referatelor în legătură cu probleme de tehnică bibliotecară, modernizare, largirea serviciilor pentru public etc.

În sfârșit, a treia direcție a tematicii propuse vizează documentarea științifică ca latură importantă a procesului de cercetare.

La ședința din 29 octombrie a.c. în prezența a peste 80 de bibliotecari, prof. Grigore Botez, directorul Bibliotecii centrale universitare „Mihai Eminescu” din Iași, a inaugurat un ciclu de expuneri consacrate figurilor de bibliotecari-cărturari la Iași. Referentul s-a oprit pentru început la B. P. Hasdeu. În continuare, prof. univ. dr. I. D. Lăudat a ținut o comunicare

despre *Dezvoltarea tipografiei în Țările Române*. În încheierea discuțiilor, Constantin Gilea, directorul Bibliotecii municipale, a analizat tematica și modul de lucru al cercului în perioada 1970/1971.

Cluj

Cea de-a opta ședință (15 dec. 1970) a „Cercului de referate și comunicări” din cadrul Asociației bibliotecarilor — Filiala Cluj — a fost consacrată în întregime Bibliotecii Naționale din Paris.

În prezența a 90 de bibliotecari de la toate bibliotecile din localitate, Deak Sara a împărțit impresiile culese cu ocazia vizitelor făcute în vestică bibliotecă. Expunerea a fost completată cu proiecții, reușind să dea o imagine bine conturată a marelui tezaur de cultură din Paris. Bugnaru Teofil, în numele colectivului a mulțumit pentru documentata și interesanta expunere.

INSTRUCTAJ LA CLUJ

În perioada 22-26 septembrie 1970 Ministerul Învățămîntului a organizat la Cluj un instructaj pe tema: *Prelucrarea, valorificarea și conservarea colecțiilor speciale în bibliotecile de învățămînt*.

Instructajul s-a desfășurat în cadrul Bibliotecii centrale universitare Cluj, bibliotecă ale cărei realizări în domeniul evidenței, catalogării și valorificării acestui tip de colecții sînt cu totul remarcabile. Cu acest prilej, cei peste 120 de participanți — conducători ai bibliotecilor centrale universitare și ai tuturor celorlalte biblioteci de învățămînt superior, șefi de sectoare și bibliotecari din aceste biblioteci, precum și bibliotecari de la liceele mari din întreaga țară, posesoare ale unor fonduri de cărți și de periodice vechi românești — au avut posibilitatea să audieze o seamă de expuneri și să cunoască în mod direct aspecte ale activității unor sectoare din cadrul Bibliotecii centrale universitare Cluj și, în mod special, ale Laboratorului de igienă, patologii și restaurare a colecțiilor de bibliotecă (primul de acest fel din țara noastră și cu rezultate excelente). Remarcăm ținuta științifică a celor 4 prelegeri pe baza cărora s-a desfășurat întreg instructajul:

a) *Reguli de evidență, descriere și catalogare a colecțiilor speciale pe tipuri de publicații (manuscrise, carte rară, fonduri de cărți, fondul muzical, stampe, microfilme, stasuri, foi volante), asezarea lor în raft* — prezentată de Elena Mosora, bibliograf principal la B.C.U. Cluj; b) *Reguli de evidență, descriere, catalogare, asezare și valorificare a standardelor, brevetelor de invenții, cataloagele de produse* — prezentată de Teodor Mihăilescu, directorul Bibliotecii Institutului politehnic din Cluj; c) *Sectia colecții speciale în bibliotecă, istoric, organizare, valorificare* — prezentată de Gheorghe Serban, bibliograf șef serviciu la B.C.U. Cluj; d) *Reguli generale de conservare a publicațiilor. Măsurii profilactice și curative de igienă a cărții și depozitelor* — prezentată de Alexandru Kali, chimist principal la Biblioteca centrală universitară Cluj.

Prin grija conducerii Bibliotecii centrale universitare Cluj, participanții au primit încă de la deschiderea instructajului, două liste bibliografice selective, tipărite special pentru cursanți: *Colecțiile speciale în bibliotecă și Conservarea, igiena, patologia și restaurarea colecțiilor de bibliotecă*. De asemenea, li s-a distribuit materialul: *Conservarea, tratarea și restaurarea colecțiilor de bibliotecă — recomandări practice*. Așa cum s-a arătat mai sus, expunerile au fost urmate de vizite cu caracter practic documentar la principalele sectoare de activitate ale Bibliotecii centrale universitare Cluj și ale Bibliotecii Institutului politehnic Cluj. Bibliotecarii de la liceele de cultură generală, participanți la aceste instructaje, au vizitat și Biblioteca Liceului de muzică din Cluj, posesoare a unor importante colecții speciale de publicații.

istoria cărții
și a
bibliotecilor

Aurora Română, SURSA DE INSPIRAȚIE A LUI EMINESCĂ

Premergătoare revistei *Familia* a lui Iosif Vulcan, apărea, între anii 1863 și 1865, „*Aurora română. Foia beletristică*” având ca proprietar, redactor responsabil și editor pe Ioanichiu Miculescu. Revista, apărută la Pesta, se află înregistrată în *Cunsemnăciunariul* (Inventarul) bibliotecii elevilor lui Aron Pumnul, chiar de către elevul particular Mihail Eminovici, din clasa a cincea, cum specifică bibliotecarul predecesor I. Botezatu în dreptul a șapte din cele zece cărți donate de poet în acea perioadă. M. Eminescu înregistrează revista sub nr. 1865/73, iar în rubrica donatorilor specifică: „Cumpoeratoe și legatooe pe banii bibliotecii, 6 fl. [orini] 16 cr. [uceri].” Credem că elevul bibliotecar M. Eminovici era obligat, ca și alți bibliotecari predecesori și succesori, să întrebuițeze ortografia pumnulistă pe care o găsim și în dedicațiile autografe de pe cele zece cărți dăruite de el.

Desigur că bibliotecarul M. Eminovici a citit în revista lui Ioanichiu Miculescu povestirea lui Iosif Vulcan, *Cel de pe urma duce dacic* (*Novela istorică*), unde e vorba despre „Capitala imperiului [dacic]: Sarmisegetusa, numită astfel după regele Sarmis¹⁾” Acest Sarmis este eroul unor prime încercări ale lui M. Eminescu, despre care G. Călinescu scrie: „Presupunerea că Eminescu, ar fi dedus Sarmis, din Sarmisegetusa (Opera lui Mihai Eminescu II, p. 208)²⁾ nu ni se mai pare legitimă, căci poetul cunoaște fără îndoială ipoteza propusă de istoricii sași ai Daciei, printre care și Neigebaur, despre Sarmis presupus întemeietor al Sarmisegetuzei, asupra căruia se produceau monede găsite

în Ardeal cu inscripția Sarmis Vasil [evs]³⁾. Dar, înainte de a fi întâlnit Eminescu pe acest Sarmis la Neigebaur și la istoricii sași, îl cunoștea din „novela istorică” a lui I. Vulcan, după cum îl mai găsim, fără îndoială, și în *Istoria* lui Dionisie Fotino, unde se susține că Sarmis a întemeiat Sarmizegetusa și el e împăratul dacilor⁴⁾. Tot D. Fotino scrie că „Sarmis sau Sirmos ar fi fost împăratul tracilor, iar Curtiu zice că a fost al tribalilor”. Cartea lui D. Fotino o avea M. Eminescu în „Biblioteca gimnaziștilor de'n Cernăuți” înregistrată sub nr. 1867/83 și fiindu-i la îndemână a mai împrumutat din ea și alte amănunte istorice.

Un alt articol care trebuie să-l fi interesat pe Eminescu în *Aurora română* este și acela despre *Cultura națională*, semnat N. datat „Lugosiu 6/18, ianuarie”. Aici se pune problema artei universale („cosmopolitice”) și a celei naționale, dându-se îndemnul: „A nu ambla [=umbla] pe picioarele altuia, ci pe ale sale; a nu se fâli cu pene străine, ci cu ale sale; a nu-și elupta [=cuceri] gradul cuvenit în cultură și civilizațiune cu arme împrumutate, ci cu arme proprii!”⁵⁾. Concluzia articolului este similară cu aceea a Introducției lui M. Kogălniceanu din *Dacia literară*⁶⁾ și, mai apoi, a lui Eminescu: „Tendența noastră de căpetenie trebuie să fie: cultura națională, fără care toate silințele noastre în alte direcțiuni sunt și vor să fie fără fruct”⁷⁾.

Atanasie M. Marienescu, în articolul *Amoarea și fazele ei*, vorbește despre personificarea zeului Amor, pe care romanii îl „întipăriră de o ființă ce există în tipul unui prunc frumos și nevino-

vat. În mină-i deteră arc săgetătoriu, în spate-i puseră vagina [=tolba] cu săgeți — iară de vestminte-l lăsară sărac⁸⁾. Poate de aici și din *Mitologia* lui Reinbeck va fi căpătat Eminescu primele sugestii pentru Pajul Cupidon. Tot G. Călinescu menționează că: „Întrebarea „ce e amorul” ? era oarecum uzuală. Conachi o formulase: „Cine-i amorul?” În *Aurora română* I, 1863, nr. 2 găsim chiar o încercare de definire Ce e amoroarea? [de Adoniu]: „Amoroarea e un morb, care începe în inimă și se lățește tot mai tare pină cuprinde tot trupul etc.”⁹ În anul I al revistei, acest Adoniu nu are decît o *Correspondență de amor* în versuri către o Adonia, care nu are vreo legătură cu citatul lui G. Călinescu¹⁰⁾. În afară de articolul lui At. M. Marienescu arătat mai înainte, definiția amorului se găsește și în niște *Masime și reflesiuini* (*De La Rochefoucault*) din *Aurora română*¹¹⁾: „E greu a defini amoroarea: se poate zice că ea în animă e o patimă de a domni, în spirit o simpatie și în trup nu e altceva decît o voință secretă și delicată de a posiede — după multe suferințe — ceea ce iubești”. Această voință schopenhaueriană de a poseda prin suferințe ceea ce iubești este foarte apropiată de complexa și „dureros de dulce” iubire eminesciană. De altfel, maximele lui La Rochefoucault le întâlneam Eminescu, tot în epoca adolescenței, publicate în tra-

ducerea unui T. Manu și în alte reviste aflate în Biblioteca gimnaziștilor din Cernăuți cum era *Foaia pentru minte* a lui G. Barițiu, și revista pedagogică *Amicul școlii*¹²⁾.

Părerii asupra amorului formula și Adelinea Olteanu în *Aurora română*: „Așa dar a fi iubit este a fi izolat, despoiat, paralizat, jefuit. Este a-ți pierde într-o zi afecțiunile, talentele, valoarea, personalitatea, voința, trecutul, venitorul tău, într-un cuvînt — tot!!! Iaca amorul!”¹³⁾ Era o problemă care-l frământa pe tânărul poet Eminescu încă din faza primelor încercări.

Elevii lui Aron Pumnul, și mai ales elevul Mihai Eminovici, au dobîndit o amănunțită cunoaștere a literaturii române, nu numai din cursurile și *Lepturile* iubitului lor profesor, dar și din cele aproape o mie de cărți și reviste ale „Bibliotecii gimnaziștilor români din Cernăuți”, așa cum erau înregistrate în Cuneșnănciunariul acestei bibliotecii¹⁴⁾.

Cine vrea să cunoască mai precis formația intelectuală și sufletească a elevului M. Eminovici în epoca sa cea mai receptivă, trebuie să țină seamă, în special, de lecturile făcute de poet în această bibliotecă pe care a îngrijit-o și el citiva timp¹⁵⁾.

Aurel VASILIU

1) *Aurora romana*, 1863, nr. 1, p. 4.

2) Călinescu G., *Opera lui Eminescu*. Vol. 3 Buc., 1935, p. 208.

3) Călinescu G., *Istoria literaturii române*. Buc., 1941, p. 904.

4) Fotino, Dionisie, *Istoria generală a Daciei, sau a Transilvaniei, a Țerei Muntenesci și a Moldovei*. Traducere de George Sion. Tom. I—III. București. Iosif Romanov. 1859, cap. VII, p. 15 și cap. XVIII, p. 65, nota 1.

5) *Aurora română*, 1863, nr. 2, p. 20 și urm.

6) *Dacia literară*. Ed. I. Iași. 1840, și Ed. II. Iași. 1859.

7) *Aurora română* 1863, nr. 2, p. 21.

8) *Idem* 1863, nr. 3, p. 3.

9) Călinescu G., *Istoria literaturii române*. Buc., 1941, p. 904.

10) Cu întrebarea „Ce e amoroarea?” începe articolul lui At. M. Marienescu intitulat *Amoroarea și jazele ei* din nr. 3/1863 al *Aurorii române* dar citatul, atribuit de G. Călinescu lui Adoniu, nu se găsește nici aici.

11) 1863, nr. 5, p. 64.

12) Sibiu, 1861, n-rele 38 etc., p. 318 și urm.: 1862, nr. 5, p. 40.

13) *Aurora română*, 1863, nr. 7, p. 89.

14) Vezi: Vasiliu, Aurel, *Bucovina în viața și opera lui Eminescu*. Cernăuți, 1943 și articolul aceluiași autor: *M. Eminescu și biblioteca „gimnaziștilor” din Cernăuți*. În: *Limbă și literatură*, vol. XIX, 1968, p. 221—230.

15) Despre *Aurora română* vezi și Mărgineanu, Drăghici, „*Aurora română*” *precursoare a „Familiei”*. În: *Limbă și literatură*, 1967, nr. 13, p. 77—83.

(urmare de la p. 39)

1966. În: Eastern Nigeria Scholl Libraries Association bulletin, 2, nr. 1, mar 1966, p. 3; Redmond, D. A. *Petit guide des bibliothèques techniques: organisation et fonctionnement*. În: Bull. UNESCO bibl., 18, nr. 2, mar—apr 1964, p. 72—76; *Standards for college libraries*. In: *College and research libraries*, vol. 20, iul 1959; *Bibliotheksplan*, Vol. 1. Berlin, Deutscher Bucherverband, 1968. 71 p.

5) *Standards of quality bookmobile service*. Chicago, The Association, 1963.

6) *Normaliv pentru proiectarea bibliotecilor*. Proiect nr. 4325, iunie 1967. Buc., C.S.A.C., 1967. 6 + 39 f. heliografiate. (Institutul de proiectare a construcțiilor tip): Berriman, S. G. and Harrison, K. C. *British public library buildings*.

London, A. Deutsch, 1965. 259 p.; Galvin H.R. et Van Buren M. *Le bâtiment d'une petite bibliothèque publique*. Paris, UNESCO, 1950. 150 p.

7) Suberkrüb, Hansjörg. *Normes concernant le stock de livres des bibliothèques publiques en Allemagne Fédérale*. Comunicarea ținută la Sesiunea Adunării Generale a FIAB din august 1969, la Copenhaga, în cadrul Secției bibliotecilor publice. 10 p. dactilo.; Haslam, D. D. *Normes pour les collections de livres dans le Royaume-Uni*. Comunicare ținută la aceeași sesiune a FIAB. 10 p. dactilo.; Klingberg-Nielsen, V. *The Danish Standards for Bookstocks and Acquisitions. I. Adult Departments*. În: *Scandinavian Public Library Quarterly*, 2 (1969), nr. 2, p. 65—86; Bredsdorff, Aase. *The Danish Standards for Bookstocks and Acquisitions. II. Children's Department*. În: *Scandinavian Public Library Quarterly*, 2 (1969), nr. 2, p. 87—101.

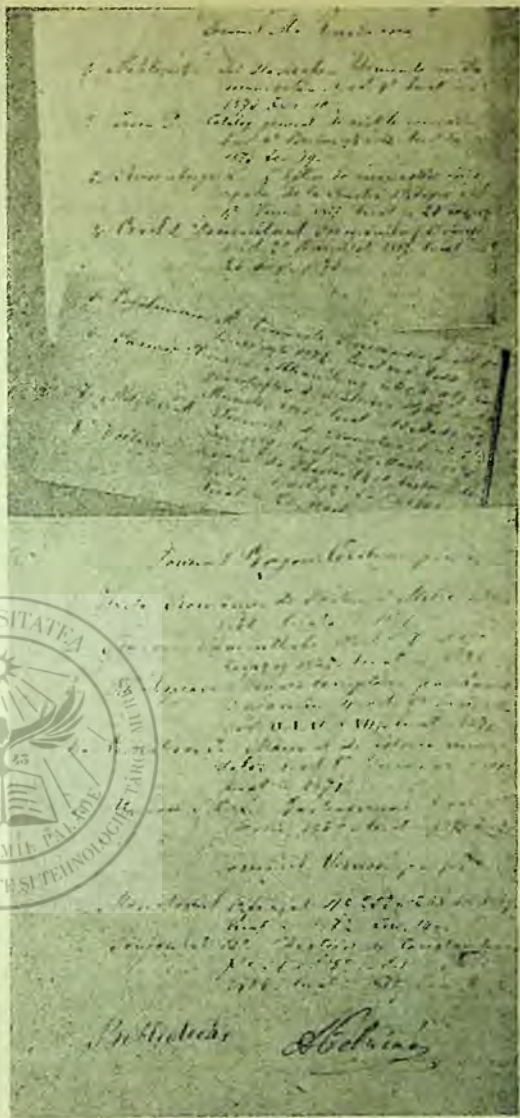
NOI DATE ASUPRA LECTURII LUI MIHAI EMINESCU

— Un document inedit —

La dosarul, și așa voluminos, al infamiilor la care a fost supus Mihai Eminescu după plecarea sa de la conducerea Bibliotecii Universității din Iași, se adaugă încă un document înaintea de succesul său, D. Petrino, către Ministerul Instrucțiunii, în care poetul este menționat, între alți restanțieri ai bibliotecii, cu opt titluri imprumutate în lunile februarie și martie 1875 și nerestituite la termen, datorită plecării sale fortuite de la conducerea acestui așezământ.

Lista întocmită de Petrino, dincolo de acuzanta ei nedreptate, aruncă oarecare lumină asupra lecturilor marelui nostru poet, asupra laboratorului sacru și tainic al creației sale.

O reproducem mai jos, urmînd textul autograf al lui D. Petrino, aflat astăzi la Arhivele Statului din București, fondul Ministerului Instrucțiunii :

Originalul listei întocmite de D. Petrino.

- Domnul M. Eminescu
1. Miklosich — *Die slavischen Elemente im Rumunischen*. 1 vol. 4° luat în 1875 Fev. 10.
 2. Iarcu D. — *Catalog general de cărțile române*. 1 vol. 4°. București, 1865. — luat în 1875 Fev. 19.
 3. Reissenberger L. — *L'Eglise de monastere episcopale de la Kurtea d'Argis*. 1 vol. 4°. Vienne 1867. luat în 25 Fev. 1875.
 4. Carol I Domnitorul Românilor (biografie) 1 vol. 2°. București 1867. luat în 25 Fev. 1875.
 5. Cogălniceanu M. — *Cronicele României*. 3 vol. 8°. București 1872. luat în 3 Martie 1875.
 6. Siemers Clemens — *Abhandlung über d. allg. Eigenschaften d. deutschen styles*. 1 vol. 8°. Munster 1845. luat în 13 Martie 1875.
 7. Melic I. M. — *Elemente de Geometrie*. 1 vol. 8°. Iași 1869. luat în 20 Martie 1875.

8. Voltaire — *Histoire de Charles XII et histoire de Russie*. 1 vol. 12°. Paris 1841. luat în 20 Martie 1875.
- Între cei menționați în raport figurează și George Panu, Samson Bodnărescu, Grigorie Cobălcescu, Verusi, P. Paicu și prof. Grigori Crețu.

Corneliu DIMA-DRĂGAN

PRELUCRAREA ÎN GRUP A PUBLICAȚIILOR*)

Metoda aplicată în bibliotecile din R. P. Polonă

Conform definiției date în materialele de specialitate, așa-numitele *documente ale vieții sociale* sînt tipăriturile administrative și informative, ca și cele ocazionale, de propagandă, anunțurile oficiale, cărțile de adrese, reclamele, cataloagele comerciale, listele de prețuri etc. O categorie specială o formează foile volante (între 1 și 4 foi).

Aceste tipărituri au fost mult timp neglijate: necunoscîndu-li-se valoarea, ele au fost dacã nu aruncate, cel mult prelucrate fragmentar, fãrã o metodã bine conturată. Astãzi însã valoarea științificã și documentarã a lor a fost în unanimitate recunoscutã.

În mare, prelucrarea în grup prezintã urmãtoarele aspecte: determinarea, cit mai precis posibil, a tipurilor de publicații care vor fi supuse unei astfel de prelucrãri; gãsirea unor metode corecte și rapide de evidențiere a lor; stabilirea unor vedete pentru catalogul alfabetic și sistematic; elaborarea principiilor referitoare la conservarea acestor fonduri.

La Biblioteca naționalã din Varșovia prelucrarea în grup a publicațiilor a început în anul 1936, cînd a fost înființatã o secție specialã în acest scop, care a funcționat pînã în 1939.

Dupã unele intreruperi în prelucrare, în anul 1952 munca a fost reluatã în cadrul Secției de documente ale vieții sociale și de foi volante. O datã cu reorganizarea secției, s-a schimbat și vechea metodã de prelucrare, baza clasificãrii constituind-o subiectul prezentat de documente și nu instituția editoare, ca în trecut. A fost elaboratã o schemã de clasificare a materialelor, bazatã pe tematica aplicatã de *Przewodnik bibliograficzny* (bibliografia naționalã a Poloniei), din care redãm, spre o mai bunã înțelegere a metodei, un fragment:

1. Polonia popularã (publicații social-politice)

1. Construirea socialismului. Probleme generale

- Tradiții ale democrației populare
- Alianța muncitoreasc-țãrãneascã
- Frontul Național
- Femeia în Polonia popularã

etc.

Oitiva ani mai tîrziu, a fost elaboratã și o schemã pentru materialele editate în secolele XIX și XX, pînã în momentul constituirii Poloniei populare, dupã tipul primei tematici. Pentru ca cele douã scheme sã fie distincte, cifra romanã care indica în prima schemã clasa a fost cuplatã cu o literã, de exemplu:

I A Polonia (publicații social-politice)

1. Polonia — anii 1801—1831

- Probleme generale
- Ducatul Varșoviei

etc.

*) Text rezumativ al articolului intitulat *Druki opracowania grupowego* (Prelucrarea în grup a publicațiilor) și semnat de Wanda Wołńska în *Przeglad biblioteczny*, Warszawa, 36, nr. 3-4, mar-apr 1968, p. 275-309.

Redacția a socotit oportunã publicarea rezumatului acestui articol dat fiind puținatatea materialelor în limba romãnã privind prelucrarea în grup.

Caracteristici generale

În bibliotecile științifice, prelucrarea în grup se aplică foilor volante (cu 1—4 pagini) și acelor publicații nevolante care, din punct de vedere al conținutului, au un caracter de informație curentă. Se includ în prelucrarea în grup și lucrările cu autor, care au o valoare neînsemnată sau prezintă interes de scurtă durată.

Aceste materiale au următoarele caracteristici comune: 1) nu sînt destinate comerțului; 2) interesul pe care îl prezintă este de scurtă durată și trecător; 3) cei interesați în achiziționarea lor sînt relativ puțini; 4) subiectul tratat de ele este restrîns; 5) de obicei, nu sînt semnate de un autor.

Următoarele materiale intră în categoria publicațiilor prelucrate în grup: afișele și anunțurile; gazetele de perete; gazetele-foto; publicațiile de însemnătate trecătoare; calendarele de perete și de masă, calendarele informative; cărțile poștale; publicațiile referitoare la igiena, securitatea, raționalizarea muncii; tipăriturile mărunte (publicații electorale, pionieresti, religioase); unele lucrări cu autor, dar cu valoare neînsemnată sau prezentînd interes temporar: listele de prețuri și prospectele comerciale, tehnice, filatelice; cataloagele și prospectele de librărie, comerciale, turistice; cataloagele de expoziții artistice, muzeale, culturale, economice, agricole; rechizitele școlare; normele și standardele; îndrumătoarele pentru învățămîntul superior, postliceal și profesional; ghidurile economice, turistice, sportive; programele unor congrese, conferințe și ale altor manifestări; programele de teatru, de operă, de operetă, de cinema etc.; statulele organizațiilor sociale, profesionale, științifice, sportive; rapoartele unităților economice, administrative, ale instituțiilor și asociațiilor; regulamentele de ordine interioară ale întreprinderilor și instituțiilor; listele de nume de persoane și de adrese (cărți de adrese, cărți de telefoane, liste ale cîștigătorilor la C.E.C., liste de membri ai diferitelor instituții și asociații, liste ale corpului profesoral etc.); listele diverse (bibliografii de cursuri universitare; planuri economice; baremuri de calificare; evidența creșterii producției; liste ale cursurilor de cai; mersul trenurilor; tarife de cale ferată și tarife poștale; tabele cu cîștiguri la diferite loterii; liste de semințe).

Prelucrarea

Prelucrarea în grup a acestor publicații prezintă următoarele avantaje: 1) economie de muncă și timp; 2) eliberarea cataloagelor principale de un volum

mare de fișe cu vedetă comună; 3) facilitatea regăsirii lor în cataloagele speciale, sub vedete anume fixate; 4) regăsirea, sub aceeași vedetă, a tuturor publicațiilor care prezintă caracteristici comune.

Materialele supuse prelucrării în grup intră în bibliotecă în virtutea dreptului de depozit legal, pe calea achizițiilor și prin schimb de publicații.

Trierea materialelor, înlăturarea tipăriturilor de importanță întîmplătoare (formulare, chitanțiere, legitimații, bilete de loterie, etichete etc.) și a dubletelor constituie prima etapă a prelucrării. Se opresc numai tipăriturile care conțin unele explicații sau observații cu valoare informativă.

Gruparea materialelor după conținut, după tema tratată și, uneori, după forma editorială pe care o îmbracă (liste de prețuri, cataloage, calendare etc.) este a doua etapă a prelucrării.

La fel ca și în indexarea publicațiilor, și în cazul prelucrării în grup trebuie elaborată o *schemă de clasificare*, conform căreia materialul este grupat în categorii bine distincte. Se poate adopta, de exemplu, tematica aplicată de bibliografia națională. Rubricile și subrubricile acesteia trebuie notate cu semne convenționale (cifre romane, cifre arabe și litere majuscule sau minuscule), care reprezintă simbolul fiecărei teme și, în același timp, sigla cu care sînt notate documentele tratînd tema respectivă.

Clasificarea materialului, conform schemei adoptate, reprezintă etapa următoare a prelucrării. *Baza clasificării documentelor o constituie conținutul lor*. Dacă o publicație tratează mai multe subiecte ori dacă instituția editoare a publicat materiale pe diferite teme, un sistem de trimiteri bine corelate trebuie să facă o legătură clară între diferitele grupe ale tematicii. Pe fiecare publicație indexată conform schemei adoptate se scrie cu creionul, în colțul din dreapta sus, sigla rubricii în care a fost încadrată. Sub siglă se scrie anul de apariție — fie luat de pe publicație, fie stabilit de bibliotecar cu exactitate. Pe tipăriturile gen afiș, program etc. se scrie, de asemenea, și localitatea unde a avut loc manifestarea respectivă, sau dacă aceasta este greu de stabilit, localitatea de apariție (aceasta în vederea stabilirii grupelor regionale). În cazul afișelor artistice, se notează numele graficianului, pe afișele teatrelor dramatice și lirice titlul pieselor sau al operelor, pe afișele soliștilor și ale ansamblurilor străine în turnee, denumirea țărilor din care provin etc.

Etapă principală a prelucrării în grup este clasificarea pe subiecte a materialelor și nu descrierea acestora, în sensul strict al cuvîntului. *Materialele prelucra-*

te în grup nu primesc, prin definiție, descrieri individuale. Produsul final al prelucrării este un catalog, în care sînt reflectate, în ordine alfabetică, următoarele: 1) denumirile rubricilor și ale sub-rubricilor din schemă; 2) denumiri de organizații, instituții, întreprinderi editoare; 3) denumiri de localități; 4) nume de persoane; 5) forme editoriale ale publicațiilor. În afară de acest catalog alfabetic general mai pot fi organizate fișiere auxiliare pentru publicații ca: afișe, programe, manifeste.

Din procesul prelucrării iau naștere următoarele tipuri de fișe: 1) fișe pentru catalogul alfabetic general al serviciului; 2) fișe cu descrieri complementare la forma editorială: afișe, programe, prospecte etc.; 3) fișe cu descrieri complementare pentru materiale deosebit de prețioase; 4) fișe decupate din bibliografia națională; 5) fișe de trimitere; 6) fișe divizionare; 7) fișe destinate fișierelor auxiliare.

Se utilizează cartoane de format internațional, scrise pe o singură parte; în cazul în care spațiul unei singure fișe este insuficient, se completează o a doua sau mai multe fișe în suită, numerotându-le în colțul din dreapta sus și repetînd vedeta pe fiecare dintre ele.

Pe fișă, sigla rubricii și anul se trec cu creionul, pentru a facilita eventualele rectificări.

Fișele destinate catalogului alfabetic general pot conține descrieri principale sau complementare.

Fișa cu descriere principală nu reprezintă, ca cea din catalogul alfabetic, un singur titlu, ci un grup de materiale. Ea cuprinde: vedeta, data, uneori precizări suplimentare (ca statut, regulament) și sigla rubricii. Vedeta este constituită din titlul rubricii din schemă, din denumirea instituției emitente (formulată ca autor colectiv) sau din denumirea formei editoriale (de exemplu, calendare). Data precizează perioada din care provin materialele; dacă sînt din ani consecutivi, pe fișă se trec anii de limită. În măsura în care este necesar, se precizează și forma intelectuală, materială sau editorială sub care apare. Sigla rubricii în care este încadrat grupul de materiale se trece în dreapta sus. Iată câteva exemple de asemenea fișe:

Organizații internaționale	IV 5
1945 - 1949, 1952 - 1965	

Exemplul nr. 1

Asociația prietenilor copiilor	I 3 d
1946 - 1962 Statut 1958, 1959, 1961,	

Exemplul nr. 2

Calendare	XXII
1945 - 1961	

Exemplul nr. 3

Pentru publicațiile efemere (de importanță trecătoare) se alcătuiesc două feluri de descrieri: 1) descrierile în care vedeta este constituită din denumirea rubricii din schema de clasificare, cu precizarea în paranteze drepte, a caracteristicii [Publ. efemere]; descrierea mai conține: titlurile publicațiilor; denumirea editurii, locul și anul editării, iar în colțul din dreapta sus sigla rubricii:

Sărbători internaționale [Publ. efemere]	I 8 c
1. Femeia. Ziua internațională a femeii. [Edit.] Uniunea Sindicatelor. Comisia Sindicatelor. Comisia voievodală. Katowice, 1962.	

Exemplul nr. 4

Silvicultură [Publ. efemere]	XV 6
1. Notițe informative. [Editat de] Organizația regională de silvicultură. Radom, 1962.	

Exemplul nr. 5

2) descrierile în care vedeta este constituită din denumirea localității în care au fost editate materialele, adăugîndu-se în paranteze drepte caracteristica [Publ. efemere]; descrierea mai conține: titlurile publicațiilor, denumirile editurilor, data editării, siglele fiecărei publicații; locul editării, fiind scos în vedetă,

se omite din descriere. Publicațiile se înregistrează în ordine cronologică :

Varșovia [Publ. efemere]
VII 8 <i>Startul nostru</i> . [Edit.] Uniunea Sindicală a Muncii și Energiei, 1950.
IX 1 <i>TOPL, problema noastră comună</i> . 1960.
XII 2 <i>Decenii! nostru</i> . [Edit.] Întrep. transp. și constr., 1961.

Exemplul nr. 6

Se alcătuiesc asemenea descrieri pentru a ușura cititorului găsirea materialelor : după cum arată practica, se memorează mult mai ușor denumirea localității decât titlul acestui gen de publicații.

Unele publicații cu apariție periodică, socotite a putea fi supuse prelucrării în grup (rapoarte, îndrumătoare școlare, liste ale corpului didactic din învățământul superior) primesc o descriere complementară la denumirea autorului colectiv — instituția, întreprinderea sau asociația despre care este vorba în material. Descrierea mai conține : titlurile publicațiilor, denumirea editurii și formatul, iar în colțul din dreapta sus sigla rubricii în care a fost încadrată organizația respectivă după profilul specific :

Consiliul popular local Katowice	VI 2a
<i>Raport de îndeplinire a planului economic și prezentarea bugetului pe anul...</i>	
Katowice 1961	4°
R. 1961.	
1962	

Exemplul nr. 7

Programele de teatru primesc o descriere complementară la autorul operei dramatice respective. În acest caz, descrierea mai conține : titlurile pieselor (fiecare pe un rând nou) ; numele traducătorului și al adaptatorului (dacă este cazul), anul și locul apariției programului, iar în colțul din dreapta sus sigla rubricii din schema de clasificare. Pentru traducător și adaptator se fac fișe informative la această descriere. Dacă

în localitate există mai multe teatre, denumirea teatrului se specifică în formă prescurtată în cuprinsul descrierii :

Maiakovski, Vladimir	XIX 7
<i>Baia</i> . [Trad.] A. Sandauer. 1962.	
Jelenia Góra. 1964. W-wa,	
T. Klass	
<i>Ploșnițele...</i>	

Exemplul nr. 8

În cazul programelor de opere și opere, se trece în vedetă numele compozitorului, iar pentru autorul libretului se face o fișă de trimitere :

Lehar, Franz	XIX 5
<i>Țara surisului</i> . [Libr.] J. Herzer, Fr. Löhner. [Trad.] M. Fontana, K. Dost. 1962. Poznań.	
<i>Vădupa veselă</i> . [Libr.] V. Leon, L. Stein. [Trad.] J. Rzecki. 1913. Gliwice.	

Exemplul nr. 9

Fișele de trimitere sînt de două feluri : fișe întregitoare și fișe informative.

a) *Fișele întregitoare* se redactează pentru acele teme care au o grupă bine definită în clasificare, dar sînt legate, prin sfera înțelesului lor, și de alte rubrici. În vedetă se trec denumirile rubricii, urmate, pe primul rînd la mijloc, de specificația : „vezi și”, iar în cuprinsul descrierii denumirile celorlalte rubrici, însoțite de anii de apariție a materialelor care se găsesc încadrate în ele și de siglele respective :

Economie rurală. Probleme generale
vezi și
1. Probleme economice P.L. 1947 II 1
2. Construcții 1949—1953, 1958, 1961—1963 VI 4
3. Învățămînt profesional 1953—1958, 1960 XVII 5
4. Uniuni sportive 1949, 1954 XVIII 1a

Exemplul nr. 10

b) *Fișele informative* trimit de la un subiect particular (persoană, temă, instituție) la o rubrică a schemei în care au

fost încadrate publicațiile referitoare la subiectul individual. Fișe de acest gen se fac pentru: persoanele ale căror nume apar în titlul publicației sau constituie tema acesteia; autorii (dacă lucrările au autor), traducătorii pieselor de teatru; autorii și editorii de librete; graficienii (creatori de afișe artistice); organizațiile, instituțiile, întreprinderile, asociațiile; denumirile geografice; denumirile unor manifestări sau ale unor sărbători; titlurile colecțiilor sau ale publicațiilor în serie; denumirile congreselor, conferințelor, expozițiilor; denumirile schimbate ale instituțiilor și editurilor; prescurtările de denumiri de instituții etc. În vedetă se trece denumirea subiectului particular, urmată, pe primul rind la mijloc, de specificația „vezi”, iar în cuprinsul descrierii denumirile rubricilor în care pot fi găsite informații despre subiectul particular, însoțite de anii de apariție și de siglele respective:

Sărbătoarea culturii

vezi

1. Sărbători 1946—1961	I 8 b
2. Munca cultural-educativă 1956, 1961	XVII 8
3. Manifestări artistice 1956	XIX 9 a

Exemplul nr. 11

Trepkowski, Tadeusz (grafician)

1. Lupta pentru pace 1954	IV 2 a
2. Muzică 1955	XIX 5
3. Aniversări. Eliberarea Varșoviei 1955	I 7 g
4. Cinema 1948, 1954	XIX 10

Exemplul nr. 12

Tuwim, Julian (trad.) XIX 7

vezi

Griboedov, Alexandr
Prea multă mințe strică
 Labiche, Eugène
Pălăria florentină

Exemplul nr. 13

Fabrica de reactivi chimici Sliwice

vezi

Reactivi chimici. Industria chimică polonă „Sliwice”

Exemplul nr. 14

Centrala distribuției presei și publicațiilor „Mișcarea”

vezi

„Mișcarea”

Exemplul nr. 15

Foile volante deosebit de prețioase din secolele XIX și XX, pînă în momentul instaurării Poloniei populare, sînt supuse unei prelucrări speciale. Așa după cum am mai spus, pentru ele există o schemă aparte de clasificare și un catalog separat. Fișele se întocmesc conform principiilor menționate mai sus, iar unele tipărituri primesc, în afară de descrierea în grup, notițe bibliografice individuale, conform regulilor de descriere abreviată. Materialul prelucrat în grup constituie o parte a colecțiilor unei biblioteci și trebuie privit în corelație cu restul fondurilor.

Pentru a facilita orientarea cititorilor, este de dorit să se includă în cataloagele generale alfabactice, sistematice și pe subiecte, de cărți și periodice, fișe informative cu privire la componența fondurilor prelucrate în grup, de genul:

Afișe

vezi

Materiale prelucrate în grup

Exemplul nr. 16

Unele materiale supuse prelucrării în grup primesc o descriere individuală în *Przewodnik Bibliograficzny*: statutele, rapoartele, îndrumătoarele școlare, materialele pentru învățămîntul prin corespondență, publicațiile politice și sociale de însemnătate trecătoare, cataloagele de expo-

ziții, ghidurile de călătorii, dispozițiile bugetare, bilanțurile etc. Decupate din *Przewodnik Bibliograficzny* și lipite pe fișe de format internațional, descrierile bibliografice ale acestor materiale (după specificarea siglei rubricii în care au fost repartizate și a apartenenței lor la fondurile prelucrate în grup) se intercalează în cataloagele de bază ale bibliotecii, unde cititorul le poate depista ușor.

Fișele divizionare, cu o proeminență în partea de sus și confecționate din carton colorat, joacă și în catalogul prelucrării în grup un rol asemănător cu cel deținut în cataloagele alfabetice și sistematice; ele facilitează orientarea cititorilor și a bibliotecarilor în parcurgerea diferitelor rubrici.

Pentru a imprima muncii un caracter uniform și corect, lucrătorii din serviciul de prelucrare în grup trebuie să organizeze, ca instrument de muncă curent, un fișier de semnalară a cazurilor dificile sau a noțiunilor pentru care trebuie să se facă anumite precizări. În acest fișier, organizat tot pe fișe de format internațional aranjate alfabetic, bibliotecarul poate găsi, de exemplu, ce se înțelege sub „Manifestări artistice”, ce materiale trebuie clasificate sub „cataloage tehnice” „prospecte comerciale” etc. :

Manifestări artistice

Reprezentății care includ diferite genuri ale producției artistice: dans, muzică, recitări, coruri.

Exemplul nr. 17

Comerț exterior — cataloage

Cuprinde cataloage ale instituțiilor de export (Polimex, Varimex) editate, în majoritate, în limbi străine. Dacă editorul catalogului este o întreprindere industrială (Întreprinderea construcțiilor de mașini din Pomerania), atunci se face și o trimitere la cataloage de circulație națională.

Exemplul nr. 18

În *catalogul sistematic* al secției de prelucrare în grup, fișele se intercalează conform schemei de clasificare adoptate, deci în ordinea numerică și alfabetică a siglelor. Fișele divizionare poartă pe ele formularea rubricii. În cadrul aceleiași rubrici, fișele se orînduiesc alfabetic.

Cataloagele cu descrierile rezultate din prelucrarea în grup trebuie să fie amplasate în chiar încăperile serviciului respectiv, pentru că ele sînt cataloage interne, în permanent proces de completare și con-

fruntare. Tot materialul clasificat și specificat pe fișe trebuie datat: data intrării publicației în bibliotecă este deosebit de importantă, mai ales în cazurile în care materialul nu are o dată proprie de editare. Data se scrie: la broșuri în partea de sus a copertei, la afișe, manifeste sau anunțuri pe verso paginii imprimată.

Tot materialul trebuie, de asemenea, însemnat cu ștampila unității deținătoare: broșurile conform regulilor generale; foile volante și afișele pe pagina unde se termină tiparul, la mijlocul marginii inferioare; afișele artistice pe verso paginii pe care este tipărită compoziția grafică, dar și la mijlocul marginii inferioare a acesteia.

Conservarea

Materialul înregistrat, ștampilat și avînd operate notațiile necesare*) se așază în rafturi în ordinea indicată de schema de clasificare. În interiorul fiecărei rubrici, materialul se așază învers cronologic; în cazul afișelor, programelor etc., tipăriurile se împart pe ani, iar în cadrul fiecărui an în ordinea alfabetică a localităților.

Cea mai mare parte a materialului se așază și se păstrează în mape confecționate fie din două coperte de carton cu panglici lungi pentru a fi innodate, fie — mai indicat — în forma unei cutii de carton cu panglici sau cu un perete mobil; dimensiunile tipice pentru acestea din urmă sînt 38 X 28 X 5 sau 3 cm. Afișele și anunțurile rare, deosebit de prețioase, trebuie să fie păstrate în condiții asemănătoare cu cele asigurate în depozitarea materialelor grafice și cartografice.

Broșurile și foile volante se conservă în mape. O mapă nu trebuie să conțină decît materialele dintr-o singură rubrică, aranjate în așa fel încît la fundul mapei să se găsească materialul mai vechi, iar la suprafață materialul mai recent. Dacă într-o mapă trebuie să fie incluse tipăriuri de formate foarte diferite, atunci la fundul mapei se orînduiesc materialele de format mare (aranjate învers cronologic), iar la suprafață materialele de format mic (orînduite tot învers cronologic).

Programele de teatru se organizează întîi cronologic, apoi în cadrul fiecărui an după localități, în cadrul fiecărei localități după denumirea teatrului, iar în cadrul fiecărui teatru în ordine alfabetică, după numele autorilor dramatici reprezentații sau după denumirea reprezentației. Normele, stasurile, denumirile de patente se așază în mape, în cadrul fiecărei rubrici, în ordinea indicată de simbolul lor.

*) Se trec cu creionul: tema, anul, locul, sigla publicației.

Materialele prelucrate în grup se depozitează în rafturi în ordinea dictată de schema de clasificare adoptată. Este deci o așezare tematică, care impune rezervarea unor locuri libere, de creștere, la fiecare rubrică și mutări succesive ale materialelor. Mapele se așază fie orizontal, fie vertical, în funcție de înălțimea polițelor.

Publicațiile cu volum mare (cărțile de telefon, ghiduri cu adrese utile, mersul trenurilor, listele de prețuri și cataloagele comerciale sau tehnice) se aranjează după prelucrare direct pe rafturi, în cadrul rubricilor corespunzătoare, în ordine cronologică și după localități. Listele de prețuri și cataloagele comerciale încadrate la rubrica „Comerț” și la subgrupele corespunzătoare se așază în depozit în ordinea alfabetică a denumirilor instituțiilor editoare (Ministerul Economiei Comunale, Ministerul Industrii Miniere și Energetice etc.). În rubricile care cuprind instituții editoare subordonate unui for central, ordinea este dictată — în cadrul fiecărei instituții centrale — de inițiala denumirii instituțiilor subordonate (în subrubrica rezervată Ministerului Comerțului Interior, materialele vor fi grupate în ordinea alfabetică a direcțiilor și unităților subordonate: Direcția centrală a comerțului mobilei, Direcția centrală a comerțului de textile, Întreprinderea de comerț pentru articole de galanterie etc.). În cadrul fiecărei instituții editoare, materialele se organizează fie conform numerelor de ordine indicate pe ele (tariful nr.), fie în ordinea alfabetică a titlurilor.

Publicațiile care primesc suplimentar o descriere individuală în catalogul general al bibliotecii, dar fac parte din categoria materialelor prelucrate în grup, se păstrează în mapele rezervate rubricilor respective, laolaltă cu celelalte materiale din grupă.

Materialele supuse prelucrării în grup sînt puse la dispoziția cititorilor pe baza unui formular obișnuit de lectură, în sălile bibliotecii. Împrumutul lor acasă este mult limitat, fotocopia sau microfilmul înlocuind cu succes, mai ales în cazul foilor volante, al manifestelor etc., împrumutul originalului.

Unitatea statistică în prelucrarea în grup este fiecare publicație, indiferent de volumul ei. În raportul statistic lunar se trec: numărul publicațiilor clasificate și menționate pe fișe; numărul dubletelor și al unităților de prisos.

Fără îndoială că practica prelucrării în grup a publicațiilor va perfecționa și desăvîrși metodele de punere în valoare a acestor publicații. Abundența lor a creat o necesitate pregnantă în această privință.

Traducere și prelucrare de
Eugenia ȘTEFAN și N. CULEA

DE PESTE HOTARE

1972 —

Anul internațional
al cărții

Cea de-a XVI-a sesiune a Conferinței generale a UNESCO a aprobat în unanimitate propunerea ca anul 1972 să fie proclamat ANUL INTERNAȚIONAL AL CĂRȚII. Scopul acțiunilor ce vor fi întreprinse cu ocazia acestei celebrări este acela de a se atrage în mod cu totul special atenția marelui public, ca și guvernelor și organizațiilor internaționale, asupra rolului cărții în societate. În acest sens, tema adoptată, devenită deviză sub care se va desfășura Anul internațional al cărții, este **CĂRȚI PENTRU TOȚI** (potrivit traducerii din engleză — **Books for all** — sau din franceză — **Des livres pour tous**).

Hotărîrea că anul 1972 să fie proclamat un internațional al cărții a fost determinată de importanța tot mai mare pe care o dobîndește cartea astăzi în societate. Cărțile constituie astăzi unul din principalele mijloace de largă informare. Grație progreselor remarcabile ale tehnicilor de producere și de difuzare, s-a ajuns să fie puse la dispoziția unui public mereu mai mare cărți de bună calitate și la prețuri convenabile. A rezultat în acest fel o adevărată „revoluție a cărții”. În același timp, numărul cititorilor de cărți s-a multiplicat rapid. Creșterea importantă a populației, extinderea învățămîntului și mărirea duratei timpului liber dedicat activităților de loisir au lărgit piața de desfacere a cărții. Cărțile au devenit mai accesibile

grație înnoirii sistemelor de difuzare și extinderii serviciilor de bibliotecă, în special a celor asigurate de bibliotecile publice și școlare. Această transformare a rolului cărții a coincis cu înmulțirea mijloacelor de comunicare așa-zise „electronice” (radio și televiziune). Totuși, în cadrul acestei dezvoltări generale, influența cărții s-a menținut și, mai mult, s-a întărit. **Cartea rămâne, printre toate mijloacele de informare existente, instrumentul esențial de cunoaștere.**

Aceste teze asupra rolului cărții au suscitat un interes din ce în ce mai viu și au determinat preocupări constante din partea UNESCO în vederea organizării unor acțiuni în favoarea cărții. Acestea au culminat cu reuniunea din 18—20 martie 1970, consacrată consultării colective asupra activităților ce vor fi întreprinse sub egida **Anului internațional al cărții**, la care au participat experți ai următoarelor organizații internaționale: Comunitatea internațională a asociațiilor de librari (CIAL), Confederația internațională a societăților de autori și compozitori (CISAC), Federația internațională de documentare (FID), Federația internațională a asociațiilor de bibliotecari (FIAB) și Uniunea internațională a editorilor. Liniile principale ale programului întocmit în comun cu acești prilej au fost aprobate, în octombrie 1970, de delegații a 125 de state membre, în cadrul sesiunii a XVI-a a Conferinței generale a UNESCO.

Potrivit programului aprobat, UNESCO va lua o serie de inițiative în următoarele patru domenii: **încurajarea activităților de redactare și de traducere a lucrărilor, ținându-se seamă de dreptul de autor; producerea și difuzarea cărților, înțelegând aici și dezvoltarea bibliotecilor; extinderea obiceiurilor de lectură; folosirea cărților în educație, pentru înțelegerea internațională și cooperare în apărarea păcii.** În ceea ce privește **producerea și răspindirea cărților**, sînt menționate măsuri ca: creșterea producției și a difuzării cărților în țările în curs de dezvoltare; dezvoltarea circulației cărților în interiorul fiecărei țări; înlesnirea fabricării cărților în special grație unei mai bune aprovizionări cu hîrtie și perfecționării tehnicilor artei tipografice; formarea personalului pentru industria cărții; sprijinirea dezvoltării bibliotecilor și a centrelor de documentare de toate genurile; dezvoltarea serviciilor

naționale de bibliotecă și de documentare, ca și a instrumentelor bibliografice, în special a bibliografiilor curente naționale și regionale; stimularea cercetărilor relative la cărți; multiplicarea textelor de lectură pentru uzul noilor alfabetizați; mărirea producției de carte în limbile naționale; înlesnirea confruntării experiențelor referitoare la producția și difuzarea cărților ieftine destinate maselor.

În documentul oficial pentru pregătirea sesiunii a XVI-a a Conferinței generale a UNESCO au fost cuprinse o seamă de recomandări privind activitățile care vor putea fi întreprinse în fiecare țară în cadrul **Anului internațional al cărții**. Conferința generală a UNESCO se adresează guvernelor, comisiilor naționale și altor organisme naționale, recomandînd, printre altele: proclamarea de către guverne a **Anului național al cărții**; emiterea, de către administrațiile naționale ale poștei, a unor timbre comemorative; încorporarea, de către autoritățile de învățămînt, a temelor **Anului internațional al cărții** în programele școlare și studierea mai aprofundată a posibilității de asigurare a distribuției gratuite a manualelor școlare și de dezvoltare a producției acestora; organizarea, în 1972, a unui „recensămînt al cărților”, care să se integreze eforturilor depuse în lumea întreagă în vederea reunirii informațiilor de orice fel asupra cărților; necesitatea interesării cu totul speciale a guvernelor și a altor autorități în privința dezvoltării rețelelor și serviciilor de bibliotecă; depunerea unor eforturi speciale, din partea serviciilor naționale de presă, de radio și de televiziune, în favoarea cărților și a lecturii, acordîndu-se un spațiu mai larg criticii cărților și organizîndu-se concursuri, întîlniri cu autori etc.; inițierea unor cursuri de formare, a unor reuniuni și a unor vizite ale tinerilor, făcîndu-se apel la concursul specialiștilor în tehnicile moderne ale producției de carte.

Organizațiile neguvernamentale, ale editorilor, ale librarilor, ale autorilor și compozitorilor, ale bibliotecarilor și documentariștilor, vor putea să consacre în întregime reuniunile lor anuale din 1972 **Anului internațional al cărții**. Astfel, Federația internațională a asociațiilor de bibliotecari (FIAB) a hotărît deja ca cea de-a 38-a sesiune a Consiliului general, care se va ține la Budapesta, să se des-

fășoare sub însemnul Anului internațional al cărții.

O seamă de recomandări mai sînt adresate organizațiilor profesionale, cu privire la trecerea anumitor acțiuni cu caracter permanent ale acestora sub egida Anului internațional al cărții. Este dată exemplul, printre altele, și acțiunea de standardizare a datelor bibliografice (numerotarea standardizată a cărților, catalogarea prin participare, catalogarea automatizată etc.), care va putea fi încurajată cu prilejul Anului internațional al cărții.

Reproducem, în încheiere, recomandările pentru bibliotecari și documentariști:

— Anul internațional al cărții va putea să dea loc unor campanii care să vizeze dezvoltarea folosirii bibliotecilor și va trebui să determine susținerea acestei acțiuni de către organele competente, atît publice cît și particulare, pe plan național sau local.

— Se va putea pune la punct, în 1971, un prototip de bibliotecă de mărime mijlocie, propriu a fi instalată, în timpul Anului internațional al cărții, în diferite regiuni; activitatea ei va putea face obiectul unei îndrumări speciale.

— Anul internațional al cărții va putea să ofere prilejul de a aduce la zi și de a reedita în mai multe limbi broșura publicată de UNESCO, intitulată „Biblioteca publică — forță vie în serviciul educației poporului”.

— Bibliotecile vor trebui să profite de Anul internațional al cărții pentru a atrage atenția publicului asupra importanței cărților de-a lungul vremurilor și asupra rolului acestora în civilizația modernă.

— Bibliotecarii vor trebui să vegheze asupra folosirii largi a cărților în centrele comunitare și să colaboreze cu celelalte organe care se ocupă de activitatea culturală.

— Bibliotecarii vor putea, în colaborare cu membrii altor profesii, să centralizeze anumite activități pentru Anul internațional al cărții (săptămîni sau zile ale bibliotecilor, expoziții de cărți etc.) și să pună la dispoziție localurile necesare.

— În 1972, sistemele de schimb între biblioteci din diferite țări (schimburi între biblioteci naționale, între biblioteci universitare etc.) vor putea face obiectul unui studiu care să urmărească determinarea situației în această latură de activitate și a neajunsurilor ce vor trebui să fie remediate.

G.V.

lucrări de specialitate

Bostan, Constantin și Ciucă, Valentin. **GH. TEODORESCU-KIRILEANU. Contribuții documentare. Piatra Neamț; 1970. 209 p. cu ilustr. (Biblioteca documentară „B. T. Kirileanu”)**

La 13 noiembrie 1970 se împlinesc zece ani de la moartea cărturarului român G. T. Kirileanu. În întîmpinarea comemorării, doi prieteni, Constantin Bostan și Valentin Ciucă, îndemnați de sentimentul venerației, au întreprins publicarea unui volum închinat vieții și operei sale.

Personalitatea lui multilaterală este analizată sub toate aspectele în capitole separate. Folcloristul este prezentat în capitolele închinată activității la revista *Șezătoarea* din Fălticeni, a cărei apariție a sprîmînt-o de-a lungul a 37 de ani și la revista *Ion Creangă* din Birlad, în cel intitulat *Preocupări de lexicografie populară* și în cuprinzătorul și inspiratul *Etcaetera*. Editorului i se dedică un întins capitol în care este relevată profunda cunoaștere a vieții și operei singurului autor editat de el, a lui Ion Creangă, căruia i-a închinat cinci decenii de studiu. Credem că poate și trebuie consacrat calificativul de *creangolog* propus de autori, pe care cine altul, dacă nu G. T. Kirileanu l-ar merita mai mult? Autorii luorării relevă munca uriașă și perseverență a editorului, mai întîi pentru a urmări manuscrisele lui Creangă și mai apoi pentru a le publica fără nici o alterare a limbii acestuia. Kirileanu însuși mărturisește, în cuvinte scoase parcă dintr-o poveste, cîte greutăți a întîmpinat la începutul căutărilor sale: „Și întrebasesem eu în dreapta și în stînga ca să aflu unde să fie manuscrisele rămase de la Creangă, dar nu găscam pe nime să-mi știe spune ceva.”

În critica adusă ediției serierilor lui Creangă din 1902, îngrijită de Ilmie Chendi și St. O. Iosif și celei populare, scoasă în același an în colecția tipografică Șaraga, pe lîngă observații pertinente, face și in-

dreptățile cuvenite, cu meticulozitatea unui neobosit cercetător, bun cunoscător al graiului „dulce și ușor” al lui Creangă. Admirația, respectul și marea dragoste pentru soțiorul humuleștean pe care l-a cunoscut personal, l-au îndemnat să nu înceteze nici o dată cercetările pentru cunoașterea vieții și operei lui, punind mereu în circulație date personale noi și însemnări scoase din documente și din cărțile lui despre care însuși spunea: „Am cercetat apoi și printru cărțile rămase de la Creangă la casa unde a murit, căci el avea obiceiul să scrie pe filele cărților fel de fel de însemnări. Am copiat cu luare aminte toate însemnările acestea și din ele voiu pomeni și voiu înșira aici câteva în interesul cunoașterii lui Creangă”.

În subcapitolul *Glosarul scrierilor lui Creangă* autorii reproduc o listă a cuvintelor explicate de Creangă însuși, dar cu completări făcute de G. T. Kirileanu. Acest exemplu — și bine au făcut autorii că l-au publicat în întregime — ar fi suficient pentru aprecierea contribuției lexicografice a cărturarului pietrean la o mai bună înțelegere și o mai deplină savoare a operei lui Ion Creangă.

Ultima parte a volumului aduce imagini din viața cărturarului. Un șir de portrete ne arată opera timpului asupra trăisăturilor lui, din copilărie și până în col de al nouălea deceniu al vieții sale. Câteva reproduceri după însemnările lui Creangă, o dedicație autografă a lui Jean Butiere completează ilustrația cărții. (De ce oare, printre ele, nu s-a găsit loc și pentru o cit de mică însemnare făcută de mîna lui Kirileanu?)

Lucrarea lui C. Bostan și V. Ciucă pe care ei o numesc, în particular, micromonografie, nu se poate defini ca atare și nici nu se poate încadra într-o categorie bine conturată de lucrări. De aceea este salutar subtitlul cărții *Contribuții documentare* care lasă orioidn pe cale deschisă spre îndreptări și adăugiri pe care le va provoca, sîntom siguri, însăși apariția ei.

Cartea este o valoroasă contribuție la cunoașterea lui G. T. Kirileanu și nu ne îndoiim că ea va fi primită cu interes pe întreg teritoriul țării date fiind întinsele lui relații de colaborare care i-au purtat numele în toate provinciile. Tocmai de aceea ne îngăduim să recomandăm autorilor ca, la o eventuală ediție nouă, să caute o formulă redacțională mai fericită pentru delimitarea contribuției lor personale de ceea ce constituie izvor și document original pentru că, în economia actuală a volumului, cititorul este pus să treacă mereu de la text la citat și uneori simte nevoia să recitească pasajul pentru a nu rămîne confuz.

L. B.

Kluth, Rolf. **GRUNDRISS DER BIBLIOTHEKSLEHRE**. Wiesbaden, Otto Harrassowitz, 1970, VIII + 372 p.

Teoretician apreciat pentru ideile sale moderne privind integrarea bibliotecilor în sistemul informațional mondial, Rolf Kluth ne expune într-un compendiu bine echilibrat rezultatele reflecției și eforturilor sale într-un domeniu care își caută locul și căile de realizare în profunda revoluție contemporană a fixării, sistematizării și valorificării informațiilor.

Se știe că dintre toate structurile chemate să se integreze științei și practicii comunicării, realități primordiale oricărei activități contemporane — pentru că informarea primează deciziei și decizia primează acțiunii —, bibliotecile sînt confruntate de cele mai numeroase dificultăți, de cele mai numeroase rămăneri în urmă. Cele mai mari *bănci de date* pe care ni le-au lăsat știința, tehnica, activitățile de creație spirituală de pînă ieri au fost concepute, în ce privește organizarea și funcționarea lor, după criterii depășite astăzi. În epoca în care problema fundamentală este crearea unui sistem internațional de informatică, devotații unor imense depozite de informații — ne referim la marile biblioteci ale lumii — se întreabă pe bună dreptate cum vor reuși să adapteze complexul dar învechit lor instrument la noile exigențe ale unei circulații a cunoștințelor reglementată de cibernetică și computați. Dacă Rolf Kluth nu dă răspunsuri definitive acestor chestiuni, el ne ajută prin lucrarea de care ne ocupăm să facem un pas înainte spre o asemenea rezolvare a problemei bibliotecilor.

Manualele de biblioteconomie apărute în Occident în ultimele decenii au creat, prin structura și concepția lor, un adevărat tip olasic al acestui gen de literatură tehnică. El este dictat de trei realități specifice bibliotecilor din acea parte a lumii, pe care autorii de manuale încearcă să le impace în economia lucrărilor alcătuite și în formația specialiștilor cărora acestea le sînt adresate. Este vorba, mai întii, de o tradiție îndelungată, impunătoare, a bibliotecilor ca instituții. Administrarea unor fonduri de cărți și manuscrise organizate după structuri învechite, greu de modificat, de adaptat la cerințele și tehnicile moderne, ridică probleme dintre cele mai complicate. Oricît i-ar repugna bibliotecarului apelul la norme și metode de mult perimate, el va face apel la ele, pentru că numai astfel poate valorifica fonduri greoaie, dar atît de folositoare în special pentru cercetările din științele sociale și umane. A doua preocupare a autorilor acestor manuale este valorificarea metodelor și mijloacelor noi de organizare și administrare a bibliote-

ciilor. Biblioteconomia înregistrează anual inovații de ordin tehnic sau de concepție, menite să faciliteze și să raționalizeze continuu teaurizarea cunoștințelor și maximele folosire. A treia problemă derivă din fenomenul contemporan al exploziei și internaționalizării informațiilor. Administrarea oricărei biblioteci presupune astăzi conceperea ei în cadrul larg al rețelei naționale și internaționale căreia îi este integrată; de asemenea, presupune viziunea elastică și dinamică fără de care bibliotecă încetează repede să fie un organism viu, permanent adaptat producției de informații pe care o păstrează și valorifică. Iar din aceste trei exigențe rezultă tipul de manuale la care ne referim: ele acordă un spațiu neașteptat de mare bibliotecilor de tip vechi și normelor lor de organizare; ele fac eforturi eroice de integrare a bibliotecilor de diverse tipuri de activități multilaterale contemporane; în capitole anume ele încearcă să dea cititorilor imaginea rețelelor naționale și internaționale de biblioteci cu care aceștia vor avea, în principiu, să colaboreze. Pe fundalul acestui plan laborios se profilează clasicul prin excelență *Manual de știință a bibliotecilor* al lui Milkau (Leipzig-Wiesbaden, ed. a 2-a, 1952—1965).

Fără a ignora tradiția studiilor biblioteconomice, Rolf Kluth a rezistat ispitelor mai sus menționate, hotărât să scrie o carte nouă, prilej de reflecție pentru bibliotecarii de pretutindeni din vremea contemporană. Așa că, el nu consacră prea mult spațiu noțiunilor clasice, pentru a trece repede la abordarea dintr-un punct de vedere nou a problemelor bibliotecilor de azi. Cercetătorii din domeniul sociologiei lecturii și informaticii vor avea de profăiat tocmai de ceea ce urmează din cartea lui Kluth. Cei care cred în posibilitatea unei abordări structuraliste a chestiunii bibliotecilor vor trebui, de asemenea, să întârzie asupra acestor pagini.

Rolf Kluth concepe bibliotecă drept o parte a sistemului de informare, iar biblioteconomia, un capitol al științei comunicării, ceea ce situează activitatea ce ne interesează în aceste considerații în locul său cel mai potrivit, cel mai actual. Asupra paginilor 21—31 (*Știința și Cultura*) avem firește rezerve (autorul gândește altfel funcțiunile istorice sau contemporane ale bibliotecilor în ce privește societatea și individul). Ni se pare, în schimb, deosebit de nuanțată viziunea lui Rolf Kluth despre biblioteci integrate diferitelor sectoare ale sistemului informațional (național, teritorial, universitar, orășenesc etc.), fapt din care decurge structura acestora. Un capitol remarcabil ca precizie și expunere (p. 89—102) tratează despre „structurologia” bibliotecilor (*Strukturlehre*) în raport cu beneficiarii,

fondurile de publicații, valorificarea etc. acestor biblioteci. Structura este în principiu statică — observă autorul (p. 89) —, dar în realitate ea suferă continuu modificări determinate de factorii care o condiționează. Așa, de exemplu, creșterea numărului beneficiarilor, creșterea volumului de publicații etc. obligă la readaptări ale structurii. *Categoriile și Sistemele* de biblioteci reprezintă alte capitole (*Kategorienlehre, Systemlehre*, p. 102—109). În *Biblioteconomia teoretică* (p. 42—114), autorul nu face aici biblioteconomia descriptivă a tehnicilor muncii de bibliotecă (așa-numita *Bibliotheksweisen*), ci expune numai principiile și rațiunile fiecărei activități, fiecărui sector al acestei munci.

În capitolul de *Kategorienlehre*, Kluth atrage pe bună dreptate atenția asupra *categoriilor de cititori* (p. 105—109). Este o invitație la ieșirea din tehnică spre latura umanistă a muncii de bibliotecar la care simțem extrem de sensibili. Chiar dacă observațiile sau recomandările capitolului sînt generale, reținem indicația, importantă într-un manual, de a acorda toată atenția categoriilor de cititori din bibliotecile noastre, în numele unei experiențe, așa cum arată autorul, universale. Importantă ni se pare, de asemenea, informația privind *Sistemul mai multor biblioteci naționale* (p. 227—230). Țările de mare și multiplă tradiție culturală au adoptat acest sistem care ar putea și la noi să pună capăt unei sterile dispute între Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România și Biblioteca Centrală de Stat. Spațiul culturii românești ni se pare destul de vast pentru a justifica existența a două biblioteci naționale.

Dacă în descrierea bibliotecilor de tip vechi autorul este obligat să se mărginească la a propune soluții pentru adaptarea lor la exigențele moderne, spiritul realist al cărții apare din plin atunci cînd este vorba de conceput și realizat biblioteci noi, indiferent de tip. Faptul este deosebit de evident în capitolul al III-lea (*Biblioteconomie aplicată*, p. 115—158). Deși restrîns în raport cu celelalte capitole teoretice, remarcăm continua preocupare de a considera bibliotecile potrivit concepției atât de moderne a „sistemelor deschise”. Ele trebuie astfel planuite de la bun început, încît să nu se anchidozeze niciodată, să poată fi mereu readaptate potrivit cerințelor sectorului pe care trebuie să-l informeze. Recomandăm în acest sens studierea atât de instructivă a paragrafului III. 6 (*Construcția bibliotecii*, p. 145—152), în care aflăm atîtea sugestii folositoare pentru oricine are de analizat și repartizat funcțional spațiul bibliotecii. Autorul distinsese deja între „biblioteci închise” și „biblioteci deschise” (p. 99). Dacă în formula clasică spațiul unei bi-

bliotecă este împărțit în trei (depozite, administrație, beneficiari), „biblioteca deschisă” are ca principiu structural „coordonarea funcțională a spațiului”. Același spirit realist apare în considerațiile privind personalul bibliotecii, instrumentele de evidență, compunerea fondului, sacrificarea publicațiilor perimate.

Față de interesul cu care am citit primele trei părți ale lucrării, ultima (*Biblioteconomia comparată*, p. 275—363), o prezentare a particularităților de organizare ale bibliotecilor din diverse părți ale lumii, este, cum autorul însuși arată în introducere, lacunară și faptul se explică prin însăși bibliografia, altfel foarte bogată (848 de referințe!), din care literatura privind bibliotecile dintr-o serie de țări (printre care și a noastră) lipsește. Fără a scădea meritul acestui capitol care ne rezumă progresele biblioteconomice ale unor țări pioniere în acest domeniu. am dori ca într-o viitoare ediție a cărții lacuna să fie completată. Observăm că în bună parte răspunderea revine și acelor școli bibliologice care nu-și comunică îndeajuns realizările, introducându-le cum se cuvine în circuitul internațional al informării. Autorului îi rămâne însă calea contactelor directe cu specialiștii din țările despre care nu a găsit în literatura parcursă suficiente date.

Lucrarea lui Rolf Kluth comunică, în afara bogatei experiențe și a temeinicelor reflecții ale autorului, încrederea sa mare în caracterul științific și exigențele științifice ale biblioteconomiei. Dacă un Milkau sau Leyh, pentru a cita compatrioții ai autorului, vedeau în biblioteconomie o activitate în primul rînd practică, specialistul din Bremen are convingerea că ea este o adevărată știință, cu domeniu specific, cu principii și metode proprii. Atitudinea lui Rolf Kluth este mereu mai mult împătășită de bibliotecarii contemporani și corespunde unei realități determinată de dezvoltarea științifică și tehnică a secolului nostru: nici o activitate nu mai poate fi concepută azi empiric sau artizanal. Dar mai ales informarea și în cadrul ei biblioteconomia nu-și pot împlini funcțiunile esențiale în progresul științific și tehnic decît studiate și organizate pe bazele științei celei mai moderne.

Virgil CÂNDEA

Jediná cesta. Výběrová bibliografie k 50 výročí Č.S.S.R. [Un singur drum. Bibliografie selectivă, alcătuită cu ocazia celei de a 50-a aniversări a R. S. Cehoslovacei]. Praha, Městská knihovna, 1968. 247 p. + 16 f. pl.

Alcătuită de un colectiv al Bibliotecii orașenești din Praga, bibliografia închinată celei de a 50-a aniversări a R.S. Cehoslovacei

continuă o serie de lucrări bibliografice ocazionale, din care amintim: *40 de ani ai Partidului Comunist* (1961), *20 de ani ai Republicii Socialiste Cehoslovace în literatură* (1965), *Februarie 1948 în literatură* (1968).

Volumul de față cuprinde înregistrarea a aproape 1200 de lucrări, conținutul acestora fiind redat în mod succint, sub forma unor scurte adnotări. Materialul bibliografiat este împărțit în trei mari capitole: I. *Bibliografie selectivă a literaturii beletristice cehă și slovacă din anii 1918—1967*; II. *Bibliografie selectivă a literaturii științifice din anii 1918—1967*; III. *Muzica, teatrul și filmul în Cehoslovacia, între anii 1918 și 1967*.

Primul capitol este structurat în 11 grupe de lucrări în proză și 2 grupe consacrate volumelor de versuri, fiecare grupă avînd un titlu, ca de pildă: 1) *Statul nostru s-a născut în luptă*; 2) *Se întărește lupta de clasă*; 3) *Pentru apărarea Republicii*; 4) *Drumul este deschis* etc.

Lucrările din cel de-al doilea capitol sînt împărțite în 7 grupe, iar în ceea ce privește capitolul al III-lea, în cuvîntul introductiv al volumului se arată că acesta cuprinde cele mai reprezentative creații ale artei cehoslovace, reflectînd atît evenimentele istorice, cit și o seamă de probleme actuale — sociale, de etică și de morală comunistă.

În tehnica de realizare a acestei bibliografii rețin atenția două aspecte deosebit de interesante. Dat fiind caracterul de comandare al bibliografiei, în redactare au fost folosite descrieri prescurtate, în care se remarcă atît folosirea unui număr mai mic de elemente de descriere, cit și a abrevierilor — pentru denumirile localităților de apariție și a editurilor, cit și pentru domeniile de cunoștințe. Explicarea acestor abrevieri se află la începutul volumului, după *Introducere* (p. 7—8). Al doilea aspect se referă la folosirea de ilustrații în volum, între paginile 224 și 255 aflîndu-se inserate 16 file cu reproduceri foto ale copertelor unor lucrări cuprinse în bibliografie.

Volumul se încheie cu un indice de autori și unul de titluri ale lucrărilor prezentate.

Completată cu o bibliografie selectivă, intitulată *25 de ani ai Cehoslovaciei socialiste*, incluzînd publicații în proză și în versuri, partituri muzicale, precum și opere dramatice apărute în perioada ianuarie 1968—decembrie 1969, volumul *Un singur drum* prezintă o lucrare bibliografică de valoare și de ținută, care vine să înlesnească cititorilor accesul spre cele mai bune cărți despre lupta pentru libertate a popoarelor ceh și slovac, despre năzuințele lor și unitatea de nezdruincat în jurul partidului comunist, pe drumul desăvîrșirii construcției socialiste.

Constanța GOMOIU

FIȘIER

CENTENARUL LENIN ÎN LITERATURA SOCIAL-POLITICĂ DIN ROMÂNIA *

În 1970 omenirea progresistă a aniversat Centenarul nașterii lui Vladimir Ilici Lenin. Discipol și continuator al lui Marx și Engels, Lenin a intrat în istorie ca o personalitate de o neobișnuită forță creatoare, ca spirit revoluționar în știință și practică, ca gânditor și conducător revoluționar al proletariatului.

Pentru comuniștii români, ca și pentru omenirea progresistă de pretutindeni, sărbătorirea centenarului a fost un prilej de a aduce un călduros omagiu marelui Lenin.

Printre numeroasele lucrări consacrate aniversării semnalăm trei lucrări de valoare care se inscriu în vasta operă a Partidului Comunist Român de răspindire a marxism-leninismului în țara noastră și anume: *Lenin văzut de români*, *Lenin și România*, *Lenin în conștiința intelectualilor din România*.

Lenin văzut de români este o culegere de documente apărută în Editura politică sub îngrijirea Institutului de studii istorice și social-politice de pe lângă C.C. al P.C.R.

Lucrarea cuprinde, în partea întâi, documente de arhivă și de presă din perioada 1897—1944 privitoare la activitatea și personalitatea lui Lenin. Sunt incluse aici scrisori trimise de Lenin unor militanți revoluționari români — Dobrogeanu-Gherea, I. C. Frimu, precum și materiale despre Lenin de autori străini, apărute în ziarele „United Press”, „Daily Herald”, „Frankfurter Zeitung”, „Daily News”, „Manchester Guardian”, semnate de personalități ca Bernard Shaw, George Lansbury ș.a. și reproduse de presa muncitorească din țara noastră.

Partea a doua a lucrării, intitulată *Amintiri*, cuprinde articole despre Lenin ale unor militanți din mișcarea muncitorească din România care l-au cunoscut sau au discutat cu el: N. D. Cocea, M. Gh. Bujor, Victor Eftimiu, Al. Dobrogeanu-Gherea etc.

O serie de documente se referă la activitatea desfășurată de I. C. Frimu, I. Nădejde-Armașu, C. Z. Buzdugan, Gh. Cristescu și alții pentru transportarea prin țara noastră a literaturii revoluționare ruse, în special a ziarului „Iskra” prin intermediul căruia erau răspândite ideile lui Lenin.

Volumul este completat de o listă biografică cu lucrările lui Lenin publicate integral sau parțial în România pînă în 1944.

Lenin și România — autori dr. Augustin Deac și Ion Ilincioiu — a apărut în Editura militară.

Lucrarea este împărțită în capitole scurte intitulate sugestiv: „Lenin: eu plec în România”, „Prima întâlnire a reprezentanților mișcării socialiste din România cu Lenin”, „Prima scrisoare a lui Vladimir Ilici adresată socialistilor români”, „Propagarea leninismului în anii de după crearea Partidului Comunist Român” etc.

Așa cum este concepută, cartea prilejuiește de la bun început o trecere în revistă a dezvoltării mișcării muncitorești și socialiste în România în a doua jumătate a secolului al XIX-lea, a legăturilor cercurilor socialiste românești din București, Galați, Iași, Tulcea, Ploiești cu revoluționarii ruși.

Lucrarea continuă înfățișând dezvoltarea mișcării muncitorești și socialiste din țara noastră, a legăturilor sale cu bolșevicii și cu Lenin pînă la crearea Partidului Comunist Român și se încheie cu evocarea figurii lui Lenin și propagarea leninismului după ilegalizarea P.C.R.

La sfîrșitul culegerii sint adăugate cîteva reproduceri după diferite documente care atestă legăturile revoluționarilor români cu Lenin, răspindirea leninismului în țara noastră încă de la apariția sa.

Lenin în conștiința intelectualilor români a apărut în Editura Dacia din Cluj. Volumul cuprinde scrieri referitoare la Vladimir Ilici Lenin ale unor intelectuali de vază din România, după 1944. Din lucrare se degajă receptivitatea intelectualilor români față de personalitatea și ideile lui Lenin.

Culegerea cuprinde o gamă largă de genuri literare, de la tabletele argeziene la studii, eseuri, însemnări evocatoare.

* *Lenin văzut de români*. Buc., Editura politică, 1970, 673 p. — Deac, Augustin și Ilincioiu, Ion *Lenin și România*. Buc., Editura militară, 1970, 247 p. + 3 pl. facs. — *Lenin în conștiința intelectualilor români*. Buc. Editura Dacia, 1970, 252 p. + 4 pl. facs.

Tematica textelor este variată: teoria revoluției, lingvistică, filozofie, estetică, istorie, sculptură.

Sînt reunite în culegere nume de prestigiu: Tudor Argezi, George Călinescu, Geo Bogza, Demostene Botez, Boris Caragea, Radu Beligan, Tudor Bugnariu, N. D. Cocea, Miron Constantinescu, P. Constantinescu-Iași, Constantin Daicoviciu, Ionuț Iordan, George Ivașcu, Ion Jalea, Lucrețiu Pătrășcanu, Mihail Ralea, Șerban Țițeica și alții.

Și această culegere încorporează reproduceri după unele reviste social-culturale și literare în paginile cărora au fost prezentate personalitatea și gândirea lui Lenin.

Cele trei lucrări omagiale răspund pe deplin cerințelor diferitelor categorii de cititori. Prin tematica lor pot deopotrivă veni în sprijinul celor ce doresc să-și întregască cunoștințele despre personalitatea lui Lenin, a celor ce studiază istoria mișcării muncitorești din țara noastră, a tinerilor care iau contact pentru întâia oară cu învățătura marxist-leninistă.

Aurora ROȘCA

Francisc Albert. **DIALOG CU TIMPUL LIBER.** Buc., Editura politică, 1970. 279 p. (Biblioteca de filozofie și sociologie).

Este plăcut pentru cei care l-au întâlnit pe Francisc Albert în paginile *Revistei bibliotecilor* să regăsească numele acestuia pe coperta unui atât de sugestiv intitulat volum.

De la „Otium-ul“ latinilor și pînă la atât de larg uzitatul neologism „loisir“ al sociologilor contemporani, timpul liber a suscitat atenția poate nu atât a celor care au beneficiat din plin de el, cît mai ales a celor care l-au rîvnit, dar au găsit... doar rîgaz pentru a-l gîndi și supune analizei. În pumea de astăzi, paradoxală în multe din datele fundamentale ale existenței sale, subiectul acesta devine cu atât mai actual și mai disputat cu cît perspectiva sporirii timpului liber al omului nu generează — se pare — automat și cele mai bune formule pentru utilizarea lui. În orînduirea socialistă, organizarea rațională a timpului liber nu este doar o chestiune particulară, ci a devenit o problemă de stat, la care se raportează numeroase activități sociale și culturale, indeletniciri individuale și de grup.

Sprijinindu-se pe datele și concluziile celor mai recente anchete internaționale și ale cercetărilor întreprinse în diverse țări, lucrarea lui Francisc Albert realizează o analiză comparativă care — punînd în evidență seriozitatea investigației efectuate asupra unui mare număr de subiecți

— oferă elemente dintre cele mai utile unei abordări realiste a problemei timpului liber la noi.

Accepția teoretică a timpului liber — etalată într-un permanent dialog cu autori clasici și cu sociologi de prestigiu ai zilelor noastre — este cel mai adesea însoțită de demonstrația faptelor desprinse din existența cotidiană și prelucrate statistic.

Definirea conceptului de timp liber, element de maximă însemnătate metodologică pentru cercetare, e realizată pe coordonatele concrete ale celor două tipuri de orînduiri sociale, contemporane, ceea ce face posibilă nuanțarea în paginile cărții a virtuților și aplicațiilor bugetului de timp în condițiile societății socialiste.

Conținutului cultural al timpului liber autorul îi rezervă un capitol substanțial care pledează în esență pentru imbinarea funcției estetice și a celei de divertisment a orelor de rîgaz și pentru considerarea acestora din urmă ca o formă valoroasă și necesară de întrebuințare a timpului liber. „Cartea — un musafir permanent“ sînt intitulatele cele citeva pagini (noi le-am îndorit, desigur, mai numeroase!) consacrate locului pe care îl deține lectura în rîndul preocupărilor de „loisir“. Ele surprind aspecte interesante ale atitudinii muncitorilor față de carte și au meritul de a fi confruntat rezultatele anchetei cu mărturia documentelor de evidență ale bibliotecilor respective. Cules însă în unități diferite, insuficient corelate și prelucrate, datele lasă impresia unei imagini fragmentate a obiectului studiat, ceea ce nu diminuează, credem, valoarea de adevăr a aprecierilor ce se fac.

Dialog cu timpul liber este o pledoarie pentru prețuirea lucidă și întrebuințarea chibzuită a unuia din bunurile de preț ale omului.

W. AUERBACH

Corbu, Constantin. **TĂRÂNIMEA DIN ROMÂNIA ÎNTRE 1864 ȘI 1888.** Buc., Editura științifică, 1970. 304 p.

Cartea este o contribuție meritorie la conturarea și descifrarea coordonatelor esențiale ale chestiunii agrare în România într-o epocă de tumultuoase frământări sociale, înscrisă între reforma agrară de la 1864 și ridicarea la luptă a țărănimii în 1888. Consecințele politicii agrare adoptate de clasele dominante sînt privite în perspectiva istorică a evoluției relațiilor sociale din întreaga perioadă următoare.

După ce enumeră factorii principali care au determinat agravarea condițiilor de viață ale țărănimii — repartitia nedreaptă

a pământului, abuzurile și samavolniciile moșierilor, arendașilor și funcționarilor administrației de stat. Învoielile agricole oneroase — și descrie, cu metode sociologice, înăsprirea vieții materiale a multor gospodării țărănești, autorul analizează pe larg frământările și răcoalele țărănești din epocă. În prima etapă (1865 — 1877) formele de acțiune nu vizează înlăturarea exploatareilor. În schimb, în a doua etapă (1877—1888) țărănimea caută prin diverse metode să-i alunge și să pună stăpânire pe mijloacele de producție în agricultură.

Lucrarea relevă ca fapte incontestabile dezvoltarea conștiinței politice a țărâni-mii, primii pași spre apropierea dintre masele muncitorești și țărănime, care au avut loc — autorul le argumentează într-un capitol larg — sub influența mișcării muncitorești și socialiste. Se descrie începutul acțiunii de elizarea a liniei tactice și practice de acțiune a socialismului român în această direcție, în strînsă legătură cu procesul înțelegerii problemei agrare, pornind de la specificitatea sa, de la rolul deosebit al economiei agrare în viața țării. Rezolvarea era văzută de socialiștii români, pe linia schimbării radicale a structurii sociale la sate, prin exproprierea moșierimii.

Folosirea unui imens material — presă, dezbateri parlamentare, lucrări scrise în epocă sau mai târziu —, elaborarea unor tabele statistice edificatoare, însăși sugestiva ilustrație întregesc valoarea științifică a acestei lucrări care interesează în primul rînd pe specialiști.

I. MAMINA

Neagoe, Florica. **ARTHUR SCHOPENHAUER. FILOZOFIE ȘI ETICĂ.** Buc., Editura științifică, 1970. 120 p.

Lucrarea reprezintă prima cercetare în publicistica noastră de pe o poziție marxistă, a gândirii filozofice a lui Schopenhauer.

Schopenhauer nu este un necunoscut la noi. Îndeosebi în anii dintre cele două războaie mondiale ideile sale s-au bucurat de o difuzare largă, uneori apologetică. De asemenea, prin înfrurirea pe care a avut-o asupra lui Maioreșcu și Eminescu, filozofia, estetica și în oarecare măsură etica lui Schopenhauer s-au infiltrat ca o prezență în mișcarea noastră culturală, acreditîndu-se astfel ideea falsă a unei afinități între această filozofie și spiritul propriei noastre culturi.

Într-un capitol distinct autoarea analizează unele aspecte ale filozofiei lui Schopenhauer, vorbind despre: *Lumea ca fenomen*; *Cele patru rădăcini ale principiu-*

lui rațiunii suficiente; *Lucrul în sine ca voință*; *Prototipuri și indivizi etc.*

În altă secțiune a cărții — *Etica* — se preocupă de concepția etică a lui Schopenhauer (subcapitolele *Critica lui Kant*; *Morală și drept*; *Problema caracterului și a responsabilității*; *Virtutea, scopul eticii*; *Salvarea*).

Lucrarea este scrisă într-un stil viu, spontan și incisiv pe alocuri. Elevata lui sobrietate decurge din rigurozitatea demonstrației. Ceea ce se spune critic despre filozof, o demonstrează înseși ideile și textele filozofului. Nimic inutil nu apare în lucrare, de aceea studiul este convingător pentru cititorul sensibil nu la retorism, ci la logica strînsă a argumentației.

Ion POPA

Vianu, Tudor. **INTRODUCERE ÎN OPERA LUI ION BARBU.** Buc., Minerva, 1970. 90 p.

Tudor Vianu oficiază în paginile micului volum închinat lui Ion Barbu un adevărat ritual de inițiere. Dacă criticul devine aici un sacerdot, păstrător al mistereleor unui cult, cititorii se transformă în discipoli dornici să pătrundă și ei enigmatelor. Uneori învățăceii urmăresc cu interes vorbele maestrului, alții însă parcă rîvnesc să abandoneze orice efort de a înțelege adevărurile ce li se dezvăluie. Pentru că paradoxal, Tudor Vianu nu se preocupă să spulbere ideea dificultății poeziei pe care o analizează. Dimpotrivă, el acceptă ca o primă condiție a cercetării sale tocmai ermetismul poemelor lui Ion Barbu. Altfelva încearcă să demonstreze criticul, anume că asupra paginilor barbiene merită să întîrzie oricît de mult, fiindcă negura ce le acoperă, odată imprăștiată, cititorului i se arată frumuseți nebănuite.

Tudor Vianu distinge în opera lui Ion Barbu trei cicluri: ciclul parnasian, ciclul baladic și oriental și ciclul ermetic. Cele trei rupturi ar fi provocate de o lucidă conștiință poetică. Înainte de a scrie poezie, Ion Barbu are conștiința poeziei. Cînd pe poet nu-l mai satisface o anumită formulă, el renunță la ea, iar cînd însăși poezia nu-l mai mulțumește, el o repudiază și se retrage în lumea pură și eternă a matematicii, din care pornise într-o scurtă rătăcire vinovată.

După ce a limpezit cele trei etape parcursă de poet, Tudor Vianu a înțeles că operația sa de analiză a articulațiilor poeziilor lui Ion Barbu a risipit înfructivă vraja poemelor. De aceea, în final, el încearcă s-o refacă, într-o *Perspectivă* unde se găsește și o frumoasă comparație între Blaga și Barbu.

Studiul lui T. Vianu nu tulbură printr-o amplă viziune. De altfel, nu aceasta a fost intenția sa. Criticul nu și-a propus să înalțe o construcție măreață lângă edificiul impunător al poeziei barbiene ci s-a mulțumit să ne conducă precum un ghid atotștiutor, prin încăperile tainice ale acestuia.

Introducere în opera lui Ion Barbu interesează pe elevi, pe studenți, pe toți iubitorii de poezie. Iar bibliotecarilor le oferă posibilitatea să înțeleagă modul în care poate fi făcută accesibilă cititorilor o lirică dificilă.

George MAREȘ

Vianu, Tudor. CORESPONDENȚA. Ed. îngrijită, studiu introductiv, note, tabel cronologic de Henri Zalis. Buc., Mărmăra, 1970. 270 p. (Studii și documente).

Cu totul disproporționat volumul acestei ediții din corespondența lui Tudor Vianu față de valoarea lui propriu-zisă. Zeci de pagini de scrisori lipsite de cel mai nesemnificativ interes pentru istoria literară (și nu trebuie să confundăm istoria literară cu biografia scriitorilor) și chiar pentru înțelegerea vieții regretatului om de cultură. Ce folos de ordin intelectual, mă întreb, poate realiza cineva din faptul că editorul publică ceea ce se dovedește a fi o carte de vizită cu o recomandare (adică o foarte omenească „pilă”) către L. Rebreanu, pe atunci director al Teatrului Național? Sau o lungă scrisoare în care Tudor Vianu reclamează onoarea unor drepturi bănești, sau altele epistole de pură conveniență socială și nimic mai mult. Nu omagiam personalitatea unui om dezvăluind exact ceea ce nu are cu ea nici o contingentă*).

Meritul alcătuirii acestui volum rămâne însă întreg și dificilă muncă a editorului se cuvine menționată.

Volumul confirmă în mare portretul pe care discipolii și prietenii i l-au făcut lui Tudor Vianu: sentimental și plin de căldură sufletească în relațiile cu oamenii, apropiat, atent și stăruitor ca mentor, cultivând mai ales o *intimitate a ideilor*, lucru de mare importanță pentru formația morală a unui adolescent (vezi scrisoarea către C. von Hentig, un tânăr universitar german, și

alte), prețuia deosebit valorile morale și în opera sa a găsit o formă convenabilă de realizare a lor. În acest sens, punctul forte al volumului îl constituie câteva scrisori din perioada anilor de formație (din epoca maturității mai nimic important). Se reflectă aici frământările și chiar crizele de conștiință și de nemplinire care l-au determinat, de altfel, să plece în Austria și Germania la studii (vezi mai ales scrisorile către G. Ibrăileanu, p. 135 și 138). Foarte bogate în fapte și confidențe spirituale sînt epistolele către Ion Barbu și Simion Bayer, amîndoi prieteni din copilărie. Apar aici preocupări de etică practică, o neașteptată înclinație către „morală freudiană”, în care vedea „liberarea” sufletească spre un bine care nu mai e „transcendent condițiilor realității”, ci unul „immanent normalității sufletului” (p. 62). Cu Vasile Băncilă corespundează despre educația religioasă, cu Lucian Blaga despre estetica impresionismului, cu Mihail Sebastian problema eticii civice etc. etc., vădînd astfel spiritul umanist al „omului universal” pe care l-a întrupat cu atîta distincție.

Demnă de semnalat mi se pare, într-o scrisoare către L. Blaga din 1921, una din primele formulări ale unei teorii a valorii care l-a preocupat multă vreme și căreia îi va închina în 1942 o lucrare mai amplă, *Introducere în teoria valorilor întemeiată pe observația conștiinței*. Iată textul: „Neapărat ai dreptate cînd vezi în expresionism o înțelegere nouă a lucrurilor. Adică, la drept vorbind, în toate epocile romantice s-a pus accentul pe subiectivitate și totdeauna în lumina acesteia au căutat romanticii să înțeleagă lucrurile. «Lucrurile» la rîndul lor au devenit atunci «valori», vreau să spun, și am spus-o și altădată, «ocaziuni de credință, de afirmare spirituală» — și aici stă romantismul și expresionismul” (p. 76).

Adrian PĂRVULESCU

Blandiana, Ana. CALITATEA DE MARTOR. Buc., Editura Cartea Românească, 1970. 174 p.

Ana Blandiana este o voce a cetății, responsabilă, cultivînd cu fervoare acest simț al responsabilității în calitate de martor. Cu mai multe luni în urmă poeta iniția în paginile *Contemporanului* rubrica „Antijurnal” — adevărată tribună de opinii, stenogramă sensibilă a unor dezbateri intelectuale continue, prilej de a consemna evenimente, de a închina uneori mici poeme în proză unor locuri și unor fapte. Cu toate acestea, chiar de la început sîntem avizați că nu sînt comentate „lucrurile întimplate”, ci cele

*) În privința ediției, am mai aminti notele foarte laconice acolo unde ar trebui să fie dezvoltate, modul neclar de editare a manuscriselor, de la paranteze la acel „după o ciornă”. (?) sau „text stabilit după...”; un text inedit se reproduce (edităază), un text editat se stabilește după manuscrise, alte ediții, texte corectate de autor etc. și prin conjeturile editorului — iar acestea se menționează. Prefața (29 p.) nu face altceva decît o precară parafrază a textului scrisorilor.

dorite „să se întimplă“, cele care țin de creație și de capacitatea creatoare a poetului. În acest fel „calitatea de martor“, chiar dacă nu întotdeauna la fel de orgolioasă, devine anticipativă, dedusă mai degrabă din mănturia existenței unei tensiuni intelectuale care se studiază pe sine și se dispune în diverse raporturi.

Față de serialul din revistă, cartea ciștigă mult în unitate și clarifică niște sensuri generale pe care poeta le scoate mereu în evidență. De la disociația subtilă, de la remarcă aparent întâmplătoare, spre generalizarea unei idei sau a unui ansamblu, iată metoda internă pe care o aplică fiecărei tablete Ana Blandiana. Adesea scrisul său devine ușor aforistic: „mai frumoasă decât această renunțare (ofilirea trandafirului n.n) este numai ideea de a renunța“ (*Trandafirul*), sau „Între tăcere și cuvânt nu cuvântul este perfect, dar arma noastră este cuvântul“ (*Cuvântul*). Alteori, ia o tentă retorică, poematică: „Ce alchimist ar putea să închipuie temperatura la care — înaintea creștinismului — două popoare înfruntându-se s-au contopit, dând naștere unui aliaj purtând însemnele nașterii sale misterioase?“ (Transilvania II)

Ceea ce tulbură poate cel mai mult la acest jurnal este tonul său firesc, nefilozofic, prin care lucrurile transpar luminos, ocolind orice notă de spunere ostentativă, până la un fel de retragere și de sfială. Mărturiile Anei Blandiana sînt rostite în șoaptă, cu gravitate, și tocmai de aceea sîntem constrînși să ascultăm într-o făcere deplină vorbele ei răscolitoare.

D. V.

Ford, Ford Madox. POVEȘTEA UNEI PASIUNI. Buc., Editura Univers, 1970. 320 p.

Povestea unei pasiuni de Ford Madox Ford, publicată în preajma primului război mondial (1915) se înscrie printre romanele nonconformiștilor englezi din valul inițiat de Lawrence și care culminează cu Durrell. De altfel, scriitorul a avut strîns relații cu oamenii de literă de avangardă ai vremii sale ca Henry James, Stephan Crane și mai ales Joseph Conrad de care l-a legat o caldă prietenie exprimată și în colaborarea la una din cele dintîi proze ample *Idilă* (1903). Mai cunoscut contemporanilor săi prin lucrările de critică, vasta activitate literară de poet și romancier începe să-i fie apreciată abia spre sfîrșitul perioadei interbelice în cadrul procesului de inovare a artei românești. Prefațînd ediția de opere alese ale lui Ford Madox Ford, Graham Greene considera *Povestea unei*

pasiuni drept cel mai realizat roman al autorului și „poate, unul dintre cele mai frumoase ale secolului XX“.

Ford Madox Ford — pe numele său adevărat Ford Madox Heiffer (1873—1939) — care s-a născut și a crescut în Anglia dar ca și mulți alți artiști ai vremii a trăit și a murit în Franța, a cunoscut bine din proprie experiență mediile sociale și meleaagurile transpuse în *Povestea unei pasiuni*. De pe poziții nonconformiste, sub masca impasibilă a conveniențelor și prejudecăților burghezei instărite și a micii aristocrații rurale britanice, scriitorul descoperă și dezvăluie clocotul unor porniri și simțăminte pe care personajele, considerîndu-le nerespectabile, uneori chiar neavuabile, se silesc să le ascundă. Lenta dezvăluire a esenței eroilor de după armura aleasă pentru a face de nepătruns gândurile și afectele lor adevărate, constituie „o poveste foarte tristă“. Cu aceste cuvinte își începe prozatorul confesia, plătîndu-ne în climatul de descurajare și neputință în care se înlănțuie situațiile intrigii. Deși este scrisă la persoana I istoria pare în primele capitole că nu-l privește pe povestitor ci al cuplu cunoscut de el și de soția sa. Încetul cu încetul, cu fiecare revenire asociativă în trecut, observăm că cel ce ne împărtășește faptele cu o milă detașată, este din ce în ce mai implicat în desfășurarea lor, devine unul dintre principalii eroi. Ca și în piesa lui Priestley *Viraj periculos*, sub forma raporturilor amicale și a existenței armonioase a două perechi de vîrstă mijlocie se petrec cele mai ignobile acțiuni: rivalitatea, adulterul, șantajul și crima morală. Făptura fragilă și blindă a Florencei nu-i făcută decât din joșnică frivolitate și orgoliu. Iolalul ofițer este un caracter slab, neajutorat, dominat de patima pentru joc și femei; iar Leonora, care ne dă impresia ființei drepte, lucide, curajoase și demne, se dovedește în cele din urmă minată de egoismul cel mai crud, înclinată spre compromisuri rușinoase. Partenerii își impun unul altuia reguli ale unui cod etic rigid în virtutea unui pact care însă din prima clipă se arată defectuos, fals, bazat pe necinste, pe neîncredere cum este și căsătoria povestitorului cu Florence și a lui Edward cu Leonora. În ultimă instanță pînă și povestitorul, adînc convins de natura sa onestă, se lasă, mai mult sau mai puțin conștient, prins în lanțul nelimitat al angajărilor convenționale, al cărui jug îl poartă venic.

Romanul excelează printr-o rafinată analiză psihologică și o deosebit de interesantă construcție, înrîndindu-l ca viziune artistică pe Ford Madox Ford cu Fitzgerald Scott, principal reprezentant al „generației pierdute“.

Sanda RADIAN

Biblioteca

Str. nr.

Program

LA ORICE ÎNTREBARE UN RĂSPUNS ÎN CARTE

Библиотеки встречают 50-летие партии. (Подборка статей о деятельности библиотек и о принятых ими мерах в честь 50-летия со дня основания Румынской коммунистической партии)

Ливия БАБЫГУ: *Почтовые редкая книга в прошлом и сегодня*

Джордже ВЛАДЕСКУ: *В центре внимания мирового библиотечного движения: Планирование и нормирование работы библиотек (II)*

Аурел ВАСИЛИУ: *„Аурора Романа” — источник вдохновения для Эминеску*

Корнелиу ДИМА ДРАГАН: *Новые данные о чтении Михаила Эминеску (неопубликованные документы)*

Будуница ШТЕФАН и Н. КУЗН: *Групповая обработка печатных произведений. Метод примененный библиотечными Народной Республики*

EXTRAIT DU SOMMAIRE

Les bibliothèques au devant de l'anniversaire du parti groupage d'articles ayant trait à l'activité des bibliothèques, aux actions entreprises par elles en l'honneur de l'accomplissement d'un anniversaire depuis la création du Parti Communiste Roumain.

Livia BABYGU: *La notion de rare livre autrefois et à présent*

George VLADESCOU: *Au centre des préoccupations actuelles de la bibliothéconomie mondiale: La planification et la normalisation de l'activité des bibliothèques*

Aurel VASILIU: *„Aurora Romane” — l'inspiration romaine d'inspiration à Eminescu*

Corneliu DIMA — DRAGAN: *Nouvelles données sur le lecteur Mihai Eminescu (Des documents inédits)*

Ecaterina STEFAN et N. COLEA: *Le traitement en groupe des publications. La méthode appliquée dans les bibliothèques de la R.P. Roumaine*

SUMMARY

Libraries Meet the Party's Anniversary: Articles on the activity of libraries directed towards celebrating the Romanian Communist Party's 50th anniversary.

Livia BABYGU: *The Concept of Rare Book in the Past and in the Present*

George VLADESCOU: *World Library Concerns focusing on Planning and Normalization in the Activity of Libraries (II)*

Aurel VASILIU: *„Aurora Romane” (Romania's Inspiration)*

Dimă-Dragan: *New Data concerning Mihai Eminescu's Reading (An unpublished document)*

Stefan and N. Colea: *The Collective Entry — a Method Applied by the Libraries of the People's Republic*

REDACTIA:

Str. Biserica Amzei nr. 5-7, sectorul 1, Bucuresti. Oficiul postal 22. Telefon 13.94.04

COLEGIUL DE REDACTIE

George BAIULESCU, Dumitru BALART, Virgi CANDEA, Ion CIOTLOS, Antoneta CORVATESCU-TOFAN (redactori șefi rubrici), Ștefan GRULA (redactor șef), Alexandru IONASCU, Atanasie LUPU, Gheorghe MAXIN, Mészáros József, Anne-Marie MIHAI (secretar de redacție), Constantin NEGULESCU, Gerzoi NUSBRÄCKER, Nicolae ONIGA, Mihai PETRESCU, Angela POPESCU-BRADICENI, Dan SIMIONESCU

